

Så vidt jeg husker

En selvbiografi udvikler sig ofte til,
at en masse små sandheder
bliver sat sammen til en stor løgn!

LEIF BRUUN

Livet igennem har jeg haft små og større oplevelser, der af forskellige årsager har gjort indtryk, så de fortsat dukker op i min hukommelse. Det er disse oplevelser, jeg har beskrevet som erindringsbilleder og samlet i denne bog. Der kan eventuelt være knyttet en kommentar eller en uddybende forklaring til, men der er ikke gjort forsøg på at lave en udfyldende og sammenhængende levnedbeskrivelse.

Det er således ikke nogen selvbiografi, og den eneste røde tråd er, at oplevelserne er gengivet i tidstro rækkefølge beskrivende en del af min vej gennem livet.

Nogle navne kan være ændrede, visse private detaljer kan være slørede. Ellers er alt beskrevet ærligt og redeligt, *så vidt som jeg nu husker det.*

Venligst
Leif Bruun

Mit livs puslespil

I mine ihærdige forsøg på at samle brikkerne til mit livs puslespil er jeg nu oppe på 4 bøger:

1. Så vidt jeg husker: Jeg har trods alt levet et udfordrende, spændende og rigt liv, så det gør nok de efterfølgende bøger lettere fordøjelige, hvis man begynder med denne.

2. [- at leve livet levende](#): For mit liv indeholder godt nok også en anden side, der ikke er for sarte sjæle, og som krævede et psykisk udviklingsforløb, som ingen andre mig bekendt har gennemført tilsvarende.

3. [Psykiske uligevægtigheder](#) - har i udbredt grad præget mit liv. Men jeg vandt over dem. Det gør en verden til forskel.

4. [Partnervold og fortielser](#): I hele mit udviklingsforløb har jeg kæmpet for at komme ud af fortielsernes hængedynd. Derfor var det chokerende her sent i livet at finde ud af, at jeg stadig var underlagt fortielsens love.

Mine øvrige skriverier

Såsom trykte bøger, der kan købes i boghandelsen og/eller lånes på biblioteket, ebøger, artikler og meget andet, finder du i [Skriveri oversigten](#).

[Klik her for at se den!](#)

Leif Bruun - 2015

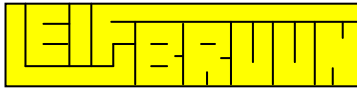
leifbr@leifbr.dk

www.leifbr.dk

Revideret: 2025-10-24

Mangfoldiggørelse af denne bog eller dele deraf er i henhold til gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt uden forudgående skriftlig aftale.

Indledning

I midten af 1990'erne fik jeg på et skrivekursus opgaven at skrive 'Erindringer fra min skoletid'. Jeg gik helt i sort, det var ordet erindringer, der blokerede mig. Det var alt for fesent.

Som det nok er typisk for mig, lavede jeg i stedet min egen overskrift 'Dengang jeg gik i skole', så kom minderne væltede frem i en lind strøm. Jeg kunne kun nå at skrive dem ned i notatform, og det fortsatte i lang tid, inden jeg fik fred i hovedet igen.

Derefter kom det egentlige arbejde. Sortere ud, skrive rent og samle det i tidstro rækkefølge. Det spændende er så, at når man først har etableret kontakt til fortiden, kommer der fortsat nye minder frem. Også nogen der ligger ud over skoletiden. De skal da også med, tænkte jeg og lavede bare nogle flere overskrifter (se næste side).

Under hele forløbet har jeg været bevidst om, at det ikke skal udvikle sig til en selvbiografi. Øjebliksbillederne skal stå knivskarpe, som jeg har genkaldt dem. Jeg holder ægtheden for øje, ikke noget med fløjlshandsker. Men det må heller ikke blive for stift. Derfor bogens titel 'Så vidt jeg husker'. Den tillader mig, som jeg har forstået det, visse kunstneriske friheder.

Så denne bog er ikke færdig, førend jeg er. Der er jeg heldigvis ikke endnu - og fortsætter ufortrødent, retter i det eksisterende og føjer nyt til. For jeg har da stadig nye oplevelser, som fx den anden dag:

Jeg sad og kiggede på en tom toiletpapirrulle
og kom til at tænke på,
hvor enormt meget toiletpapir, der bliver brugt,
og hvad med de stakkels mennesker,
der dag ud og dag ind skal stå
og rulle det rundt om paprøret!

Det var så en lille test, for hvis ikke du kan se humoren i denne tekst, vil du nok komme til at kede dig gudsjammerligt.

Go' nøjelse!

Indholdsfortegnelse

Dengang jeg var lille 6

Dengang jeg gik i skole..... 12

Dengang jeg var læredreng 31

Dengang jeg blev maskinmester 37

Dengang jeg var sømand.....41

Dengang jeg var en del af borgerskabet.....72

Dengang jeg blev single 97

Dengang jeg var student 106

Dengang jeg blev arbejdsfri 140

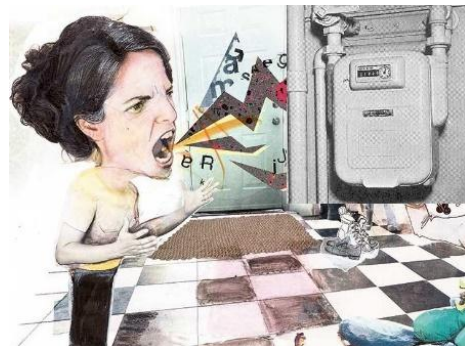
Det spændende
ved livshistorier
er som regel det,
der ikke bliver fortalt!

Dengang jeg var lille

Det første jeg husker, er, at jeg kigger forfærdet på min mor, fordi hun står på en køkkentaburet og skælder ud på en stor maskine, der hænger på væggen.

Sådan husker jeg det, og da jeg nu kender min mor og har lavet lidt researche, ved jeg for det første, at det er en scene, der har udspillet sig flere gange, og at maskinen på væggen er gasmåleren til bygas.

Der er med andre ord sket det, at midt under frikadellestegningen, er gassen gået ud, og mor har konstateret, at måleren kræver en ny polet, som hun har glemt at købe, og at købmanden har lukket.

Så er det da klart, man skælder ud - i hvert fald i min familie.

Jeg sidder på potten.
Jeg holder mig med vilje.
Det er så dejligt med den opmærksomhed.

Jeg ligger ved siden af mor i hendes seng og har det rart. Jeg får hendes hår i ansigtet. Det har en ubehagelig lugt af et eller andet permanentmiddel. Men det gør ikke noget, bare jeg må ligge ved hende. Ved siden af ligger far. Jeg kigger på hans finger med gul nikotin ned ad siden.

Jeg tilstår at have manipuleret med dette billede. Jeg har nemlig skåret noget væk for at præsentere mine forældre så pænt som muligt.

Men virkeligheden er altså, at mor er opdraget til at smile og se sød ud, når der er et fotografiapparat i nærheden. Det er far ikke, så han 'skjuler' sig ved pludselig at finde på noget at tale om. I det her tilfælde er det med sin svigerinde, der sidder på den anden side af mor, han taler til.

Til stor irritation for hende for øvrigt: Hvorfor skal du altid snakke, når vi skal fotograferes, har jeg hørt hende sige flere gange.

-- o --

Mor er ved at bade mig. Far er der også, han kilder mig. Det er sjovt. Pludselig bliver det for meget. Jeg bliver forskrækket, og hovedet kommer under vand. Nu er det ikke sjovt mere.

-- o --

Jeg ligger i mors seng. Mor og far har gjort sig fine, de er gået i byen. Jeg har grædt meget. Det er første gang mormor passer mig. Det var det, der gjorde mig bange. Så var det, jeg lige pludselig fik ondt i maven.

Lige nu er det ikke så meget mavepinen, der trykker mig, men mere det, at jeg kan mærke, at mormor bliver ked af det, når jeg græder. Hende kan jeg godt li', og hun trøster mig, så godt hun kan.

Hermed fik jeg så introduceret min mormor. Hun har altid stået for mig som noget fast og trygt, jeg holdt af og havde tillid til. I 28 år var mormor avisbud - helt op til 75-årsalderen. I al slags vejr blev *Vestkysten* bragt ud. Hun var byens mest kendte avisbud, berømt og berygtet - men altid på dyrenes side med fuglefrø i kittellommen til omegnens fugle - med cyklen, aviserne og den altid ustyrlige og ovenud glade Kvik i snor, halsende enten foran eller bagefter.

Mormor og jeg har delt mange aviser ud sammen. Hun blev således min første arbejdsgiver. Jeg kan tydeligt se hende for mig med de solide sko og kommodebenene - altid med tørklæde om hovedet og en blomstret blågrå kittelkjole.

Ellers er det mest mormors og morfars hjem, jeg husker. Det var her, det righoldige Madsen'ske familieliv - med børn, børnebørn, frisør- og barbersalon, alverdens hunde, katte, kanariefugle og meget andet - udspillede sig i de efterfølgende årtier. Dette hjem i Islandsgade kan jeg beskrive ned til mindste detalje - meget nøjere, end jeg kan med mit eget hjem:

Alle onkler, mostre, fætre og kusiner sidder samlet om bordet i dagligstuen søndag eftermiddag. Jeg sidder for mig selv på linoleumsgulvet sammen med Money.

Der var linoleum på gulvet, fordi stuen til daglig var morfars frisørsalon, hvor der kom og gik mange mennesker dagen igennem. Money var en sort, gammel og træthund - til forskel fra efterfølgeren Kvik, som også var sort, men den var som sagt ivrig og glad. Særlig højlydt glad var den, når den hørte lyde på gangen. Så fræse de ivrige poter med de hårde negle hen over linoleummet. Og hver gang sprang mormor nervøst op og tyssede på den, fordi overboen klagede over støjen. Især husker jeg dens kolde snude, og at jeg måtte bruge alle kræfter for at holde den på afstand, fordi den ville slikke mig i ansigtet. Den havde også en karakteristisk grim, skarp lugt, fordi den rullede sig i alt muligt.

Som jeg sidder der med Money, kan jeg se møblerne rundt om i stuen: Divanen, som morfar sover til middag på, samtidig med der lyder middagskoncert fra den store radio. Ovenpå radioen står lampen, der er lavet af en granat fra krigens tid. Det gamle skrivebord, hvor morfar har sine frisørsager i skabene, den sorte taske, han bruger, når han skal ud i byen og klippe og den lille skammel, som vi børn bliver gjort højere med, når vi skal klippes. Væggene over skrivebordet er fyldt med masser af billeder, postkort og andet.

Morfar er en lille rund mand i sort tøj, der for det meste går haltende rundt og hygger sig for sig selv. Det gør stort indtryk på mig, at mormor kan være skrap overfor ham, skælde ud, og at han er lidt bange for hende.

Søndag eftermiddagsfred

Far ligger på sofaen med en avis over hovedet.
Han snorker.

Mor sidder i lænestolen ved vinduet med stoppeægget inde i en strømpe. I skødet har hun en skotøjsæske med stoppegarn og stoppenåle.
Hun stopper strømper.

Hyp, lille Lotte, synger de i radioen. Der er Giro 413.

Jeg sidder for mig selv på gulvet. Jeg leger.

Sådan er det bare.

Stoppeæg

Jeg begyndte at finde ud af, at når der var noget med andre mennesker; hvad enten vi skulle i byen eller have gæster, skulle alt være anderledes, og vi skulle være fine:

Det begynder lang tid i forvejen, hvor mor får lavet sit fine, ildelugtende hår, og neglene bliver malet røde. Senere kommer hele huset til at stå på den anden ende. Alle skal bades og gøres i stand. Det fine tøj, smykker m.m. bliver taget frem og parfumeduften breder sig. Der opstår en forvirret, vi-når-det-ikke stemning med småskænderier og irritationsudbrud.

Dertil kom, at det fine tøj altid kradsede helt forfærdeligt, og jeg tog det kun på under stærke protester. Der er altid noget galt, når familien skal i skoven, var i alle barneårene for mig indbegrebet af ordet fin.

Det eneste gode, jeg husker omkring disse dramaer, var, når min far og mor skulle alene i byen, og min storesøster Lissie og jeg skulle være alene hjemme, for så må vi hygge os med at lave røræg, dvs. æggeblomme og sukker rørt ud i en kop. Når det skulle være ekstra godt, kom vi også kakao i.

-- o --

Far og mor er i byen, og farfar passer Lissie og mig. Det er vist både første og sidste gang, for nu er han vred på os:

Vi havde fået lov til at sove i fars og mors senge, og farfar var på vej ind i soveværelset med en bakke med to glas mælk. I døren snublede han over noget og forsvandt bag sengegavlen. Da han dukkede op igen, havde han mælk i overskægget, og så var det, vi kom til at grine.

Han siger nu ikke noget til det, og ser egentlig også ud til at være mere fortvivlet end vred.

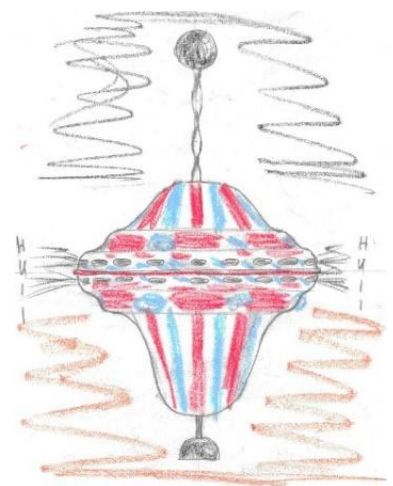
-- o --

Det er min 3-års fødselsdag, og jeg har fået en metalsnurretop. Den hviner mere og mere og drejer hurtigere og hurtigere rundt, når man trykker op og ned på stangen i toppen. Den er hvid med røde og blå mønstre, der smelter sammen, når den snurrer.

-- o --

Lissie og jeg er alene hjemme. Vi leger far, mor og børn. Hun taler pænt til mig samtidig med, at hun rører blidt ved mig. Det er dejligt. Alt for dejligt. Jeg kan slet ikke holde ud, at hun er så god ved mig. Det er helt uvant. Det er åbenbart forbudt at være glade for hinanden og vise det, for hun siger flere gange:

- Du må ikke sige det til far og mor.

- Al'loe, siger far, når telefonen ringer.
Vi har nummer 4113,
hvis du har lyst til at høre det!

Far har en høj sort skrivemaskine, som jeg har fået lov til at skrive på. Jeg sidder helt opslugt af dette ved spisebordet. Efter hver tast jeg trykker på, står jeg op på stolen for at se, om det er det rigtige bogstav, der blev skrevet.

Pludselig opdager jeg, at de andre sidder i den anden ende af stuen og griner af mig.

Nu er det ikke spor sjovt mere!

-- o --

Lissie vil lege med mig, hvis jeg vil stikke tungen ind i munden på hende.
- Puh ha, du smager ikke ret godt, siger hun og skubber mig hurtigt væk igen.

Hun smager nu også ubehageligt af fisk, tænker jeg, men siger ikke noget. For nu skal vi jo til at lege.

- Jeg siger det ikke til far og mor, må jeg dog først love - på æresord.

-- o --

Far er blevet depotbestyrer for Shell-flaskegas, og det bedste i hele verden er, når jeg må komme med på gastur. Om morgenen når han begynder at gøre klar, placerer jeg mig hele tiden, så han ikke kan undgå at se mig - i håb om, at han vil spørge, om jeg vil med.

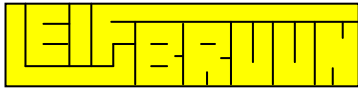
Han tager lang tid om at gøre sig klar. Så ordner han noget ved skrivebordet, så henter han noget i soveværelset, så taler han i telefon, og så snakker han med mor i køkkenet. Hele tiden følger jeg efter ham med mit

spinkle håb. Først da jeg står foran en smækket yderdør, opgiver jeg håbet, og hele min verden styrter sammen.

Helt anderledes er de dage, hvor han siger:

- Vil du med?

Det er livet, når jeg sidder ved siden af min far i lastbilen og vi drøner ud ad landevejen. Imellem os er den hoppende og skrattende gearstang. Når jeg holder ved den, kan jeg fjerne noget af støjen. Det hænder, at han giver mig lov til at skifte gear. Det er selvfølgelig ikke noget, jeg spørger om. Jeg sidder bare klar med hånden på knoppen. For det meste skubber han bare min hånd væk og gør det selv.

Når far er inde ved kunderne, venter jeg troligt ude i bilen. Mange gange når det at blive koldt, inden han kommer tilbage. Det sker også, at jeg kommer med ind. Det kan være spændende, men også ubehageligt når opmærksomheden bliver rettet for meget imod mig.

-- o --

Jeg leger med Lissie på vores værelse. Vi ligger på gulvet og er ved at lave et havnemotiv på et stort stykke pap. Vi bygger skibe og huse af små kasser og tændstikæsker og maler dem. Aldrig før har jeg leget så intenst.

Så ringer det på døren. Det er en veninde, der vil lege med Lissie. Nu er jeg bare luft for hende, og der er ikke noget ved noget som helst.

-- o --

Der er noget, der er mærkeligt ved vores nabo. Else, Peter og Karen har ingen mor - eller har de? Somme tider er der i hvert fald en anden dame derinde. Men det er ikke deres mor! Jeg kan mærke på min mor, at det er ikke noget, man taler om.

Peter er et par år ældre end mig. Han kan være spændende at lege med. Fx når vi laver bål i deres fyrrum. Eller afprøver kattens ni liv ved at smide den ud over trappeafsatsen - med ryggen opad.

Det var ikke altid, Peter var interesseret i mit selskab: En dag jeg ringer på, er det Peters lillesøster der lukker op. Hun viser mig ind i køkkenet, hvor de er ved at spise. Jeg føler mig meget forkert, da jeg står der i den pludselige tavshed. Så peger Peter på mig og siger:

- Vent udenfor!

Andre gange blev Peter vred på mig, så slog han: Vi skal have spinat til middag, det kan jeg ikke li'. Mor siger:

- Du bliver lige så stærk som Skipper Skræk, hvis du spiser det.

Det får mig til at tage mig sammen. Bagefter skal det afprøves på Peter. Men det går, som det plejer. I stedet løber jeg hylende hjem til mor og beklager mig.

- Du kan få én, så du ryger 7 alen under jorden,
lyder det spøgende, når man leger med far.

Jeg mangler celluloid til mit brændglas og er gået i gang med at skrælle styret på en damecykel. Pludselig smutter kniven, og jeg skærer mig dybt i fingeren. Blodet 'fusser' ud, mens jeg chokeret løber hjem.

-- o --

Dengang jeg gik i skole

Jeg går med min mor i hånden på vej til skole. Jeg er spændt, for jeg har fået at vide, at det er en stor dag. Andet husker jeg ikke. Hvad der skete efterfølgende fra min første dag i børnehaven, var åbenbart for overvældende.

-- o --

Børnehaven ligger på 2. etage og er et stort lokale, hvor der i den ene ende er nogle lange borde med små stole. I den modsatte ende af lokalet er der 2 billardlignende borde, fyldt med sand. Det er vores sandkasser. Lige nu sidder vi rækkevis og lytter til lærerinden, der hedder frøken Andresen. Hun er vældig flink, og det er spændende at være her. Dog er jeg noget benøvet og skræmt over at være alene - så langt væk fra min mor.

-- o --

Det er min 7-års fødselsdag. Jeg har haft mange skænderier med mor, fordi jeg ikke vil ha', der kommer gæster - hverken familie eller kammerater. Mormor og morfar kommer alligevel om aftenen - sådan helt tilfældigt med en gave. Det er jeg glad for. De er næsten heller ikke gæster.

-- o --

Efter børnehaven blev det helt anderledes at gå i skole. Min klasselærer hedder Kr. Larsen, men da han også bestyrer skolens materialelager, blev det hurtigt ændret til 'Lager-Larsen'. Han er skrap - og meget missionsk.

Vi skal lære bogstaverne at kende. Jeg kender dem godt, men bliver alligevel usikker, når han skriver et bogstav på tavlen og spørger ud i klassen. Så jeg rækker ikke hånden op.

-- o --

Vi har været på besøg hos faster Elly. Min lillebror og jeg tager hjem i forvejen. Han sidder i sin klapvogn. Jeg læner mig ind over ham, og så går det bare der ud ad. Vi har det skægt begge to, lige indtil vognen af en eller anden grund klapper sammen. Der ligger vi så, sammenklemte og hjælpeløse oven på hinanden, og skriger. Heldigvis kommer der en flink dame og hjælper os fri.

- Han er go' til at løbe.
 - Og hurtig i vendingen.
 Jeg kan høre lærerne taler om mig.
 Det går bedre i gymnastiksalen.

Jeg sidder trist og ensom derhjemme og venter på, at mor og Lissie skal komme med en godtepose til mig. De er til juletræsfest i fagforeningen. Jeg skulle ellers have været med, men lige som vi skulle ud af døren, fik jeg mavepine og måtte blive hjemme. Da de langt om længe kommer hjem, sidder jeg misundelig og ser på Lissie, mens hun begejstret fortæller om alt det, hun har oplevet.

-- o --

Nanna hedder den sødeste af pigerne i klassen. Hun har en mørk spadseredragt på med grønne tern. Hende har jeg været forelsket i siden den første dag.

Det fik jeg nu aldrig fortalt hende. Hverken at hun var sød, eller at jeg var forelsket i hende. Faktisk snakkede jeg aldrig med hende. Jeg turde ikke. Jeg nøjedes med at skule til hende. Det var jeg til gengæld god til. Hele tiden holdt jeg øje med, hvor hun var og fik mig placeret, så jeg kunne se hende - fra sikker afstand, naturligvis.

Jeg ved, hvor hun bor, og sommetider går jeg forbi. Jeg forestiller mig, at hun vil kalde på mig. Så kan vi ligesom helt tilfældigt stå og sludre sammen.

Sådan gik det nu aldrig. Når jeg kom derhen, turde jeg dårligt kigge ind bag træerne, men skyndte mig videre. Hun skulle jo nødig opdage, at jeg var interesseret.

-- o --

Jeg ligger i gruset på pladsen foran, hvor vi bor. Jeg har slået mig, fordi jeg igen er væltet med min ny cykel, jeg har fået i fødselsdagsgave.

Det er lidt pral at kalde cyklen ny, for min far var handelsmand, og brugte aldrig penge på nye ting. Det var en cykel min farfar havde sat i stand og malet sort. Den var alt for stor til mig. Sadlen var skruet helt ned omkring stangen, og der var sat træklodder på pedalerne. Alligevel havde jeg svært ved at nå.

-- o --

Den første, der forelskede sig i mig, var skoletandlægen - en skrap, ældre dame. Det vil sige, det var mine fortænder, det drejede sig om. De havde nogle grimme riller, som hun ville pynte på med nogle nye materialer, hun således fik mulighed for at afprøve. Da jeg var ked af mine grimme tænder, udholdt jeg villigt rædslerne i tandlægestolen med hendes boren og sliben med den larmende Storm P-agtige snoretræksboremaskine. Til slut smurte hun tænderne ind i vaseline, der klistrede vammelt i munden:

- Du må hverken spise eller drikke de næste 2 timer, råber hun formanende efter mig, da jeg fortumlet er på vej ud af klinikken.

Desværre holdt fyldmaterialet ikke så længe. Så måtte jeg på ny aftale stævnemøde med tandlægen og begynde forfra.

Invasjonen af Smögen i en storoffensiv ad vandvejen

Invasjonen starter i Göteborg, hvor en kæmpestor Folkevognsrugbrød bumper ud fra færgerampen og fortsætter i rasende fart op langs den svenske skærgårdskyst - i den forkerte side af vejen. I Kungshamn skifter vi i nattens mulm og mørke køretøjet ud med en stor motorbåd under svensk flag og kommando - min onkel Tora. Så foregår det ellers med vanvittig fart i bølgen høj og skumsprøjt i ansigtet direkte mod Smögen.

Klokken 3 om natten er invasionen gennemført helt uden sværds slag. Tværtimod er gensynsglæden stor og den dansk/svenske alliance endegyldigt gennemført.

Ja undskyld, jeg er nødt til at tage fantasien til hjælp, for jeg husker ikke så meget af det egentlige hændelsesforløb. At det var med motorbåd, har den simple årsag, at der ikke var nogen bro til Smögen dengang. At vi kørte i den forkerte side af vejen, skyldes, at det gjorde de skøre svenskere også.

Jeg var for øvrigt meget stolt af min far, for han var den eneste, der turde køre bilen i Sverige. At hele familien på min mors side overhovedet skulle til Smögen, var fordi min moster Rosa var blevet gift med Tora, som var fisker, og som boede der.

Jeg kan også huske -

- at Rosa og Tora boede i et meget lille hus nede ved fiskerihavnen.
- at vi fik lov til at spise rejer og jomfruhummere morgen, middag og aften.
- at det så var godt at sidde ved siden af Rosa, for hun var enormt hurtig til at pille dem.
- at 'is' hedder 'glass' på svensk.

Så kan jeg heller ikke huske mere.

-- o --

Lager-Larsen er en tør, træt og alvorlig mand. Hver uge skal vi rokere rundt i klassen efter et bestemt system, han har lavet. Formålet er, at vi ikke skal komme til at kende hinanden for godt, for så snakker vi bare. Det må vi ikke, og så sidder lussingerne løse.

Afstraffelsen foregik som regel ved, at han - meget ophidset og skældende - nev hårdt fat i venstre kind og slog en flad lussing på højre. Sommetider snød han ved lynhurtigt at slippe kinden og slå med højre hånd.

-- o --

Det var nu ikke lussingerne, der var mit store problem i begyndelsen af skoletiden. Jeg var alt for genert til at snakke og for tilbageholdende til at være fræk. Derimod blev det gjort til et stort problem, at jeg skrev med venstre hånd, det ville Lager-Larsen ikke tillade:

Hele tiden smutter blyanten tilbage i venstre hånd, indtil han er over mig igen og skælder ud. Men han undervurderer nu alligevel min stædighed, for selvom han herser med mig i tide og utide, kommer blyanten tilbage i venstre hånd, så snart jeg ser mit snit til det. Lager-Larsen giver heller ikke sådan op: Så skal jeg holde et stykke kridt i venstre hånd, så bliver den bundet til skolepulten, og til en danskprøve sidder en seminarielærer (B.O.) overfor mig, udelukkende for at holde øje med, at jeg skriver med den rigtige hånd.

Lige meget hjalp det, og den dag i dag er den rigtige hånd for mig den venstre.

-- o --

Den næste der forelskede sig i mig, var den ulækre og svedlugtende altmulig lærer B.O. Nielsen. Han roste mig og tog billeder af mig. Det var ubehageligt, men sådan var det bare. Det havde nu også sine fordele. Han skændte og slog på de andre, men jeg kunne få lov til næsten alt, så grinede han bare sleskt.

Oftentimes var det mig, der blev 'belønnet' med at løbe til købmanden efter cigaretter og ordne andre småærinder for ham. På de helt store dage fik jeg lov til at passe filmfremviseren. Så stod jeg stolt ved siden af den og passede på, at filmen ikke kørte af sporet. Den larmede som et helt maskingevær, så jeg ikke kunne følge med i filmen, men det betød ikke så meget.

Højdepunktet for B.O. var gymnastiktimerne, når vi skulle have vores ugentlige bad i badekælderen. Så var han helt oppe på dupperne. Skrubbede os med gadekosten og spulede efter med koldvandsslangen.

Det var kun for sjovt, han gjorde det. Men det var kun ham selv, der kunne se det sjove i det - højt og larmende.

B.O.s Waterloo

Gårdvagten har set sig gal på én af de større elever
og giver ham en lussing.
Eleven bliver bare stående med hænderne i lommen.
Tag hænderne op af lommen,
når jeg taler til dig, siger læreren.
Det er mine lommer, svarer eleven.
Så slår læreren igen.
Sådan fortsætter det i lang tid.
Efterhånden tapløber blodet ud af næsen på eleven
og ned af hans tøj.
Det er mine lommer, fortsætter han bare med at sige.
Læreren slår nu så hårdt,
at blodet sprøjter ham selv i ansigtet.
Det gør ham endnu mere rød i hovedet.
Han er desperat.
Han føler nederlaget til hele skolegården.
En meget lille mand.
Og en modig elev med vestjysk stædighed.
Sådan forstår jeg det i dag.
Dengang fornemmede jeg bare det uhyggelige.

Tyveknægte

Søndagsudflugten er gået til Ribe, og bagefter tager vi ind på restaurant *Kammerslusen* for at få eftermiddagskaffe. I hjørnet står der en enarmet tyveknægt, som jeg får lov til at spille på. Jeg finder ud af, at glasset er revnet, så jeg ved at stikke en kniv ind selv kan bestemme, hvad den bagerste tromle skal stå på. Næsten hver gang jeg rykker i håndtaget, spytter maskinen mønter ud. Det er enormt spændende. Alle i lokalet følger med og hepper på mig. Hver gang serveringsdamen kommer ind, spiller jeg almindeligt. Da vi skal hjem, har jeg lommerne fyldt med 25-ører.

-- o --

Jeg følges med Erik hjem fra skole. Han vil lege med mig, hvis jeg vil være med til at lege doktor. Det foregår i et skur i hans mormors baghave. Jeg skal tage bukserne af og lægge mig på maven. Doktor Erik undersøger mig, det er spændende, ophidsende og meget forbudt.

-- o --

Salmer var efter Lager-Larsens mening det vigtigste. Dem sang vi i tide og utide og skulle lære udenad. Og Guds nåde trøste dem, der ikke kunne, for så kogte han over:

Vi har haft salmevers for som lektie. Der er en nervøs stemning i klassen. Jørgen står oppe ved tavlen. Han er gået i stå. Han har helt opgivet

ævred. Han prøver ikke engang på at komme i gang igen, men falder helt sammen.

På grund af pladsmangel foregik disse salmeversoverhøringer og afstraffelser i skolekøkkenets spisesal - der meget rammende blev kaldt Bepisningen.

Det var ellers kun de fattige, der kom der før skoletid og fik varm havregrød. Og havde man bestilt i forvejen, fik man en madpakke med til spisefrikvarteret. De kunne fås som 2-, 4-, 6- og 8'ere. Grundindholdet var altid 1 stykke med leverpostej og rødbeder, 1 med spegepølse, 1 med ost og det 4. stykke kunne så variere. På de go'e dage var der chokoladesmør (kakao, sukker og margarine rørt sammen) på - vore dages Nutella. 6'eren var udvidet med en sammenklappet fedtemad og 8'eren tillige en sammenklappet syltetøjsmad.

Der var mange, der bestilte en 8'er for at få syltetøjsmadden med. Men Lager-Larsen holdt meget øje med, at de andre madder også blev spist.

Mine forældre var ikke specielt fattige, men det afholdt mig nu ikke fra at være imellem de få, der spiste havregrød i Bepisningen og fik en madpakke med i skoletasken.

Mælk derimod var det mere legalt af få - små 2 deciliter mælkehvide glasflasker med farvede låg. Klasseduksene hentede mælkeflaskerne samlet i en galvaniseret metalramme i Bepisningen lige inden spisefrikvarteret. Når man åbnede flasken, sad der en flødering i toppen:

Det er det bedste af det hele, siger Ejvind, mens han samler dem sammen.

-- o --

Lager-Larsen vil have Freddie til at læse højt; men Freddie er ude af stand til at sige noget. Han sidder bare blussende rød i ansigtet og sveder. Lager-Larsen bliver hidsig og giver ham flere svidende lussinger.

-- o --

- Jeg vil ikke i skole, jeg har mavepine, siger jeg til mor.

Denne gang er mavepinen blot et påskud til at blive alene hjemme sammen med vores nye hundehvalp - en lille, blød, varm, slikkende, klynkende uldtot af en hvid silkepuddel, som far kom hjem med i går.

Det blev til vores allesammens Trille i de næste 14 år.

-- o --

Sanglærer Toft - en rank, gråhåret, stilfuld, men hidsig, ældre herre - er bestemt hverken forelsket i mig eller begejstret for mig. Han har nemlig fået øje på, at jeg ikke synger med, men bare står og mimer.

Med pegefingeren vinker han mig ned ved siden af det store sorte flygel, så han kan holde øje med mig. Men dér, med alle kammeraterne bagved på auditorieopstalterne, tør jeg da slet ikke synge.

På et tidspunkt stopper han op og forlanger, at jeg skal synge alene. Der kommer ikke en lyd over mine læber. Det eneste, jeg opfatter, er den fnisen, der opstår bagved.

Så spiller han blot én tone på flyglet, og hidsigt beordrer han mig til at synge den. Af bare skræk tør jeg ikke andet. Men med alle muskler i strube og nakke snøret sammen, kommer det til at lyde som det angstskrig, det vitterligt også er. Hele klassen griner højt.

-- o --

Alt er lyserødt! Vi har købt en grund på Jagtvej 21 og skal til at bygge hus. Vi er alle sammen hjemme hos arkitekten og får kaffe. Han er vældig flink.

- Hvor er du go' til at løbe, siger mor, mens hun cykler ved siden af mig. Vi er på vej hjem fra byggepladsen.

Nu er huset ved at være færdigbygget. Far skændes med nogen på byggepladsen, og de bliver uvenner. Der er en revne i væggen inde i stuen, den er far og murermester Boisen højlydt uenige om.

I engelsk skal vi sige 'the' i kor.
 Det skal jeg ikke nyde noget af.
 Jeg tør ikke engang sige noget på dansk
 til den nye lærer.

Hardcore

Gösta, Hardy og Rudi var klassens hårde drenge. De tyranniserede alle andre med vold og drillerier. For det meste lykkedes det mig at undgå dem, men ind imellem var det også mig, der stod for tur. Det var virkelig opslidende, når det stod på og kostede mig mange tørre tårer:

En dag i frikvarteret bliver det for meget, og uden varsel springer jeg på Rudi. Til alles overraskelse - især min egen - lykkes det mig at få fat på ham, vælte ham omkuld og mase hans hoved ned i skolegårdens fliser, så han må overgive sig, og sige:

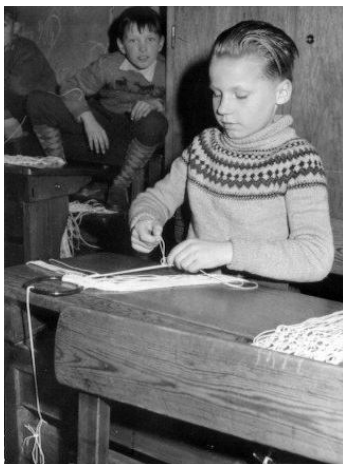
- Be be! Be be!

Efter den episode blev jeg helt anderledes selvsikker og gik rundt i skolen som en autoritet. Som ved et trylleslag havde jeg vundet anseelse. Nu var det mig, der kunne, slå og tryne de andre, som det passede mig. Bare jeg opførte mig overbevisende nok, blev de bange. Snart kom jeg ind i kredsen og blev én af de hårde drenge.

Det holdt nu ikke så længe, for det havde jeg slet ikke psyke til - eller lyst til, overbeviste jeg mig selv om. Forinden nåede jeg dog at blive kriminel og for en slik købe julegaver til hele familien. Gaverne var forskellige ting, der var hugget i byens forretninger. Et kommandoraids jeg ikke turde være med til, så jeg nøjedes med at være hæler.

Mine forældre og søskende var for øvrigt meget overraskede over de særprægede julegaver, jeg havde købt til dem.

Min nyvundne selvtillid har også fordele hjemme i gaden,
hvor jeg får held til at nedlægge Lille-Erik.
Han er ellers kendt for at være stærk.

Jeg er stolt som en pave. I skolen er vi i gang med at knytte indkøbsnet af snor. Jeg er langt den hurtigste. Også selv om katastrofen indtræffer, da en af plastikhåndtagene knækker, og jeg må begynde helt forfra. Alligevel bliver jeg først færdig og får meget ros. Både på skolen og derhjemme.

Glæden bliver nu kortvarig. For allerede første gang min lillebror bliver sendt til købmanden, slæber han nettet efter sig hele vejen hjem. Det er fuldstændig ødelagt.

-- o --

Vi har Grete og Christian fra Århus på besøg. Jeg sidder bag i deres bil og skal vise dem vej ned til Mormor. Christian kommer til at køre over for rødt lys, men der sker heldigvis ikke noget. Bagefter forsvarer han sig med, at der heller ikke er meget gadebelysning i Esbjerg. Det benægter jeg så heftigt, at de bliver helt forskrækkede. De skal ikke komme her og kritisere min by!

-- o --

Vi bor nu i vores eget hus. Overfor i nummer 18 bor Villy, han bliver straks min nye kammerat. Villy er ofte alene hjemme, fordi hans mor er ude at koge. Så vi opholder os for det meste i deres hus. Villy må tage alt, hvad han vil af mad og slik. Ude i værkstedet snedkerer Villys far. Han er en stille mand, men er vældig flink, og jeg går tit og småsnakker med ham.

Villy og Leif

Blodtud

Jeg har flere gange været fræk overfor Bo fra én af de store klasser.
 En dag fanger han mig på gangen og vil til at slå mig.
 Pas på, jeg er lige blevet opereret i ryggen,
 falder det ud af munden på mig.
 Han bliver helt forskrækket og slipper mig igen.

Da jeg skal hjem, er der ingen pardon.
 En knytnæve lige midt i ansigtet.
 Blodet 'fosser' ud.
 Jeg går i panik og skriger.
 Der er nogen, der hjælper mig over til
 skolesygeplejersken.
 Det er bare en blodtud, siger hun afdramatiserende.

Dagen efter opsøger jeg Bo,
 giver ham hånden og siger undskyld.
 Det var svært at få ud af munden.
 Men det gjorde godt bagefter.

Min storesøster skal til fest og overnatte hos en veninde,
 og jeg har fået lov til at sove på hendes værelse.
 Det må have været første gang jeg havde oplevelsen af
 at have en hel 'verden' for mig selv.
 Og det blev langt ud på natten,
 inden jeg blev færdig med at sanse ungpigeindtryk som
 små fine stykker sæbe, parfumer nylonstrømper m.m.

Min storesøster jagter mig højlydt rundt i hele huset.
 Hun er meget vred.
 Jeg har rørt ved nogle af hendes ting.
 Hendes skarpe negle napper og kradser mig.

Pludselig en dag er hun der

Ilona. En morgen jeg kommer ind i klassen, sidder hun der på en af de forreste pladser - helt uden at tage hensyn til Lager-Larsens system.

Sådan var hun bare. Hun var sig selv. Uden at tage hensyn til klassens hierarki og regler gjorde hun, som hun havde lyst. Det kunne selvfølgelig ikke tillades. Hun skulle kanøfles. Det blev hun så. Både af lærere og elever. Men hun var sej. Først når hele klassen stod omkring hende som en kødrand og moppedede, reagerede hun - udadtil. I raseri sprang hun op og skældte ud til højre og venstre, inden hun brød sammen og løb stortudende ud af skolen.

Ilona Mølskov Andersen i 1956

I næste frikvarter kunne vi så se frem til, at hun kom tilbage sammen med sin mor. Så blev det rigtig sjovt, for hun reagerede på samme måde. De stillede sig begge op midt i skolegården og skældte højlydt ud. Men det var halsløs gerning. Snart var alle eleverne i skolegården samlede og moppedede grinende videre, indtil Ilona og hendes mor mistede modet og dukkede forlod skolen.

Først et par dage senere så vi Ilona igen.

Det var kun et års tid, jeg gik i klasse med Ilona, så blev hun flyttet til en anden skole. I den tid jeg kendte hende, gjorde hun mig bekendt aldrig noget forkert. Hun skilte sig udelukkende ud ved at være sig selv – uden at smigre sig ind på andre. Det var åbenbart nok til, at hun skulle mobbes.

Jeg husker ikke, i hvilket omfang jeg selv bidrog til mobberiet. Men jeg bilder mig ikke ind, at jeg var bedre end andre. Jeg husker desværre heller ikke, at jeg gjorde noget for at forsvare hende.

Kære Ilona! Jeg ved godt, at du døde i 2009 - men bedre sent end aldrig: Undskyld! Undskyld! Undskyld!

-- o --

Jeg skal klippes. Far ringer til frisøren i forvejen og siger, at han skal lave bølger i mit hår, ligesom han selv har det i sit. Da jeg kommer hjem og ser mig selv i spejlet, bliver jeg så overvældet, at jeg gemmer mig væk i flere dage, indtil det lykkes at rede bølgerne ud igen.

-- o --

Villy, Gutter og jeg er med Dumme-Bo hjemme. Bo's far kalder vi Kap-tajn-blod, fordi han hoster blod op. Men i dag skal vi kravle direkte ind ad tagvinduet til Bo's værelse. Det er fordi døren skal være låst. Vi må nemlig få nogle flotte vimpler, hvis vi vil hakke pik på ham.

Bagefter må vi ikke få dem alligevel. Så sladrer vi til Gutters storebror Bjarne. Det bliver der meget ståhej ud af. Men vimplerne fik vi aldrig.

-- o --

Mit eventyr med de hårde drenge sluttede en dag, jeg skulle møde dem ude i skoven:

På vej derud får jeg øje på en læderfodbold under en busk. Én af de rigtige - uden snøre. Nu er den min - det bedste jeg nogensinde har ejet. Da de andre kommer, fortæller jeg himmelhenrykt om mit held. Det skulle jeg aldrig have gjort. De kigger blot på hinanden, tager bolden fra mig, siger, det er deres - og går.

*Bare for at vise
hvordan en fodbold
med snøre ser ud!*

- Hvad der kommer let, går let, siger min mor.

Sådan kunne jeg nu ikke se på det. Fra den dag var Gösta, Hardy og Rudi luft for mig. Jeg husker ikke, at jeg efterfølgende havde noget med dem at gøre.

Nåååh

Livet er fyldt med overgange, store og små kommer de hulter til bulder, andre kommer helt regelmæssigt. En sådan lille og regelmæssig overgang kom jeg til at tænke på fra mine drengeår. Starten på det var det indledende 'Nåååh', der blev udtalt helt uden dramatik, og som bekendtgjorde, at nu var den dag slut.

Det foregik på ganske almindelige aftener hjemme i stuen efter aftenkaffen. Vi var der alle sammen - også Trille, der lå og gryntede søvnagtigt i sin kurv. Det var før fjernsynets tid, så vi sad hver især og læste, spillede, legede eller lavede andet fredfyldt.

På et tidspunkt lægger mor ugebladet til side og siger: Nåååh!

I samme sekund står Trille logrende og småhoppende foran hende med tungen hængende gispende ud af munden. Så mangler der bare at blive udpeget en hundeluft, at vi får ryddet op og på skift får tisset af og børstet tænder, så der kan blive ro i lejren.

-- o --

I fysiklokalet skal vi holde hinanden i hånden og danne en lukket kæde med generatoren til højspændt statisk elektricitet:

- Guds nåde trøste den, der først giver slip, truer B. O. grinende, mens han drejer hurtigere og hurtigere på generatoren.

Han er helt i ekstase - lige indtil kæden går i opløsning.

-- o --

På skolebiblioteket vil Lager-Larsen have mig til at læse højt. Rød i hovedet og usammenhængende gør jeg det, uden at ane hvad det er, jeg læser.

-- o --

Jeg er inde på værelset og er ved at gøre klar til at gå i seng. Min lillesøster sover allerede. Hun ser sød ud, som hun ligger der på ryggen. Jeg kysser hende på munden. Hun lugter lidt af svovl, men det er dejligt spændende alligevel.

Jeg har en tryllemønt

Det er en 2-øre med hul i og en elastik, der er fastgjort oppe i ærmet med en sikkerhedsnål. Tryllet består i, at jeg kan kaste 2-øren ud i stuen – og få den til at forsvinde! Og hokus pokus trylle den frem igen i fx et askebæger - fordi jeg i forvejen, har placeret en anden 2-øre der.

Min lillebror har også en 2-øre, men den kan ikke trylle. Det græder han meget over.

-- o --

Jeg har forbundet 2 ledninger til vores dørklokke og ført dem ud på badeværelset. Når jeg står derude og kortslutter ledningerne, ringer klokken. Tredje gang mor er ude at lukke op, kalder hun på far, og de står og snakker om, hvor mærkeligt det er.

Nu bliver det for sjovt til, at jeg kan holde det ud. Euforisk vælter jeg ud fra badeværelset, fortæller dem, at det er mig, og viser dem stolt mit projekt.

- Åh, din drillesyge unge, siger mor vredt og går.

-- o --

Vi spiller fodbold, og jeg er målmand. Ved et målspark er der ikke nogen til at vippe bolden for mig. Så jeg gør det selv, og griber den flot i luften. B. O. griner højt og synes, det er vældig sjovt.

-- o --

Jørgen i klassen er nem at drille, og han gør ikke modstand, hvis man tager fat i ham. Men turrer man ham længe nok, bliver han hidsig og kradser med sine skarpe negle.

Johanna er stor og kluntet og bliver drillet meget.

Hun er ellers flink.

Jeg har snakket lidt med hende.

Jeg er hjemme hos Villy. Han spiser. Hans storesøster er der også. Hun spørger mig om forskellige ting. Jeg kan godt li' hende, men kan ikke holde ud, at hun interesserer sig for mig. De svar, jeg giver hende, er så mærkelige, at hun hurtigt opgiver at spørge yderligere.

-- o --

Vores nabo fru Heinel og hendes røde hår er inde hos os. Hun spørger mig om et eller andet, men jeg bliver bare rød i hovedet. Hun er ellers nok værd at være gode venner med, for Heinels er de første i gaden, der har fjernsyn. Jeg har et par gange været derinde for at se *6'dagesløb* og *Kvit eller Dobbelt* med Svend Petersen.

Ellers må jeg nøjes med at se fjernsyn i radioforretningens udstillingsvindue, men det er koldt og uden lyd. Så er det bedre, når de stiller fjernsyn op i forsamlingshuset; men det koster penge.

Æbleskud

En dag jeg kommer hjem, griner de af mig alle sammen. De har hørt, at jeg har været nødt til at slå græsplænen hos Poulsens, fordi jeg har været på æbleskud i deres have og er blevet taget på fersk gerning.

Det er sandt, at jeg har hugget mange æbler i Poulsens have, men han har aldrig fanget mig, og jeg ved ikke, hvem der har slået hans græsplæne. Men det er der ingen, der tror på. Jeg føler mig magtesløs.

-- o --

Min lillebror kommer grædende hjem. Lorte-John har drillet ham og kaldt ham *Gasunge*. Jeg bliver afsindig rasende. Uden at sige noget går jeg direkte ud til John og giver ham en kæberasler, der er så voldsom, at han falder baglæns om i hækken og bliver liggende. Der er nogle andre, der hjælper ham op, så jeg går bare igen.

Det er den eneste gang i mit liv, jeg med vilje har villet gøre skade på en anden.

-- o --

Jeg cykler frejdigt hen ad fortovet på min mors cykel. Pludselig opdager jeg en bil, der kører ved siden af mig. Det er politiet! Jeg lader som om, jeg ikke har set dem, men det redder ikke noget. Betjenten råber mig an, stiger ud af bilen og kommer hen til mig:

- Hvis cykel er det, du har der?

Det får jeg aldrig svaret på. I stedet tisser jeg i bukserne. Det kommer betjenten i møde hen over fortovet.

-- o --

En af juledagene er jeg med Fede hjemme. Vi finder nogle skrå på hans bedstefars værelse. De smager ikke ret godt, og jeg bliver så syg, at jeg kaster op flere gange. I sengen derhjemme siger jeg, at jeg har spist klejner. Det er mor meget forstående over for:

- Du kunne også lade være at spise så mange, siger hun.

-- o --

Pigerne i klassen tør jeg ikke tale med. Bare der er en pige i nærheden, bliver jeg rødmende og tavs. Jeg nøjes med at skule til dem og kigge

misundeligt på Lars og Tonny, som står og snakker med dem som den naturligste sag i verden.

Det er det overhovedet ikke!

-- o --

Det nærmeste jeg kommer, er, da Birgit driller mig ved at tage mit viskelæder. I kampens hede holder jeg om hende og kommer til at strejfe hendes små bryster.

-- o --

Træsløjd var spændende. Vi var så engagerede, at vi fik lov til at fortsætte i frikvarterne. Men det var nu ikke altid træsløjd, vi lavede, når læreren var gået. Keglespil var populært. Trækøllerne var velegnede både til kegler og til at kaste med. Vi skiftedes til at kure køllerne hen ad gulvet for at se, hvem der kunne vælte flest kegler:

Jeg laver et hårdt velrettet kast. Desværre er det for højt. Køllen rammer vinduet bagved og fortsætter igennem - først forsatsruden, så yder ruden og ned i skolegården. Skolegården! Der er frikvarter, og sløjdlokalet ligger på 2. sal. De sekunder det tager at komme hen til vinduet og konstatere, at køllen ikke har ramt nogen, er de længste i mit liv.

Bagefter blev jeg sendt over til inspektør Astrup. Der havde jeg aldrig været før, men jeg var simpelthen så chokeret, at enten opgav han at skælde ud på mig, eller også opfattede jeg bare ikke, at han gjorde det.

-- o --

Det minder mig om, at vi også havde metalsløjd. Det foregik i kælderen, hvor læreren var en stor, rund mand. Han var også tilhænger af øjeblikkelig afstraffelse - især med spanskrøret. Det foregik i den bare ende, så vidt jeg har fået fortalt.

Derimod ved jeg, at når noget skulle slibes fint, så skulle det være glat som en barnenumse, sagde han med stor følsomhed, mens han formede en sådan med hænderne.

Gitte-møllerdatter er oppe ved tavlen i geografi.
Desperat påstår hun, at Odense ligger i Sverige.

Seksualundervisning

Det nærmeste jeg kom seksualundervisning fra mine forældres side, var, en dag jeg hjalp min far med at lave en forlængerledning til vores støvsuger. Stikpropperne i enderne af ledningen var forskellige og min far kaldte dem for hanstik og hunstik. Umiddelbart forstod jeg ikke hvorfor, og af en eller anden grund spurgte jeg heller ikke.

Først da jeg havde gået og funderet lidt, gik lyset op for mig. Pludselig blev jeg helt stolt af min far. Han vidste altså godt, at en vigtig forudsætning for livets fortsatte gang her på jorden var, at man stak noget ind i noget andet.

Lige siden har jeg selv med den største selvfølge talt om hanstik og hunstik – og for den sags skyld også om dobbeltstik!

-- o --

Erik Heinel vil lege med mig. Allerede dét burde have advaret mig, for det gider han normalt ikke. Vi går om i deres baghave, og inden jeg har set mig om, har han bundet mig til tørrestativet, så jeg står hjælpeløst med armene strakt ud til siderne. Han begynder at røre ved mig og kilde mig. Jeg går helt i panik og reagerer så voldsomt, at han forskrækket skynder sig at løsne mig igen.

-- o --

Alt var nyt i begyndelsen af 8. klasse. De 2 klasser var et sammenrend af eleverne fra de fire 7. klasser - minus dem der var gået ud af skolen - plus dem der var kommet tilbage fra boglig klasse, og som åbenbart ikke var egnede til at komme i realen.

Således sad vi den første dag spændte - på hinanden og på den nye klas-selærer, som pænt bankede på døren og kom ind. Sagde Goddag, og hilste smilende rundt, fortalte lidt om sig selv og lidt om, hvad han forestillede sig vi skulle beskæftige os med i den følgende tid. Men det ville han selvfølgelig tale nærmere med os om, og hvis vi havde idéer, skulle vi endelig bare komme med dem.

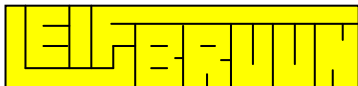
Der var straks en pige, der tilbød at tage sin grammofon med i skole, så kunne andre tage deres favoritplader med, og så kunne vi lave ønskekoncert.

Det blev straks besluttet som en god idé, og således gik den første time, hvor der blev luftet mange ting - frem og tilbage.

Det var mit første møde med Poul Henry Svarrer. Jeg var helt rundt på gulvet. Sådan kunne man altså også være lærer. Og det fortsatte på samme måde de næste 2 år. Han blev virkelig én, jeg så op til.

Han var god til at rose, men han kunne også sige fra, når der var noget, han ikke var tilfreds med. Men han skældte ikke ud eller truede. Det blev bare stille og roligt, som han ønskede det. Han var karismatisk, jeg tror, vi alle så op til ham og derfor ikke ønskede at skuffe ham. Igen og igen overraskede han os, ved at gøre eller sige positive ting, der hjalp os videre.

Tænk sig, han kan ligefrem finde på at rose mig og sige, at der er noget, jeg er god til. Det havde jeg ikke oplevet før i min skoletid.

Der opstod således hurtigt et helt anderledes sammenhold i klassen, end jeg havde oplevet før, og der blomstrede en masse andre aktiviteter op både i skolen, og når vi var på udflugter, lejrskole m.m.

-- o --

Én af de ting Svarrer roste mig for, var at være god til at gå til kanten - at kunne være fræk på en sjov måde. Den opfattelse delte en vikar - en nervøs og opfarende seminarist - nu ikke med ham:

Midt i timen tiltrækker jeg mig opmærksomheden ved at gå over til vinduet med de store gardiner, holde gardinet op foran ansigtet og samtidigt lave nogle gevaldige næsepudselyde - med munden. Seminaristen bliver fuldstændig ude af sig selv, og inden jeg når at forklare endsige forsvare mig, modtager jeg en syngende lussing.

-- o --

Det er nytårsdag. Villy og jeg har været rundt og samle fusere, har skilt dem ad og hældt alt krudtet sammen i en bunke. Vi smider den ene tændstik efter den anden ind i bunken, men det tænder ikke. Vi går tættere og tættere på for at skærme for vinden. Til sidst sidder jeg med alle ti fingre tæt på og med ansigtet ind over bunken.

Så tænder det!

Det gør man kun én gang. Ikke bare gør det vanvittig ondt, men i lang tid efter er man helt hjælpeløs og ser meget ulækker ud, når man har forbrændinger i hele ansigtet og på samtlige fingre. Og pandehåret er brændt ned til små ildelugtende krøller!

-- o --

Det sidste skoleår dristede jeg mig til at tage med til skoleballet. Det vil sige, jeg nøjedes med at fjolle rundt i periferien sammen med de andre generte:

På et tidspunkt kommet jeg alligevel ind i gymnastiksalen og står i kødranden og beundrer Preben, der danser twist. Det er han enorm skrap til. Pludselig griber Anni fat i mig og trækker mig ud på gulvet, og inden det rigtigt går op for mig, danser jeg med hende.

Resten af aftenen svævede jeg på en lyserød sky. Jeg var ude at danse flere gange - også med andre. Jeg snakkede endda med nogle af pigerne. Og til slut - på opfordring - fulgte jeg Grethe-møllerdatter hjem.

Da jeg selv kom hjem, var jeg nødt til at vække min mor og fortælle hende om aftenens erobringer. Den nat sov jeg ikke meget. Jeg svævede stadig.

I weekenden har Lissie besøg
af sin veninde Hella.
Hun er pæn og naturlig.
Jeg har set et glimt af hende
ved at kigge ind ad badeværelsesvinduet.
Den weekend gik jeg meget rundt
ved siden af mig selv.

Hella og Lissie

Villy-alene-hjemme og jeg er igen rundt i rendestenene. Denne gang er det cigaret skodder, vi samler på. Hjemme hos Villy stopper vi tobakken i en pibe og skiftes til at ryge. Det smager ikke godt, men det er spændende. Andre gange ryger vi på nogle af Villys søsters peddigrør, de smager bestemt ikke bedre.

Det lykkedes for mig at blive ryger. At blive ikke ryger, var dog endnu vanskeligere; det tog flere årtier.

-- o --

Elin går - strålende som en lille sol - rundt i klassen og deler invitationer ud. Hun er den første, der inviterer til rigtig fødselsdagsfest - aftenfest med spisning og dans. Der breder sig en spændt hvisken og tischen, efterhånden som hun kommer rundt. Undtagen hos dem der ikke bliver inviteret, de bliver mærkbart tavse og triste. Jeg er én af dem. Jeg gider heller ikke sådan noget tøsepjæt, aftaler jeg med mig selv.

Men hvor gjorde det ondt alligevel.

Villy har fået nye klassekammerater.
Torben og Per-fynbo er også begyndt
at komme hjemme hos ham.
Det passer mig ikke så godt,
jeg føler mig udenfor.

Jeg er med hjemme
ved mors arbejdskammerat, Lis.
Der er noget tiltrækkende ved hende.
Hun snakker så selvfølgelig
og naturligt til mig.
Vi bader på skift i hendes badekar.

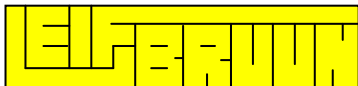

Lis, Trille og mig

Pilfingeri

I mit barndomshjem brugte vi Madam Blå, når der skulle laves kaffe. Det vil sige, lige indtil min mor kom slæbende hjem med en splinterny, rød, Melitta kaffemaskine.

Det var virkelig en skelsættende dag og hele familien var da også samlet første gang, den snorkende bryggede kaffe, så duften bølgede lige ind i

næseborene og overbeviste alle om, at det var det bedste kaffe, vi nogen-
sinde havde fået.

Men selv for en rød, Melitta kaffemaskine blev det hverdag, hvor den
måtte stå helt for sig selv og snorke kaffebryg. Og som tiden gik snorkede
den mere og mere og bryggede mindre og mindre. Det betød, at den skulle
afkalkes, læste jeg mig til:

Det må være min opgave beslutter jeg mig for en eftermiddag, hvor jeg
er alene hjemme. Jeg laver en god blanding eddikevand, hælder det op i
beholderen og tænder for maskinen. Så får jeg den 'smarte' idé at dreje
udløbsstudsens, så vandet automatisk løber tilbage i beholderen igen. Fint,
tænker jeg, nu kan det stå og passe sig selv og går ind i stuen og fordyber
mig i avisen.

Det kunne det også, lige indtil der lyder et hult drøn efterfulgt af en
umiskendelig stank af eddike. Ude i køkkenet er kaffemaskinen smeltet
ned til halv højde og eddikeblandingen ligger dampende overalt på bord
og gulv.

Hvordan jeg fik ryddet op, hvad der blev sagt, da familien kom hjem, og
hvor længe vores hjem lugtede som en eddikefabrik, vil være alt for trivielt
at beskrive. I stedet vil jeg hellere fortælle om den cigarkasse min mor
havde stående som et varigt minde om min pilfinger periode. Den inde-
holdt hendes vækkeur – splittet ad i atomer:

Forklaringen er den, at jeg får lyst til at finde ud af, hvordan mors nye
vækkeur fungerer. Og da der sidder 3 skruer på bagpladen og nogle andre
dimser, som også kan skrues af, gør jeg det. Herved ryger bagpladen plud-
selig af og fjedre, tandhjul, skruer, visere og meget andet spreder sig over-
alt i stuen. Det er derfor, jeg finder cigarkassen frem og begynder omhyg-
geligt at samle stumperne sammen. Alligevel kommer der til at mangle
nogle, så jeg stiller kassen på bordet, og siger, at så snart vi har fundet de
sidste dimser, skal jeg nok samle uret igen.

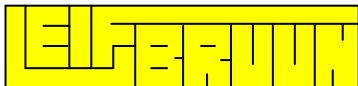
Så langt kom det nu aldrig, og jeg mente, det var støvsugeren, der øde-
lagde det projekt. I stedet måtte min mor som sagt nøjes med cigarkassen
som et varigt minde. Det gjorde hun meget konsekvent, idet hun satte sig
med cigarkassen overfor sine i alt 10 børnebørn – enkeltvis – i årenes løb
- efterhånden som hun syntes, de havde en passende alder. Og så skulle de
høre om alle mine pilfingerier.

Det skal lige tilføjes, at min mor var god til at fortælle historier og havde
en god fantasi. Så de blev mere og mere omfattende i årenes løb, men det
fik jeg ikke lov til at blande mig i.

-- o --

Det blev dog ikke til så meget mere med pigerne, det var for følelsesmæs-
sigt besværligt. Jeg nøjedes med dem i fantasiens verden. Derimod var
fodbold, knallerter og et job som bydreng hos købmand Andreas Christen-
sen meget nemmere at gå til. Disse ting optog mig i en sådan grad, at det
gik ud over skolearbejdet:

- Skoletræt, kalder Svarrer det.

I slutningen af 9. klasse trækker han mig til side og forklarer mig venligt men bestemt, at jeg ikke skal søge om optagelse til 10. klasse.

Og hvor havde han dog ret. Svarrer medvirkede til at rette op på mange ting for mig. Men de øvrige forhold på skolen, var stadig de samme. Dette sammenholdt med mine manglende sociale evner, gjorde, at jeg ikke kom til at fungere bare nogenlunde tilfredsstillende.

Jeg har også kun gået 5 år i den stråtækte,
udbryder mor vredt.
Så ved vi andre,
at der ikke skal siges mere.

Det sidste jeg husker fra min skoletid, er, at jeg på longjohn-budcyklen kommer drønende ind i skolegården. Jeg har taget fri en time hos købmanden, så jeg kan passe min eksamen.

På trods af min skoletræthed hjalp Svarrer mig til det sidste. Han sørgede for en fin udtalelse fra skolen, og det var langt hen ad vejen hans indsats - sammen med min far - der gjorde, at jeg fik tilbudt en læreplads. Og de hang ikke på træerne,

dengang jeg gik i skole.

Dengang jeg var læredreng

Jeg står på en avis midt på gulvet i selveste direktør Pedersens fine kontor. Jeg har træsko og en beskidt, olieglinsende kedeldragt på. Jeg er til ansættelsessamtale. Direktør Pedersen ejer Autoforum – og er byens førende autoforhandler.

Det var min far, der mente, at det ville tage sig godt ud, hvis jeg kom direkte fra mit job som arbejdsdreng hos OK-service. Jeg ved ikke, om det var derfor, jeg fik lærepladsen.

-- o --

Den sidste time af arbejdsdagen stod på oprydning for de yngste læredreng. Og som det sidste skulle det store værkstedsgulv fejes fra ende til anden.

Det passede som regel lige med, at direktør Pedersen havde behov for at strække ben. Så han gik bagefter os fejedreng med piben i munden og funderede over dagens omsætning – eller hvad det nu var, han funderede over.

Hvis der var et eller andet, vi ikke havde fået fejet i bund, prikkede Pedersen den pågældende på skulderen med pibespidsen og pegede på det forsømmelige.

- Du fejer skidt, sagde Pedersen ved en anden lejlighed.

Da vi begyndte at grine, kiggede han fornærmet på os, og gik tilbage til sit kontor igen.

Per bliver let sur.
Torben er slesk overfor Villy
og afvisende overfor mig.
Det er efterhånden sjældent,
jeg kommer hjemme hos Villy.

Jeg har været oppe i byen efter wienerbrød. Jeg ved godt, det er forbudt, men det er nogle svende, der har sendt mig. Da jeg kommer tilbage, står værkfører Ekmann og venter på mig. Han er enormt vred. Han vil have mig med ind til direktør Pedersen med wienerbrød og det hele:

- Så kan du selv forklare det til ham, siger han.

Vi er helt henne ved døren, inden jeg får snakket ham fra det!

-- o --

Jeg sidder med armen om den flotteste pige i hele danserestauranten. Det er til et svendegilde. Pigen er den nye elev fra kontoret. Ret meget andet husker jeg ikke. Næste arbejdsdag bliver jeg heller ikke klogere, de andre griner bare så underfundigt af mig.

Min partipolitiske løbebane

- startede i frokostlokalet på min læreplads. Her foregik der mange politiske diskussioner - især op til et folketingsvalg. Dette gjorde mig så nysgerrig, at jeg begyndte at følge med i valgudsendingerne i tv. Det forvirrede mig bare, at alt hvad de forskellige politikere sagde, lød så overbevisende og rigtigt – lige indtil den næste kom på skærmen og fortalte, hvor forkert det var, hvad den forrige lige havde sagt. Og så kunne jeg lige pludselig godt se, at det var den sidste, der havde ret.

Næste dag i frokostpausen kunne jeg høre, hvordan de partitro debattører havde løst det problem. De havde nemlig kun hørt, hvad deres egne partifæller havde sagt.

Med den erfaring sluttede jeg min partipolitiske karriere!

Totte

- min 9 år gamle lyseblå undulats sidste flyvetur endte i sovsegryden. Den var tam og vant til at flyve fra skulder til skulder for at søge selskab. Men til sidst landede den altså fejl på mors skulder og faldt ned i den varme sovs. Vi forsøgte at redde den med masser af koldt vand, men der var ikke noget at gøre:

Den ligger bare hjælpeløs i bunden af sit bur og ryster. Det er mig, der skal aflive den. Jeg har det rigtig skidt, men der er ingen vej udenom. Jeg putter Totte i en plastikpose, går ned i kælderskakten til gasflasken og fylder posen med gas. Jeg venter. Og jeg venter. Og jeg venter. Men Totte ligger stadig rystende og kigger på mig. Først en evighed senere lukker den øjnene og ligger stille.

Jeg går op i et hjørne af haven for at begrave den. Men da jeg tager den ud af posen for at lægge den ned i hullet, åbner Totte øjnene og begynder igen at ryste. Panikken breder sig. Jeg kan næsten ikke klare det, men jeg må til det igen. Denne gang fylder jeg så meget gas i, at hele kælderen kommer til at lugte, binder for posen og lader den ligge sådan til næste dag, inden jeg begraver den.

Sam vittighed

Bilsælgerne elskede at komme ud på værkstedet og prale af, hvor 'smarte' de var, når de solgte biler. En dag vi spurgte, om det ikke var svært at leve med konstant dårlig samvittighed, fik vi følgende svar:

- Samvittighed er sådan en lille trekant med skarpe hjørner, der sidder inde bag hjertet. Når man så gør noget, der ikke er så godt, begynder den at dreje rundt. Det gør jo ondt, men efterhånden som hjørnerne bliver slidt af, er det såmænd ikke så slemt mere!

Mormor

Én af de sidste gange jeg besøgte min mormor, var som familiens altnuligmand. Det var faldet i min lod at tage ned til hende for at ordne forskellige ting: lyset i køkkenet, støvsugerslangen og en stikkontakt. Det gjorde jeg også gerne, for mormor havde altid været flink ved mig.

Jeg havde dog mine bange anelser om, hvor det bar hen med mormor, for gennem de sidste måneder var jeg dagligt blevet tudet ørerne fulde om, hvordan det gik tilbage for hende. Det var min mor og min mosters beretninger til hinanden, når de på skift havde besøgt hende, der lå til grund for min forudindtagethed.

Efterhånden havde de overtaget alle forpligtigelser for mormor: gjorde rent, vaskede og friserede hende. På det sidste havde de sat det i system, så de også skiftevis - dag for dag - lavede mad til hende.

- Ellers får hun ikke noget ordentligt at spise, hed det sig.

Disse praktiske ting var de mindste problemer. Mor og mosters diskussioner gik meget mere på, hvor urimeligt mormor opførte sig. Hun var slet ikke taknemmelig for deres indsats. Hun skabte sig. Ringede til dem i tide og utide og krævede mere og mere. Plejehjemmet ville hun ikke høre tale om, så begyndte hun at græde.

- Hun er mere hjælpeløs end et forkælet barn, sagde min mor, når de-
sperationen var lige op over.

Det er disse indtryk, jeg har i hovedet, da jeg på min knallert er på vej ned til hende. Det er egentlig mærkeligt, for det er efter morfars død kort tid forinden, det er gået sådan tilbage for mormor. Jeg har ellers ikke haft indtryk af, de var særlig glade for hinanden, men der må alligevel være bundet flere bånd i den menneskealder, de havde levet sammen, end jeg kendte til.

Jeg kører knallerten - en ældre Express, jeg selv har renoveret - om i baggården, og låser den. Drengene i naboejendommen skal ikke have mulighed for at pille ved den. Går forbi den uhyggelige kulkælder - der altid gør mig urolig - ind i opgangen og banker på døren.

- Vil hun lukke op? kan hun overhovedet kende mig? tænker jeg betænkeligt.

Jeg har ikke set mormor siden tiden før morfars død. Dengang var hun livskraftig og bestemt, sådan vil jeg altid huske hende. Hun har været et af de trygge holdepunkter i mit liv. Mormor var det bedste, jeg vidste, hende ville jeg gerne besøge. Der var rart og trygt at være. Og så faldt der altid noget godt af. Om ikke andet lå slikmutter lige rundt om hjørnet.

Der står hun så.

Mindre, afmagret til ukendelighed, bleg, håret mere gråt og tyndt end tidligere. Stemmen er kun en skygge af sig selv. Men det er stadig min mormor. Kvik får skænd som sædvanlig - af hensyn til overboerne, der er så 'galle' - fordi den glad og larmende hopper op af mig. Lugten er den samme, da jeg kommer indenfor. Og stuen og møblerne, som jeg kender så godt. Katten ligger uanfægtet og slikker solskin på divanen, hvor morfar plejede at sove til middag. De gule kanariefugle synger, så det er en fryd inde fra den fine stue. Jeg bilder mig ind, at det er fordi, de kender min stemme. Men det kan jo også være fordi, solen skinner.

Den varme kakao er lavet, og franskrødmadderne med jordbærmarmelade er smurte. Det skal først sættes til livs - ude i køkkenet - mens vi snakker om løst og fast. Nøjagtigt som i gamle dage.

Bagefter, mens jeg går og ordner de forskellige småreparationer, følger mormor interesseret med og spørger om mangt og meget:

- Har du fået en kæreste?
- Hvordan går det med din læreplads?

Det kan vi bedre snakke om. Vi har jo tidligere arbejdet sammen som avisbude. I en lang periode var det mit job at hjælpe mormor på hendes avisrute.

På den måde gik hele eftermiddagen. Igen en dejlig dag sammen med min mormor. En eftermiddag jeg ofte tænker tilbage på med taknemmelighed. Da jeg kom hjem og aflagde beretning, lykkedes det ikke at overbevise den øvrige del af familien om mine oplevelser. Så det har været mormors og min hemmelighed lige siden.

- Nåh, det er her, de har gemt dig ...

- Fars lille Futte ...

- Hvad er det da, de har gjort ved dig?

Kunden troede, han var alene
på værkstedet i middagspausen.

Men jeg stod i graven under bilen og justerede koblingen.

- Vuf, vuf, sagde jeg, så indsmigrende som muligt.

Sessionskomiteen sidder ved borde i U-form. Kun iført underbukser står jeg på et afmærket sted midt på gulvet, mens de stiller spørgsmål, tjekker og krydser af i deres uendelige papirmængder. Jeg føler det utroligt ydmygende at stå der og blive udspurgt og overbegloet.

-- o --

Som mekaniker arbejder man ofte i graven under bilerne. Når man står dernede, kan man kun se kollegerne fra knæet og nedefter, når de går forbi. Vi er 40 ansatte på værkstedet, alle klædt i ens kedeldragter og træsko. Alligevel er det en smal sag at se hvem, der er hvem.

-- o --

Min lønningspose passer ikke.
 Jeg er nødt til at gå ind til pigerne på kontoret.
 Kinderne blusser,
 og jeg står bare uden at sige noget.

Jeg sidder sammen med mor i køkkenet. Vi er begge lige kommet hjem fra arbejde. Mine cigaretter ligger inde i stuen. Alligevel spørger jeg:

- Har du set mine cigaretter.

Mor rejser sig uden videre og går ind og henter dem. Da hun kommer tilbage, griner jeg af hende og siger:

- Hvor er du dum. At du gider.

Hun bliver enormt vred og kyler cigaretterne i hovedet på mig.

Villy har fået en kæreste.
 Nu kommer jeg slet ikke hjem til ham mere.

Frivilligt arbejde

Esbjerg Firmaidræt havde brug for et nyt klubhus. Det skulle opføres af frivillig arbejdskraft. På Autoforums fodboldhold var der ikke rigtig stemning for at deltage i det, men hårdt presset var vi 4 mand, der kørte derud en dag efter arbejdstid:

Vi kommer til den aftalte tid, men blot for at stå og vente, for der er ikke andre. Først lang tid efter kommer der en mand. Han har nu ikke noget med vores aftale at gøre, men da han kan se, at vi har både trillebør og skovle med, siger han pegende, at den jordbunke, vi kan se derhenne, vil det være rigtig fint, hvis vi vil flytte derhen.

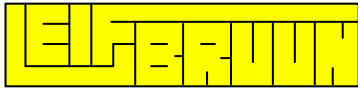
En lille times tid senere, er det ordnet. Manden fra før er kørt igen, og da der ikke er kommet andre, går vi igen rundt og kigger. Endelig kommer der en anden mand, der heller ikke har noget med vores arbejdskraft at gøre. Men da han får øje på den nye jordbunke, siger han pegende, at det vil være fint, hvis vi flytter den derhen. Det var så der, hvor vi lige havde flyttet den fra.

Vi kigger blot på hinanden, pakker vores sager sammen og kører hjem.

Jeg havde ikke mere med projektet at gøre. Men med tiden blev der da opført et klubhus!

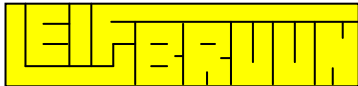
-- o --

For anden gang i mit liv, er jeg på Pedersens fine kontor. Denne gang med et glas sherry i hånden. Jeg er blevet udlært. Han tilbyder mig ikke

ansættelse, som han har gjort ved de andre ungsvende. I stedet anbefaler han mig at være mere åben og imødekommende fremover.

Jeg tager imod hans råd med dyb tavshed!

Dengang jeg blev maskinmester

Første skoledag

Den første, vi blev præsenteret for på maskinmesterskolen, var vores lærer i maskinlære:

- Uddannelsens vigtigste fag, overbeviste han os hurtigt om!

Indtil vi mødte kemilæreren:

- Alt består af atomer! Forståelse af den atomare verden er nøglen til al viden!

- Kommunikation, mine herrer! sagde sproglæreren med hævet stemme og løftet pegefinger.

Og så vidste vi nok, hvad han mente.

- Ja, ja, sagde matematiklæreren. - Hvad hjælper det alt sammen, hvis ikke man kan regne den ud?

Det måtte vi jo give ham ret i - og gik ned på Restaurant Parken og drak bajere!

-- o --

Jan er ved tavlen i matematik. Han er faldet helt sammen. Når han visker sine små nervøse kruseduller ud med fingrene, bliver tavlen våd. Højrup går fægtende frem og tilbage bagved ham og siger en hel masse hurtigt efter hinanden. Det øger kun forvirringen.

Sådan var han min matematiklærer - tidligere gymnasielærer Højrup. Han levede sig så langt ind i matematikkens væsen, at han undertiden havde ild i to cigaretter på en gang. Når bølgerne rigtig gik højt, forsøgte han desuden at skrive på tavlen med en tredje.

Men det væltede ham ikke af pinden. Det gjorde det heller ikke den dag, vi havde fanget en mus og gemt den i katederskuffen sammen med al kridtet. Da han åbnede skuffen, sagde han blot:

- Hvad søren, her er en mus. Tog fat i den, gik hen til vinduet, smed den ud på græsplænen og fortsatte uanfægtet ved tavlen.

Når vi fik opgaver retur, greb han ned i tasken, tog en uordentlig stak frem og smed den på bordet ved den nærmest siddende:

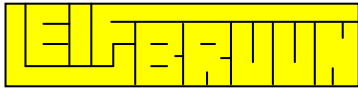
- Del dem ud, sagde han og gik videre.

Det kunne være et større arbejde, for det var som regel en blanding af mange klassers opgaver. Mange gange var de slet ikke rettede, så proppede han dem bare tilbage i tasken. Det var således usikkert, om man nogensinde så sine opgaver igen. Brokkede man sig, sagde han blot:

- Hvis de ikke er her, må det være fordi, du ikke har afleveret dem.

-- o --

Vi er på studietur i Berlin. Færingen Joensen er også med. Han er det mest indesluttede menneske, jeg nogensinde har oplevet. Han forstår udmærket dansk, men taler det nødigt. Hvis man spørger ham om noget, svarer han blot med nogle uforståelige færøske brokker.

På hele turen til Berlin sidder han for sig selv i toget. Om aftenen, da vi skal i byen, går vi op til hans værelse for at høre, om han vil med. Det vil han gerne, men han er ude af stand til at stå på benene. På bordet står en tom vodkaflaske.

De næste dage er han flov, og holder sig for sig selv på værelset. Turen hjem, går som turen derned. I dyb indesluttethed.

Men maskinmester, det blev Joensen, hvis fornavn jeg aldrig fandt ud af.

Feminin terror

Der bliver stille i klassen, straks Langerhuus viser sig i døren. Så ubemærket som muligt siver vi alle ud på vores pladser. Langerhuus går op til katederet, tager bøgerne ud af tasken og hænger den på knagen på højre side af bordet. Lærebøgerne bliver lagt sirligt på plads til venstre på katederet, de rettede opgaver vi skal have tilbage senere til højre og den lille sorte lommebog midt på bordet.

Tavsheden er larmende!

Omhyggeligt slår Langerhuus op på den rigtige side i den lille sorte og kigger længe på den. Tavsheden og angsten er nu på sit højeste.

- Ole, siger han så, og kigger ned på Ole.

Ole nærmest hopper på stolen, drejer sig et par gange og indrømmer så med synligt ubehag:

- Jeg har desværre ikke nået at læse til i dag.

- Tavshed!

- Det er da din mening at blive maskinmester? Er det ikke? fortsætter Langerhuus samtidig med, at han omhyggeligt noterer i den lille sorte.

- Tavshed!

Vi sidder alle på vegne af Ole med dårlig samvittighed og irritation over, at seancen nu skal begynde forfra.

Dette drama gennemførte Langerhuus før hver eneste lektion i al den tid, jeg havde ham. Vi var 25 voksne mænd i klassen. Nogle havde allerede sejlet på de 7 have, flere ville komme til det, alle havde vi ambitioner om at blive fremtidens ledere, og alligevel kunne Langerhuus uden egentlig at gøre noget få os til at opføre os som små frygtsomme skoledrenge.

-- o --

Min bror og mor sidder i køkkenet og diskuterer:

- Arbejdere er dumme, ka' du da ikke se det, siger han.

Han arbejder i fisk på havnen, mens der er sommerferie fra gymnasiet. Mor er lige kommet hjem fra fabrikken. De sidder begge i deres ildelugtende arbejdstøj.

- Jeg har også kun gået i skole hver anden dag i den stråttækte, forsværer mor sig.

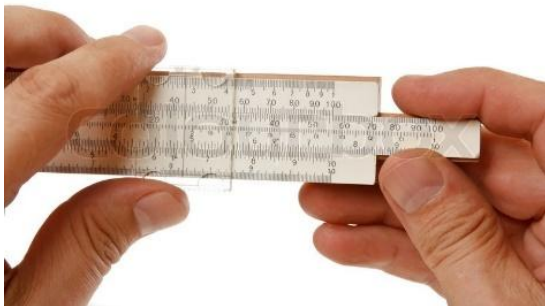
-- o --

Jens kommer i skole strålende som en lille sol. Han har ellers været trist og stille nogle dage. Det er noget med, at konen er sur på ham, fordi han har været med os andre i byen i weekenden.

- Hun talte til mig i går, siger Jens glad.
- Hvad sagde hun da?
- Ræk mig lige saltet!

Regnestokken

Jeg læste til maskinmester i edb-alderens barndom. Dengang var der kun én computer i Danmark. Den hed DASK 1 og stod i Århus. Computer er nu så meget sagt, for det var kun en regnemaskine, der kunne cirka det samme som en husholdningslommeregner kan i dag. Når jeg skriver 'stod', er det fordi, den fyldte lige så meget som et parcelhus. Den havde hverken mikrochips, eller transistorer, men var bygget op med radiorør. Disse radio-gløde-rør havde et enormt strømforbrug, hvorfor det hele var tilkøbt et kæmpe køleanlæg for ikke at brænde sammen.

Dette nørdede, ingeniør-pjattværk grinte vi meget af på maskinmesterskolen, når vi sad og lavede komplicerede beregninger med vores regnestok. Fakta er da også, at man med en regnestok, kan lave beregninger lige så hurtigt, som man kan med en regnemaskine. Med regnestokken er der bare det problem, at den kun beregner talene. Kommaet må man selv sætte, og det kan godt give tidskrævende problemer.

Det var nok godt, vi ikke vidste, hvad fremtiden ville bringe.

-- o --

Højrup står ved Fredes bord og fortæller ham energisk om det indlysende i logaritmer, alt mens han tager en af Fredes cigaretter og tænder den. Frede sidder bare helt apatisk og kigger. Til sidst opgiver Højrup ham, stopper både cigaretpakke og lighter i lommen og går hovedrystende sin vej.

På den måde lærte vi hurtigt, at vi ikke skulle have cigaretpakken liggende fremme i Højrup's timer. Det var ikke fordi han ville stjæle, men hans maniske energi paralyserede mange gange både ham selv og os andre.

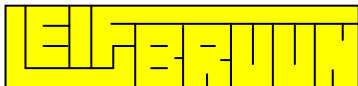
Når man var ved tavlen, var det såmænd lige meget, om man kunne dagens lektie eller ej, for Højrup overtog hurtigt seancen. Gestikulerende med arme og ben var han alle vegne og stillede spørgsmål så hurtigt efter hinanden, at hverken vi eller han selv nåede at besvare dem. Den stakkels elev, der var oppe, blev på den måde uvægerligt hylet helt ud af den - til stor irritation for Højrup, der så blev endnu mere hektisk.

Selvfølger til morskab for hele klassen - undtagen for ham, der stod ved tavlen. Den blev som tidligere sagt våd, når han rørte ved den.

-- o --

Jeg får meget opmærksomhed, da jeg er til tuberkuloseundersøgelse.

- Du er nok en rigtig sportsmand, siger pigerne - kigger efter mig, fløjter og smiler.

Egentlig tænker jeg ikke nærmere over det - heller ikke det mærkelige i, at jeg er den eneste, der kun har underbukser på. Først da jeg kommer tilbage til kabinen, ser jeg det store skilt:

Tag tøjet af overkroppen, tryk på knappen og afvent.

Utrolige Henrik

Inde i tændstikæsken, der er foret med vat, ligger et lille, sort, krøllet hår.

- Det er prinsesse Margrethes kussehaar, siger Henrik og knejser stolt med nakken.

Henrik har aftjent sin værnepligt på kongeskibet *Dannebrog*. Håret har han vundet i kortspil fra ham, der redte de kongelige senge. Henrik siger også, at han har drukket bajere med kong Frederik i maskinrummet.

Henrik er fra Hvide Sande. Det er ikke alt, han siger, man skal tro på!

-- o --

Bjørn har det svært på skolen. Når jeg er hjemme ved ham, vil han have mig til at hjælpe med lektierne. Men hvis jeg ikke bare giver ham løsnin-gen, bliver han sur og pakker sammen.

Til eksamen fik jeg listet mit kladdepapir over til Bjørn. Der var én af opgaverne, som kun to havde fundet den rigtige løsning på. Bjørn og mig!

Langerhaus kiggede længe på os, men sagde ikke noget!

Dengang jeg var sømand

Buller

- er døbt tidlig om morgenen den 27. april 1971. Den morgen stod jeg som nyudklækket maskinmester og tog afsked med min mor. Jeg var på vej til at påmønstre mit første skib i Alexandria i Ægypten. Jeg skulle med morgenflyveren fra Esbjerg og med ophold i Kastrup, Zürich, Athen og Cairo skulle jeg finde ud af at tage toget de sidste 250 km langs Suezkanalen i det krigsplagede land (det var under krigen mellem Israel og Ægypten) til millionbyen Alexandria, hvor M/S Thyra Torm skulle ligge et eller andet sted i havnen.

Under afskeden med mor fik jeg pludselig øje på en lille forknyt og trist udseende læderhund i hendes bogreol.

- Må jeg få dén? spurgte jeg.

Det måtte jeg gerne, og den har fulgt mig lige siden i tykt og tyndt. Til lands, til vands og såmænd også i luften. *Buller* blev som sagt dens navn. Og nu har den plads på hylden over min seng.

For nogle år siden begyndte jeg at samle mine og familiens billeder og gamle papirer i tidstro rækkefølge i ringbind. Herved gik det op for mig, at *Buller* optræder på mange af disse billeder, og hvor meget han betyder for mig. Da også mit billed- og dokumentationsmateriale er værdifuldt for mig, var det nærliggende, at det skulle opkaldes efter ham.

12 ringbind er det efterhånden blevet til. Og alle bærer de et billede af *Buller* på ryggen.

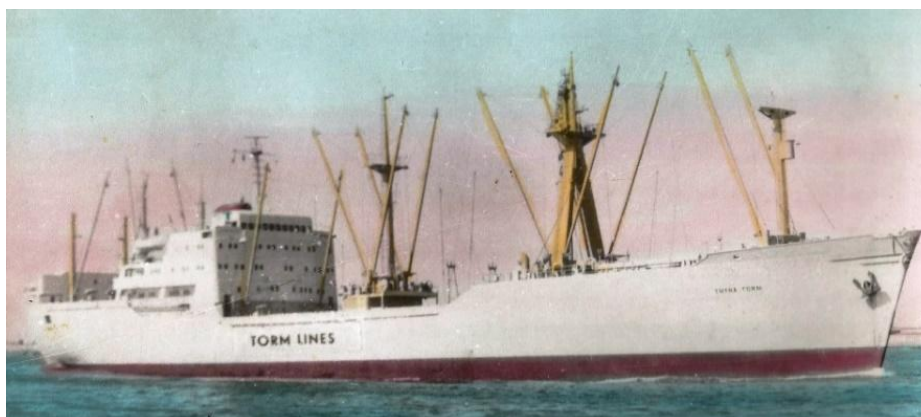
-- o --

Jeg står og venter midt i ankomsthallen i Cairo lufthavn. Jeg skal finde skibsagenten, der skal hente mig, men jeg har rigeligt at gøre med at holde styr på min bagage. Der er et mylder af mennesker overalt, og dragerne flokkes rundt om mig for at 'hjælpe'. Jeg har været undervejs i over et døgn, og der er stadig 250 km til mit skib i Alexandria, hvor jeg skal være 3. mester.

Skibsagenten, kom aldrig. Først flere timer senere fik jeg i stedet kontakt med en flink egypter, der tilbød at køre mig til Alexandria for 300 kroner.

Turen går langs med Suezkanalen, hvor man kan høre, hvordan egypterne og israelerne bombarderer hinanden. Da vi kommer til havnen, har militæret spærret hele området af. I stedet bliver jeg installeret på et primitivt hotel. Først godt et døgn senere lykkes det at få fat i agenten og efter et døgn mere at få mine papirer ordnet, så jeg kan komme ned til skibet.

-- o --

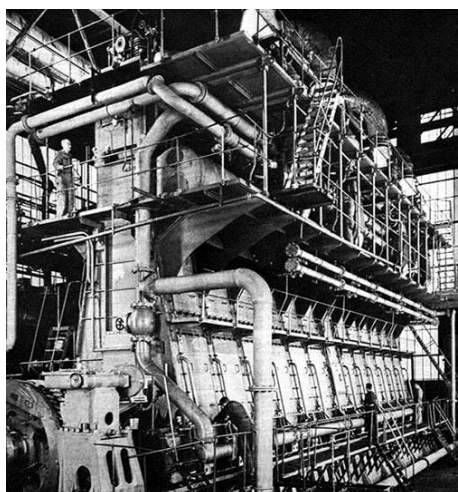

Hvad Fanden, skal du spise låget!

Jeg forstår ikke, hvad han mener, men jeg er lykkelig over, at der er en, der taler til mig på dansk. Efter godt 2 døgn på egen hånd i det krigsplagede Egypten, har jeg endelig fundet mit første skib *M/S Thyra Torm*.

Det med at spise låget er 1. styrmanden, der vil fortælle mig, at jeg ikke skal tage det øverste stykke rugbrød.

-- 0 --

Det er første gang i mit liv, jeg ser en skibsmotor i virkeligheden - en rigtig 7-cylindret Burmeister & Wain krydshovedmotor. Den er på størrelse med et 3 etagers hus, men det får man ikke rigtig fornemmelsen af, når man kravler rundt på siden af den på lejdere, gangbroer og små afsatser fyldt med alverdens øvrige maskiner og installationer. Stemplerne har en diameter som hjulene på en lastbil, finder jeg senere ud af, da vi har stempeltræk. Ligeledes finder jeg også ud af, 'at undersøge for løsgående' er ensbetydende med, at man kravler rundt inde i krumtaphuset og slår med en hammer

på alle bolte og møtrikker for derved at høre, om de er fastspændte.

Skibet er en ren antikvitet. Alt foregår manuelt. Under havnemanøvrer er maskinmesterens plads ved manøvre-

pulten i bunden af maskinrummet. Maskintelegrafen viser om man på broen ønsker, at maskinen skal gå ahead, astern, dead slow eller andet. Så gælder det om at rykke i de rigtige håndtag. Skibsskruen sidder gennem skrueakslen i direkte forlængelse af krumtapakslen, så skift mellem ahead og astern foregår ved at stoppe motoren, blæse trykluft ind i cylindrene, få svinghjulet til at dreje i modsat retning og derefter starte motoren igen.

Alt foregår i et inferno af lyde og mærkelige lugte. 1. mester viser mig hvordan den første gang, da vi forlader Alexandria.

- Høreværn, det er kun for tøsedrenge, siger han grinende og går.

Fra nu af må jeg klare mig selv, men jeg har fået den mest erfarne maskinassistent med på vagt:

- Du har jo læst i 3 år, siger han og går hen og sover brandert ud i twistkassen.

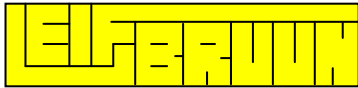

Det gav nu ikke de store problemer, for når først skibet var i søen, foregik vagten som regel ret så afslappet. Det var mest et spørgsmål om, at rundere, smøre og checke forskellige tryk, temperaturer og lignende.

Det mest ubehagelige var, når jeg skulle kravle ud i den 20 meter lange rørtunnel langs med skrueakslen for at smøre og mærke efter for varmtgående på lejerne og for at kontrollere stævnørørlejet. Til gengæld, når man sad derude, var motorlarmen kun en svag rumlen. Nu kunne man høre vandet langs skibsskroget og den kæmpe skrue, der kværnede rundt med 110 omdrejninger i minuttet. Her kunne man så sidde et øjeblik og fundere over, hvorfor man var der - og især over, hvordan man ville komme væk, hvis der blev brand, eller der trængte vand ind i maskinrummet. Der var godt nok en lodret nødsdakt, men den blev brugt til affaldssdakt oppefra!

-- 0 --

I den efterfølgende periode sejlede vi rundt i Middelhavet med korte ophold i Izmir, Thessaloniki og Barcelona. På skibet bredte der sig en lystig

snak om skjorteærmer¹, og om hvor de bedste ludere var - med det resultat, at der ofte dannedes køer foran deres døre.

I havn skiftes jeg med 2. mester om at have vagt i et døgn ad gangen. På mirakuløs vis er det indtil nu lykkedes ham at overbevise mig om, at det er min vagt, når vi anløber havn. Så jeg har hverken været ashore, down town eller prøvet skjorteærmer endnu. Først på 2. dagen i Lissabon må 2. mester indrømme, at nu er det hans tur til at have vagt.

Min jomfruelighed er efterhånden en kendt sag, så til fyraften bliver jeg under 1. mester og telegrafistens kyndige ledsagelse eskorteret op til en af byens mange bordeller. Straks vi kommer indenfor, overfalder 1. mester og Gnisten af 2 hujende kvinder. Det er dem, de kender fra dagen i forvejen. Vi bliver installeret ved et bord og der skænkes drinks med rund hånd. Nysgerrigt kigger jeg rundt i lokalet, der er masser af piger både smukke og mindre smukke imellem hinanden.

- Hvem af dem, kunne du tænke dig at være sammen med? spørger 1. mesters pige.

Jeg holder øjeblikkeligt op med at kigge. Det spørgsmål kan jeg overhovedet ikke overskue. Men det betyder ikke noget, for straks efter står der en lille, mørkøjet, sorthåret skønhed, garanteret ikke over 18 år, foran mig.

- Hvad synes du om hende? spørger 1. mesters pige.

Det får jeg heller ikke svaret på. Alligevel skubber hun bare skønheden ned på mit knæ. Der sidder vi så. Jeg aner ikke, hvad jeg skal stille op med hende. Efter et par solide drinks mere prøver jeg at spørge hende om forskellige ting, men det er helt nytteløst. 1. mesters pige fortæller mig, at hun udelukkende taler portugisisk.

- Du er jo heller ikke kommet for at snakke, griner Gnisten.

Så går vi. Nu skal det være. Vi går længere ind i Lissabons små gader - ind i en ejendom og op ad en masse trapper. En stor *Mutter* lukker op til en lejlighed, hvor vi bliver lukket ind. I sofaen flyder en stor mand ud, og på gulvet ligger nogle børn og ser fjernsyn. Vi skræver over børnene og kommer ud på en lang gang med værelser til begge sider. Sammen med skønheden bliver jeg vist ind på et af værelserne, hvis inventar består af en seng, en stol og et bidet.

For første gang tager skønheden initiativet, og jeg er ikke i tvivl om, hvad det er, hun vil. Hun vil have penge, men hvor mange? det kan jeg ikke få et forståeligt svar på. Jeg bliver nødt til at tage pengerrullen² op af lommen og giver hende én seddel ad gangen. Ved 200 kroner ser hun ud til at være nogenlunde tilfreds. Så går hun hen til bidetet, løfter nederdelen op, trækker trusserne ned, sætter sig, vasker sig i skridtet, tørrer sig og går hen og lægger sig på ryggen i sengen.

Jeg tænker lidt anderledes:

- Når det skal være, så skal det være.

---

¹ Skjorteærme ~ en fordanskning af *short time*, der betyder et hurtigt knald hos den lokale luder.

² Sømænd går aldrig med pung!

Trækker alt tøjet af og vasker mig på samme måde. Det er hun åbenbart utilfreds med, for nu vil hun have flere penge. 100 kroner mere kan gøre det. Så går hun hen og lægger sig igen. Nu er det mig, der protesterer. Jeg viser hende, at hun også skal have tøjet af. Det blev yderligere 100 kroner.

- Ja, ja, tænker jeg, når det nu skal være, og skynder mig at optage sengen først.

Det bliver hun meget fortørnet over og kræver flere penge.

- Nu kan det fandeme være nok, siger jeg vredt på rent vestjysk og med potensen langt under det pinlige.

Hurtigt tager jeg tøjet på, farer ud af værelset, skræver over børnene og flygter ned på gaden. På vej tilbage til skibet tænker jeg, det var så det skjorteærme - og flot, det var hun sgu.

-- 0 --

Jeg får nu ikke lejlighed til at prale af mine erobringer, for om natten vågner jeg ved, at vi er på vej ud på Atlanten i stormvejr. 3 døgn tager det, inden jeg er i stand til at stå ud af sengen for andet end at brække mig. I stedet gør jeg mig mange tanker, om jeg overhovedet er egnet til at være sømand.

Med hensyn til søsygen var jeg det i hvert fald ikke, for den plagede mig i al den tid, jeg sejlede. Og uanset hvad andre sømænd siger, tror jeg ikke på, at der er nogen, der ikke finder det ubehageligt og enormt trættende, når skibet ruller i dagevis, og man ikke kan finde hvile nogen steder. *Banker pæle* hedder det, når førstævnen løfter sig op af vandet og lidt senere falder ned med et hult drøn, der gennemsitrer hele skibet. Umiddelbart efter er det sandsynligt, at agterstævnen løftes op, og motoren accelererer den frit svævende skrue op i overhastigheder, der får sikkerhedsregulatoren til at slå brændstoftilførslen fra.

Forvrænget verdensbillede

Jeg havde købt et verdenskort i et supermarked i Tampa i Florida. Stor var min overraskelse derfor, da jeg kom tilbage på skibet og foldede det ud: USA lå i centrum af kortet og Europa helt ude i højre side!

Jamen, er det ikke utroligt, hvad de skide amerikanere tillader sig!

Max Møller

Debutede på divisionsholdet som 17-årig i 1961 og er dermed den yngste førsteholdsmålmand gennem tiderne. Max var gennem seks sæsoner en fantastisk målmand for HFS, og han var med til at sikre oprykning til 1. division i 1966. I 1967 skiftede han til Esbjerg

Hurtige Max

Max Møller var målmand på Esbjergs divisionshold og sømænd også ind imellem på landsholdet i slutningen af 60'erne. I en periode var jeg kollega med ham i smedeafdelingen på Andelssildeoliefabrikken.

Han kunne bevæge sig enormt hurtigt. Hvis man var villig til at sætte en bajer på højkant, kunne man få ham til at lægge 4 møtrikker i række på oversiden af hånden.

Væddemålet gik så ud på, at han skulle flytte hånden og gribe møtrikkerne enkeltvis, inden de nåede gulvet.

Det vandt han mange øl på. Lige bortset fra den dag, hvor han hamrede fingrene ned i betongulvet for at fange den sidste møtrik.

Efterfølgende gik der en lang periode, hvor han hverken var på arbejde eller på noget fodboldhold. ”Max Møller har læderet fingrene ved en arbejdsskade”, kunne man læse i Vestkysten!

Det passer mig meget dårligt at være i Søværnet som Møl nummer 3684 i Auderød. Sergent Knudsen på 18 år kommanderer med os, og matrostøjet kradser.

Knudsen og mig

Det var anderledes, men jeg havde det ikke meget bedre med at være på Reserveofficersskolen i Frederikshavn. Vi var kun styrmænd og maskinmestre på holdet og skulle lære en masse om Nato og forskellige andre militærbegreber. Det var der ikke mange af os, der var interesserede i. Det var der nu heller ingen, der forlangte. Det var vores uddannelser, Søværnet havde brug for.

Onsdag aften var ugen højdepunkt, for da var der enkebal på kroen i Hjørning. Det krævede omhyggelige forberedelser. Det startede altid med nogle øller, vi gjorde kolde i en balje med rindende vand i baderummet. En dag besluttede vi, at baderummet skulle laves om til dampbad. Vi spærrede for alle ventilationskanaler, vinduer og døre med håndklæder, klude, og hvad vi ellers kunne finde – og åbnede helt op for det varme vand i alle bruserne.

Det virkede utrolig effektivt, og vi hyggede os gevaldigt med dampbad og kolde øller inden afgangen til enkeballet.

Derimod var det en chokerende oplevelse næste morgen, da vi igen trådte ud i baderummet. For al malingen var skallet af loftet og væggene og lå på gulvet eller hang i store flager. Det virkede helt uhyggeligt med de mørke, fugtige flader som kontrast til de hvide malingsflager.

Vi indberettede selvfølgelig det hændte til vagtchefen: Der var sket en vandskade – som vi ellers ikke kendte noget til!

-- o --

Til morgenparaderne skal vi på skift eksercere hinanden rundt på pladsen. Det er det værste, jeg ved. Jeg kan simpelthen ikke få mig selv til at skribe kommandoerne ud i den fredelige morgen.

Undtagen den morgen, hvor jeg kom lige fra værtshus:

- Alle ret! Deling march! Venst', højre - venst', højre - venst', højre! 1, 2, 3, 4 - 1, 2, 3, 4, råber jeg af hjertens lyst.

Den får hele armen og kammeraterne bliver kommanderet venstre rundt, højre rundt og meget andet. Jeg bliver helt høj af mit eget skrigeri.

-- o --

Når vi skal hjem på orlov fredag eftermiddag, skal vi skifte tog i Århus. Det nye tog er altid fyldt godt op, og der er meget, vi skal nå inden afgang. Men det er der råd for - med militær disciplin:

2 mand løber til købmanden efter øl, 2 til pølsemanden, 2 går ind i toget og hele vejen ned gennem kupévognens gang, råber de:

- Århus H! alle skifter. Toget kører ikke videre.

- Århus H! alle skifter. Toget kører ikke videre.

Når råberne kommer ud igen og alle er samlede, går vi i god ro og orden ind i toget og finder de bedste pladser.

-- o --

Eksamen er en ren parodi, vi sidder og skriver af direkte efter lærebøgerne.

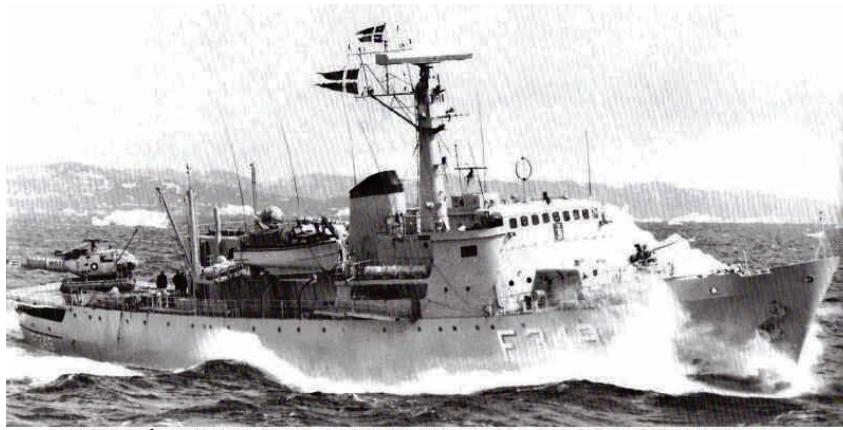
Under udnævnelsesceremonien på Holmen i København er vi linet op iført gallauniformer med hvide handsker og nogle latterlige sabler.

Forsvarschef Tholstrup skridter de nye officerer af og lykønsker hver enkelt. Jeg har det ubehageligt, er nærmest i trance, og tøjet kradser helt forfærdeligt.

Det skulle have været kong Frederik - himself, der overrakte eksamensbeviserne, men han døde - af andre årsager - kort forinden.

-- o --

I de næste 2 år var rednings- og inspektionsskibet *Vædderen* mit hjem. *Vædderen* sejlede i pendulfart: 3 måneder på Færøerne, 1 måned på Holmen, 3 måneder på Grønland, 1 måned på Holmen, 3 måneder på Færøerne, osv. Jeg havde selv valgt det sådan. Det var ikke svært at få lov, for 'studie' kammeraterne ville hellere have tjenestestederne i nærheden af konerne og kæresterne.

Det var på *Vædderen*, jeg på alle måder havde mine største oplevelser som sømand. Vi var 90 mand ombord, 60 af dem var det menige mandskab. Deres hjem var en køje og et lille skab i en af de 2 banjer (opholdsrum) agter. De fleste af de menige, havde aldrig prøvet at være hjemmefra før, så det gav mange hjertegribende scener. I yderste konsekvens kom gummicellen i brug.

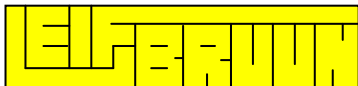
Så var det lettere at være officer. Vi havde hvert vores lukaf, i fællesskab en palisanderbeklædt messe med lædermøbler og en bar sprængfyldt med alt, hvad dertil hører i toldfrie varer.

Godt nok var *Vædderen* et krigsskib, men den var indrettet til praktisk anvendelse med helikopter, læge og hospital. Og rent faktisk løste vi mange opgaver af både inspektions- og redningsmæssige karakterer.

Som 3. mester havde jeg ud over vagterne ansvaret for alle elektriske maskiner og installationer. Dette forestod jeg sammen med 2 værnepligtige elektrikere - på kammeratlig fod i arbejdstøj og helt uden militære dikkedarer.

Endvidere var der den fordel ved at være værnepligtig officer, at jeg som den eneste kunne bevæge mig frit rundt i alle skibets messer. Så var der ikke fest og ballade det ene sted, valgte jeg det næste. Vagterne i havn var ikke noget større problem, end at jeg kunne bytte dem væk for en flaske whisky.

I Søværnet til forskel fra handelsflåden har man noget, der hedder maskinliggedage. Det vil sige, at skibet mindst hver 4. dag skal ligge i havn, så maskinen (læs besætningen) har mulighed for at hvile ud. Så alt i alt var det nogle afvekslende og lærerige togter.

Færøerne

Mit indtryk af Færøerne og færinger er ret så negativt, og det er aldrig lykkedes for mig at forstå, hvorfor Danmark bliver ved med at poste milliarder af kroner op *in the middle of nowhere*, og hvorfor disse brovtende og utaknemmelige mennesker gennem folketinget skal have indflydelse på dansk politik.

Som en formildende omstændighed skal jeg indrømme, at mit syn på færinger uden tvivl er farvet af, at jeg har oplevet dem på vikingewis, som en del af en stor besætning af festhungrende og mange gange berusede danske mænd, der har oversvømmet deres små bygder og jagtet deres kvinder.

Færøerne er middelmådighedernes land. Der er hverken høje bjerge eller eksotiske dale, kun golde, forblæste og ufremkommelige klippeøer. Vegetationen består af mos og græs. Vejret er halvkoldt, gråt og fugtigt. Dyrelivet: får, får og atter får. Indtægtskilde: fiskeri, fiskeri og atter fiskeri. De færøske hjem er præget af dette: små, primitive, lugtende af fisk og skærpekød (tørret fårekød).

Færinger har dobbelt så meget moral som andre! De lever yderst spartansk og helligt - når naboerne kan se dem. Det er ikke økonomien, der sætter grænserne, de tjener masser af penge på fiskeriet. Aldrig før har jeg set så mange splinternye biler som på Færøerne. Mange gange har de kun et enkelt vejstykke at køre på. Det gør de så - frem og tilbage.

På Færøerne drikker man officielt ikke alkohol - bortset fra de lukkede klubber for udvalgte borgere, der har betalt deres skat. Hvordan de så end har forklaret Gud det rimelige i det? Resultatet er, at færinger har et anstrengt forhold til alkohol. De skyer intet middel for at få fat i det, og når det lykkes, skal det drikkes her og nu. Til deres årlige Olaj-fest kan man se, hvordan færøske mænd ligger døddrukne rundt omkring på gader og stræder.

Færingernes selskabelighed består i at traske kaskeløj-danse¹ med tilhørende uendelig lange og sørgmodige sange, iklædt komiske og upraktiske folkedragter.

Sproget er uforståeligt og kræver mange års intensiv træning at lære.

Vi holder weekend i Klaksvig. Og efter det obligatoriske dansehalløj i forsamlingshuset bliver jeg inviteret med en pige hjem. Det er Vædderens chef, kommandørkaptajn Baul åbenbart også. Han sidder der i hvert fald sammen med søsteren, da jeg kommer. Vi taler nu ikke sammen. Jeg tror

---

¹ Kaskeløjdans ~ en kædedans, hvor man med hinanden under armen træder 2 trin til den ene side efterfulgt af 1 trin til den anden, osv.

dårligt, vi hilser på hinanden. Han sidder bare og skumler for sig selv. Heldigvis går han umiddelbart efter.

Senere på natten da jeg kommer tilbage på skibet, står han svajende og pisser ned gennem lugen til officersgangen. Jeg finder en anden vej ned til mit lukaf. Jeg skal ikke blandes ind i noget.

Et par uger senere bliver jeg sammen med 2 kadetter inviteret til middag i kaptajnens saloon. Det er en del af uddannelsen, at man lærer at opføre sig ordentligt, at konversere og at holde rigtigt på gafflen. Det bliver en pinlig forestilling, hvor jeg for det meste sidder og krummer tæer over de andres skabagtigheder. Jeg deltager ikke rigtigt med noget selv, og kaptajnens og mine fællesoplevelser, finder jeg ikke anledning til at drage ind i konversationen.

Grind

- bliver der råbt. Vi har været på fiskeriinspektion i nogle dage og har lige lagt til kaj i Sørvåg, som er en lille bygd, der ligger idyllisk i bunden af en vig, som den slags bygder næsten altid gør på Færøerne. Pumpemester og jeg står og nyder stilheden efter de mange timer i det larmende kontrolrum, da råbet pludselig gjalder.

Så skal jeg da lige love for, at det er ovre med stilheden: Af samtlige bygdens huse kommer der mænd væltende ud.

Alle råber de "Grind!" og stormer ned til havnen. Og alt hvad der kan flyde på vandet af fiskekuttere, motorbåde, sejlbåde og robåde er i løbet af få øjeblikke på vej ud af vigen for fuld kraft. Snart kan vi ikke se dem mere, men vi kan stadig høre færingernes højlydte kommandoråb.

Noget senere dukker de op i horisonten igen. Nu sejler alle skibene på række tværs over vigen - zigzaggende længere og længere ind. Færingerne er stadig støjende med råb og klaskende med årer og bådsmanshager ned i vandet. Og foran dem bliver vandet mere og mere oprørt, og efterhånden er det tydeligt, at det er lykkedes at afskærme en stor flok grindehvaler, der uvægerligt bliver trængt længere og længere ind i bunden af vigen. Faktisk lige ved siden af, hvor Vædderen ligger.

Her er vanddybden efterhånden så lav, at de tonstunge hvalers svømmebevægelser bliver til voldsomme og dramatiske dask med halerne op af vandet. Det får de ophidsede og drivvåde færinger til at finde de lange, blanke knive frem. Så nu går massebordet i gang. Med dybe stød skærer færingerne store såråbninger i hvalernes tykke spæklag. Vandet farves rødt af blod, og hvalernes forøgede prusten og halepiskeri slår vandet til skumsprøjt, der slynges op i luften.

Jeg står og undrer mig over, at ingen færinger kommer til skade. Men det sker ikke. I stedet falder aktiviteten, efterhånden som blodbadet breder sig og hvalernes liv ebber ud. Og da alt - hav, hvaler, både og færinger - er blodrødt, bliver der stille.

S O S – S O S

Der er byfest i Tværrå på Syderoy. Som den største selvfølge betyder det, at Vædderen er solidt fortøjet ved bygdens havnekaj. Men for en gangs skyld er det ikke lykkedes mig at 'sælge' min vagt. Så jeg må pænt stå ved rælingen sammen med de andre vagthavende og kigge på løjerne.

Som redningsskib skulle Vædderen altid kunne være sejlklar indenfor 1 time. Derfor var der altid tilstrækkelig personale på vagt til at opfylde dette. Og det er netop, hvad der bliver brug for klokken 2 om natten, hvor der indgår et SOS-nødsignal.

Vædderens tågehorn sættes straks i gang og overdøver feststøjen med sine hæse, gentagende brøl. Alle ved, at det betyder, at mandskabet skal komme ombord hurtigst muligt.

Jeg skynder mig ned i kontrolrummet for at gøre klar. Her finder jeg ud af, at det er jeg alene om. Byfesten har åbenbart været for fristende for de værnepligtige maskinvagter. Men det er nu ikke noget større problem, end at jeg et par gange må forlade kontrolrummet for at servicere maskinen. Normalt var det ikke tilladt, men det valgte jeg at se bort fra.

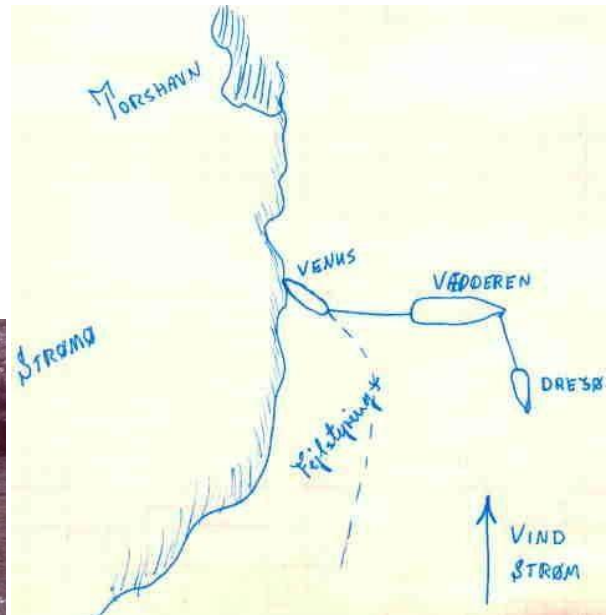
ELFERAUN

45 minutter senere er Vædderen på vej ud af havnen for fuld kraft. Nød-signalet kom fra den færøske trawler Venus, der var på vej op langs Strømo til Thorshavn. Af uforklarlige grunde var den drejet skarpt til bagbord (venstre) forinden og sejlet direkte ind på klippeskæret og havde lagt sig til hvile der.

Som billedet viser, sidder Venus' besætning klar til at forlade trawleren, da Vædderen kommer frem godt 3 timer senere.

Men da Venus ikke er slået læk, får besætningen lov til at blive, hvor den er. I stedet bliver der bugseret en kraftig trosse over til dem, hvorefter Vædderen prøver på at trække Venus fri.

Men efter 2 forsøg, hvor trosserne springer, må man konstatere, at Venus sidder for godt fast.

I stedet bliver 20 frivillige fra Vædderens mandskab sejlet over til Venus.

Med spande og skovle kravler de ned i lastrummet - og i løbet af de næste par timer, får de smidt 20 tons salt overbord.

Samtidig med er Søværnets inspektionskutter Drejøl kommet tilstede. Og med dens hjælp til at holde Vædderen op mod den voldsomme vind og strøm, lykkes det i næste forsøg at bringe Venus flot.

Som det sidste billede viser, kan Venus nu for egen kraft sejle videre mod Thorshavn.

Venus-Tage

Når et skib udsender SOS-nødsignal, er det et råb til alle andre skibe i området om at komme til undsætning hurtigst muligt. Først og fremmest gælder det selvfølgelig om at redde menneskeliv og dernæst materiel. Men der er også den gulerod til dem, der redder skibet, at der udbetales bjærgningsløn.

For ifølge en gammel regel i søfartsloven betyder SOS-signalet også, at besætningen har opgivet skibet - og dermed, at dem der redder det, bliver de nye ejere. I vore dage bliver det typisk et mellemværende mellem rederierne, eller rettere deres forsikringsselskaber. Det betyder, at ved den slags redninger, går der en langstrakt retssag i gang, hvor afgørelsen først falder flere år efter. Og når så sagførerne, forsikringsselskabet og rederen har fået deres part, udbetales resten som bjærgningsløn til besætningen.

I mine 2 år med Vædderen, var jeg med til at redde 3 skibe. Det betød, at der flere år efter dumpede en uventet check ind ad brevsprækken. Jeg husker ikke beløbene, men for trawleren Venus' vedkommende, svarede det nok til en ekstra månedsløn. Bjærgningslønnen blev delt efter den militære grad i hierarkiet. Jeg var værnepligtig officer af laveste grad, men fik alligevel betydeligt mere end den menige besætning. Officererne over mig fik betydeligt mere end mig. Og for Vædderens øverstbefalende drejede det sig om en betydelig formue.

Med hensyn til bjærgningen af Venus er der den særlige krølle på historien, at den upopulære kaptajn Baul var i Danmark til noget familiehalløj på tidspunktet. Det betød, at den særdeles afholdte næstkommanderende var øverstbefalende under redningsaktionen. Det betød så igen, at han løb med både formue, ære og kælenavnet, Venus-Tage. Og kaptajn Baul fik ikke andet end en lang næse.

Det blev der hvisket meget om i krogene under resten af togtet. Og kroge var der mange af på et skib som Vædderen!

-- o --

Gæt, hvem der har sovet i konsulindens seng?

- Jep!

I Søværnet er der tradition for, at man efter veludført gerning får pølser og kakao. Vi havde gjort det så godt, at vi afbrød færøtoget med et weekendophold i Aberdeen i Skotland. I den anledning havde konsulen arrangeret et privat cocktailparty for en efter lodtrækning udvalgt del af besætningen.

Jeg var blandt de heldige. Der er egentlig ikke så meget andet at fortælle. Det var en udmærket fest, men jeg må være blevet træt på et tidspunkt. Det næste jeg husker, er, at konsulen står og rusker i mig, og at der er blevet stille i huset.

Konsulen ville have kørt mig tilbage til skibet, men der er nogle af de menige, der har hugget hans bil!

Alouette

En særdeles vigtig del af Vædderens udrustning var helikopteren med pilot og flymekanikere. Efter vore dages målestok var den temmelig primitiv. Det var en fransk Alouette, der allerede dengang var af ældre årgang. Men den løste alligevel mange vigtige opgaver. Både med hensyn til fiskeriinspektion og især redningsaktioner når mennesker var kommet i nød i de afsidesliggende bygder. Den kunne kun flyve

i dagslys, så der var stor forskel på effektiviteten, når det er så langt nordligt. I nogle perioder er der dagslys døgnet rundt, i andre er det mørkt døgnet rundt.

I sidstnævnte tilfælde kunne det godt være nogle lange døgn for piloten. Dengang var det meget begrænset, hvad man kunne underholde sig med. Det eneste medie vi rådede over var en filmfremviser til spole-

bånd. I heldige tilfælde kunne vi låne en film, hvor vi kom frem.

Ellers havde vi kun én fast film på skibet, nemlig *Punkt 22*. Den blev til gengæld også spillet igen og igen – både forfra og bagfra.

For pilotens vedkommende var spiritus bandlyst.

Lyst øl var det stærkeste TOM måtte drikke. Men det kan man altså også blive temmelig beruset af, kan jeg hilse og sige.

Hvis en Alouette får motorstop, opfører den sig nærmest som en sten og falder direkte mod jorden. Til forskel fra en flyvemaskine, der kan holde sig svævende i flere minutter. Alligevel vil jeg foretrække Alouetten, hvis

jeg skulle vælge. For Alouetten har en funktion, der hedder 'autorotation', som piloterne trænede jævnlig. Og jeg har faktisk prøvet, hvordan det opleves som passager.

Autorotation består i, at piloten kan slå motoren fra og trække styrepinden helt tilbage. Herved ændres rotorbladernes vinkel, så rotoren kommer til at virke som en vindmølle - trukket af den faldende helikopters vind. Det gør, at faldhastigheden bliver væsentligt begrænset, hvorimod rotoren kommer op på maksimale omdrejninger. Det udnytter man så ved, at piloten cirka 10 meter før jorden (eller vandet) skubber styrepinden helt frem. Herved udnytter man den store rotationsenergi i rotorbladene til, at Alouetten lander så let og elegant, som ellers kun en mariehøne kan gøre det.

Grønland

Vædderen tager 5 døgn om at sejle fra Holmen til Godthåb. I de 2 sidste døgn har det været et forrygende stormvejr. Og vi er nu lige syd for Kap Farvel - lige der, hvor 'M/S Hans Hedtoft' først mødte et isbjerg, derefter sit endeligt og sank med mand og mus. Så der er en trykket stemning ombord. Også fordi det er en helt ny besætning af værnepligtige. De fleste af dem har aldrig været til søs før.

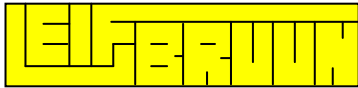

Vi er nu mere heldige end Hans Hedtoft, og for en gangs skyld lykkes det kaptajn Baul at tage en populær beslutning. I stedet for at sejle rundt med Kap Farvel om styrbord (højre), styrer han skibet ind i 'Prins Christians Sund', hvor vi de næste 4 til 5 timer sejler indenskærs.

Som ved et mirakel ændres stormvejret til stilhed og smult farvand med miniature isbjerge, der flyder rundt og med høje sneklædte fjelde til begge sider. Det er en fantastisk oplevelse, og på et øjeblik er stort set hele den 90 mands store besætning på dækket og suger højlydt indtrykkene til sig.

Det var mit første møde med Grønland, og det er egentlig meget dækkende for stort set alt, hvad jeg sidenhen oplevede. Alt er overvældende: skønhed, ekstremer, overraskelser og med tid og plads til fordybelse. Tilsvarende er den grønlandske befolkning: umiddelbare, tillidsfulde og smilende. Vel

fandtes der også dengang danskerhad, vold og druk, men det er jo blot udtryk for, at vi på få år har påtvunget grønlænderne en udvikling, som vi ikke engang selv kan følge med i, selv om vi har haft et par århundreder til det.

Hertil kommer, at de grønlandske piger ikke blot er kønne og charmerende, de er også venlige og imødekommende. Viser man en grønlandsk pige opmærksomhed og venlighed, er det naturligt for hende at gøre gengæld. Resultatet af al denne venlighed blev, at der hver formiddag klokken 10 var kø foran Doc's konsultation af menige såvel som befalingsmænd, der skulle ind og undersøges eller behandles for kønssygdomme.

Statistikken viste 52 tilfælde af gonorré i løbet af 3 måneder. Rekorden tilfaldt en konstabel, der fik konstateret det 3 gange.

-- 0 --

- Skafning (spise)! Skafning! lyder det over højttalerne.

2. mester har fødselsdag i dag, så selv om vi er i søen, er der undtagelsesvis snapsglas på frokostbordet.

Det er hårdt vejr, men heldigvis er Vædderen af hensyn til helikopterens starter og landinger forsynet med stabilisatorer. Det vil sige finner, der stritter ud til begge sider af skibssiden. Finnerne er gyroskopstyrede og kan dreje højre og venstre rundt for at holde skibet så plant som muligt. Det giver nogle hårde bevægelser, men alt andet lige er det behageligere end de store rullebevægelser, der ellers ville være. Især i tilfælde af en skæv sø, kan stabilisatorerne give skibet bevægelser, som var det på vej gennem en rutchebane.

Det er lige, hvad der sker. Netop som vi sidder med snapsene, har skålet og ønsket 2. mester tillykke. De 7, der sidder på den 'forkerte' side af det fastboltede bord, kurer hen over dørken (gulvet), trimler rundt og knalder ind i skottet (væggen) med snaps og stole - efterfulgt af frokostretterne og hele den øvrige borddækning.

Venus-Tage farer hen til telefonen og ringer til broen:

- Hvad Fanden er det, du laver? er du ikke klar over, vi skaffer?

Heldigvis skete der ikke andet, og 2. mester benyttede efterfølgende enhver lejlighed til at prale af, at selv om han lå nederst, bevarede han alligevel snapsen intakt.

Polardåb

Ifølge gammel søfartsskik skal alle, der krydser polarcirklen for første gang, døbes. Det foregår efter en nøje fastlagt ceremoni, der overvåges af selveste Kong Neptun og udføres af hans kontante og nøjeregnende håndlangere. De efterfølgende billeder taler deres tydelige sprog:

Kong Neptun og hans håndlangere border Vædderen

En Konge skal selvfølgelig modtages af en Skansevagt

Til orientering ser en normal Skansevagt således ud

Navneopråb af dåbsaspiranterne

Kongens overhåndhæver overvåger begivenhederne

En dåbskandidat får kold havregrød i ansigtet og på maven og smides efterfølgende i den vandfyldte gummibåd

Når Kong Neptun og hans kumpaner er gået fra borde, er der selvfølgelig stor fest i både mandskabsmessen ...

... og officersmessen

Godthåb, bådsmandspiber og meget andet godt

At være i Godthåb var altid noget specielt. Også når man var vagthavende: Banjermesteren og jeg er tidligt om morgenen på vej ned gennem skibet, for at se efter om alt er vel, som det hedder. Der kan være sket mange ting i nattens løb, og der kan ligge sømænd, som ikke helt har nået køjen, inden de er drattet om.

På banjerne undersøger vi systematisk alle køjerne. 5 stk. blev det til. Vi genner dem ud i bruserummet og lader dem blive badet og få tøj på. Bag-efter tager vi dem med ind i mandskabsmessen og spiser morgenmad sammen med dem. De ser lidt brugte ud, men er ellers søde og smilende som altid.

De sidder stille og sludrer med hinanden på deres charmerende modersmål, der lyder så pudsigt, når rytmen bliver brudt af et rent dansk ord - ved navne, tal og lignende. Af de danske ord, kan jeg høre, de taler om de fyre,

de lige har været sammen med. Når vi siger noget til dem, svarer de på perfekt dansk, men de er ikke meget for det, når de er flere sammen.

Da vi har vinket farvel til dem ned ad landgangen, finder Banjermesteren pludselig ud af, at klokken er 7 og skynder sig til højtaleranlægget. Tager sin bådsmandspibe frem, slår en lang trille og råber:

- Rejse, rejse, ud af køjerne!

Endnu en lang trille, og så:

- Rejse, rejse, ud af køjerne!

Hermed er en ny dag i gang i den kongelige danske marine. Hvilket betyder, at der er én dag mindre, til vi skal hjem, og at det lige nu bliver klippet til på mange målebånd.

En bådsmandspibe har ikke noget med pibe at gøre. Men er en lille sølv/messingfløjte, der udstøder en høj gennemtrængende lyd, og som bruges i marinen som forvarsel om kommandoråb.

Tonen kan ændres ved at bådsmanden huler hånden mere eller mindre om fløjten.

-- o --

1. mester havde det bedst, når han sad tilbagelænet i messen med en kold øl og fortalte historier, som han selv grinede højt og larmende af. Én af historierne brugte han til at forklare, hvorfor han var så hurtig til at overstå sit arbejde:

- Da jeg kom her ombord, overtog jeg et skrivebord, der var ved at drukne i papirer. Det første jeg gjorde, var derfor at tømme skrivebordskufferne, skrive 'Haster' på den øverste, 'Snarest' på den midterste og 'Ved lejlighed' på den nederste. Derefter sorterede jeg papirstakkene ud i de tre skuffer. Det viste sig selvfølgelig hurtigt at give problemer, men så fjernede jeg bunden i de to øverste skuffer. Og nu virker det!

Det var så her, han grinede højt og larmende. Men man skal nu ikke tage fejl af min gamle chef, for han vidste godt, hvad det drejede sig om, det var bare ikke alt, han sagde, man skulle opfatte ordret.

-- o --

Søndre Strømfjord er stedet, hvor jeg virkelig oplevede den grønlandske natur. Der ligger den amerikanske base, som vi ofte besøgte. Det var således en anden mandeverden, hvorfor vores fritidsinteresser oftest var af mere lødig karakter.

Jeg har været på vandreture ind i landet, fisketure og med helikopteren ind over indlandsisen, hvor vi forfulgte både rensdyr og sneharer. Og

endelig var jeg med på udflugt med styrbords motorbåd helt ind i bunden af fjorden, hvor vi så - og især hørte - en kælvende bræ.

Nu er vi på vej tilbage til Vædderen, og sidder og slikker solskin. Det ser flot ud, når solen spiller i den spejlblanke fjord, hvor miniatureisbjergene stikker op overalt.

Pludselig lyder der et bump, og motorbåden hopper en halv meter op i luften. I løbet af et splitsekund går det op for mig, at så små er miniatureisbjergene heller ikke, da 85 % af dem jo ligger under vandet. Godt nok har vi redningsveste ombord, men hvad hjælper de, når der er mindst 1 kilometer til land, og vandet er 0 grader.

Miniature isbjerg

Heldigvis er båden forberedt til is sejlads, så der sker ikke noget. Der er åbenbart andre mere erfarne grønlandsfarerere, der har forudset situationen og har sat gummibåden på slæb. Beroligelsen forsvinder dog igen, da jeg får øje på, at slæbetovet er bundet sådan, at det kun kan løsnes fra motorbåden!

Resten af turen sidder jeg klar med min lommekniv!

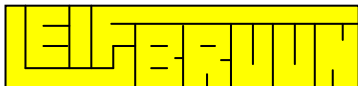

Styrbords motorbåd med gummibåden på slæb

-- 0 --

- Messedreng til messe B! Messedreng til messe B! råber jeg ud gennem skibets højtaleranlæg.

Normalt betyder det, at messedrengen skal servere øl i B-officerernes messe, men i søen er det ikke god kutyme at bruge højtalerne til dette - med den konsekvens, at officererne selv må hente deres øl. Mit problem er imidlertid, at jeg skal have en messedreng til at låse op til pantryet (lille køkken), fordi jeg skal have en elektriker ind og reparere en kogeplade.

Så lyder den nye kaptajns stemme i højtalerne:

- Vedkommende der mangler messedreng, skal melde sig på broen.

Jeg lader som om, jeg ikke kan høre, det er kaptajnen, og svarer tilbage ud over hele skibet:

- Vedkommende der gav denne ordre, kan henvende sig til 3. mester i kontrolrummet.

Således lykkedes det mig også at blive uvenner med den nye kaptajn, men faktisk gjorde jeg ikke noget forkert, for som vagthavende i søen måtte jeg ikke forlade kontrolrummet.

-- o --

Når kursen blev sat mod Danmark som afslutning på et 3 måneders togt, var der altid en løftet stemning ombord. Det første tegn på at vi nærmede os hjemlige farvande, var paradoksalt nok, at et sovjetisk krigsskib dukkede op i horisonten og sejlede helt tæt op på siden af Vædderen.

Det var jo under den kolde krig, så russerne skulle lige markere, at de vidste alt om vores gøren og laden. En enkelt gang sejlede de så tæt på, at vi kunne kaste cigaretpakker over til dem. Det var vældig populært blandt den russiske besætning, men vist ikke blandt deres officerer. De tilkendegav sig aldrig på nogen måde.

Agterudsejlet

Vædderen er væk!

Idet taxaen runder den sidste bakke, og vi får udsigt over fjorden, havnen og bygden, går det op for os, at Vædderen er sejlet. Vi har været med nogle piger hjemme i Midtvåg, og ud på morgenen er vi på vej tilbage til Sørvåg.

Agterudsejlet, hedder det.

Der var nu ikke noget forkert i det, for vi havde fået fri. Som redningsskib lå Vædderen altid med 1 times varsel. Normalt kunne tågehornet ved alarm tilkalde besætningen. Men det havde vi af gode grunde ikke hørt. I stedet fik vi en luksusferie på Søværnets regning. Først kørte vi videre til luft-havnen i Vagar, hvor vi fik morgenmad. Derfra fik vi besked på at tage en taxa til Vestmannahavn, sejle til Strømø, køre tværs over Strømø til Thors-havn og installere os på Hotel Føryia.

Mens vi spiser middag i restauranten med udsigt over Thorshavn næste dag, kan vi følge Vædderen hele vejen rundt om Nolsø og ind gennem havneindløbet til kajen.

Det var noget med en svær fødsel på Syderø. Det var ikke gået så godt.

-- o --

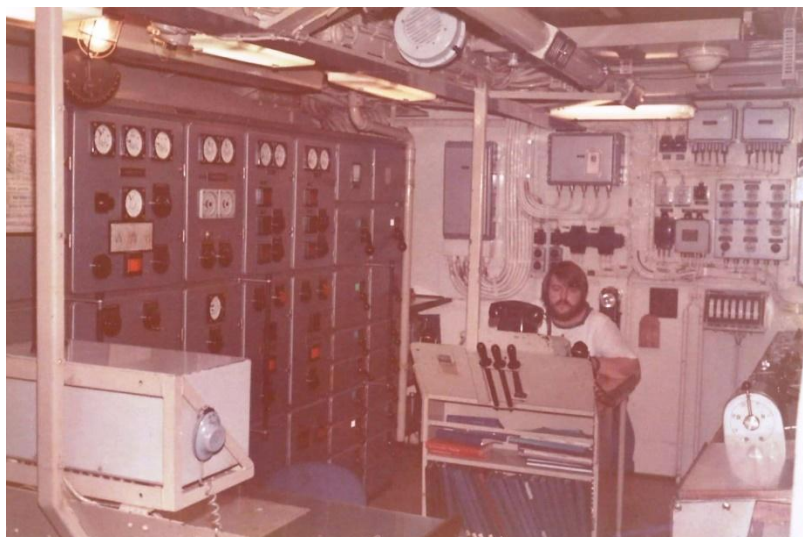
Vædderens 4 hovedmotorer arbejder på højtryk med maksimale omdrejninger. Vi har modtaget SOS-nødopkald fra en færøsk fiskekutter, der er sprunget læk. Deres lænepumpe virker ikke, og kutteren er ved at synke.

Planen er, at vi skal sende helikopteren med en benzindrevet læsepumpe og en pumpemester, som skal hejses ned på den nødlidte kutter.

Hovedmotorerne spinder – om end larmende og varmende – som en kat. Så vi har ikke andet at lave i kontrolrummet end at diskutere den forestående operation: Fiskekutteren er 700 sømil væk, Vædderen skyder en fart af 30 knob, Alouetten 300 kilometer i timen, men har kun brændstof nok til 2 til 3 timers flyvning afhængig af fart, last, vejr og vind. Hvornår er det forsvarligt at sende Alouetten af sted?

Oppe i navigationsrummet sveder de af helt andre årsager. Det er nemlig dem, der skal lave beregningerne og tage ansvaret. I vore dage ville det bare være nogle tal, man lagde ind i et computerprogram, men det havde man ikke dengang. Så det foregik med papir, blyant og regnestok.

Der er meget, man ikke kan følge med i, når man er 'låst fast' nede i det sorte hul, så det korte af det lange er, at operationen lykkedes. Alouetten vendte velbeholden hjem, fiskekutteren blev gjort søduelig igen, og vi eskorterede den ind til Thorshavn – med den adstadige fart af 8 knob.

*Kontrolrummet – det varme, larmende, sorte hul.
Vædderens hjerte og kraftcenter!*

-- o --

Vi har igen fået lov til at komme på weekendudflugt væk fra Færøerne. Denne gang til Bergen. Det begynder egentlig lidt trist, faktisk keder jeg mig så meget, at jeg beslutter mig for at tage med nogle A-officerer på udflugt søndag formiddag:

Først pakker vi bagbords motorbåd - en stor, grim, åben, træskude - med frokost og øller i massevis. Så tøffer vi op gennem skærgården med dannebrog flot vejende agterude. Forbindelsesofficeren - en ældre norsk officer i flot sommeruniform - står strunk ved rorpinden. Vi andre ligger halvnøgne og daser i det dejlige sommervejr. Hele vejen langs kysten og på de små holme er der fyldt med sol- og vandbadende mennesker. Nogle vinker

vi til, og de vinker tilbage, nogle snakker vi med, og andre deler vi frokost og øl med.

Højere oppe langs skærgården tynder det ud med mennesker, men helt inde i bunden af en vig får vi øje på 3 piger, som vi sejler ind og hilser på. Det viser sig at være 3 sygeplejersker, der har fridag. Efter en del snak frem og tilbage inviterer vi dem ud og spise om aftenen. De siger ja, og vi skal mødes på Wessels vinstue, opkaldt efter forfatter Johan Herman Wessel, som de hårdnakket påstår er nordmand.

Minsandtten om ikke de kommer, 3 flotte festklædte norske jenter, og at de har ret med hensyn til Wessel. Efter en drink er vi inde at spise på et af disse farveløse, fattigfine norske spisehuse med violinspillende musikere, der giver mig myrekryb. Men det er lige noget for A-officererne, de er jo uddannede i at være galante, kunne konversere og føre damerne fejende rundt på dansegulvet.

Egentlig har jeg opgivet håbet om at få mere ud af den dag, men galanteriet falder åbenbart heller ikke i pigernes smag, for umiddelbart efter sidder jeg i hyggelig samtale med dem alle. Sympatien er helt på min side, da jeg fortæller om min indstilling til militærlivet, og at jeg kun er værnepligtig officer.

Bagefter har vi pigerne med ombord, hvor der er en kæmpefest under udvikling. Jeg har dem med rundt på skibet og viser dem både det ene og det andet.

Det blev alligevel en stor dag!

-- o --

Det helt nye fragtskib 'Grønland' fik maskinhavari 100 sømil syd for Færøerne i vindstyrke 7. Vædderen blev tilkaldt, og vi fik hende bugseret til Thorshavn:

Al bugsergrajet ligger klar på helikopterdækket. Når Vædderen er tæt nok på, skydes en raket med en tynd line over til fragtskibet.

Så er der 'fangst'. Herefter kan besætningen på fragtskibet med deres capstan (ankerspil) trække et tyndere tov og derefter hovedtrossen over og fastgøre.

-- o --

Én af de mange traditioner i Søværnet er, når man tager afsked med Færøerne, at den sidste gang man går ombord, tager man en stor sten med, og lægger den på agterdækket. På hjemvejen når man møder søsterskibet på vej op for at afløse, danser besætningen kaskelejdans på helikopterdækket samtidig med, at stenene bliver smidt i havet.

Der er nogen, der har regnet ud, hvor mange år det på den måde vil tage at slette Færøerne fra havets overflade, men jeg kan ikke lige huske, hvor mange det er!

-- o --

Min bedste ven i Vædder-perioden var pumpemester Schultz. Vi har haft mange sjove oplevelser sammen og har hjulpet hinanden på mange måder. Han boede på Sydsjælland, hvor han var ved at bygge hus, og i mine friweekender var jeg et par gange nede at hjælpe ham. Nu er vi på vej hjem fra Færøerne og glæder os begge. Jeg, fordi jeg skal hjemsendes, og Schultz, fordi han har opsparet en masse fridage og skal hjem og gøre huset færdigt.

Så kommer der et telegram om, at Søværnet har ændret planer, og at Schultz også skal med på det næste togt til Grønland. Det siger sig selv, at for Schultz er det en katastrofe. Og da jeg ikke har noget imod at komme en tur mere til Grønland, tilbyder jeg at gøre det i stedet for ham.

Det skulle jeg aldrig have gjort. Sådanne elastikløsninger kan det militære system slet ikke håndtere. Telegrafien står ikke stille på resten af hjemturen. Uanset hvad vi skriver, bliver Søværnet ved med at lykønske mig med, at jeg vil fortsætte min militære karriere. Om Schultz' fremtid er der intet nyt. Det er jo afgjort, at han skal til Grønland og militære dispositioner står ikke til diskussion.

Kort efter vi har rundet Kronborg om styrbord og har lagt til på Holmen, bliver jeg kaldt til møde med nogle højtstående officerer med masser af

snore, ordener og sildesalat¹. Sammen med Kaptajnen og 1. mester bliver jeg eskorteret til Forsvarskommandoen i Vedbæk i en stor militærlimousine. Her møder jeg endnu flere karnevalsidioter², og den største af dem begynder igen:

- På Søværnets vegne er det mig en glæde at erfare, at De er interesseret i at forlænge Deres kontrakt.

Jeg afbryder ham og siger, at det er jeg overhovedet ikke interesseret i, men jeg har en kammerat, som jeg synes, Søværnet behandler urimeligt. Det er ham, jeg gerne vil hjælpe. Idioterne kigger blot uforstående på mig. Og ud over en masse yderligere snak må jeg tage tilbage til Schultz med uforrettet sag.

-- o --

I handelsflåden var det ikke snak, det drejede sig om. Her var der ingen maskinliggedage. A.P. Møllers Mærsk-logo symboliserer en 7'takket stjerne - en tak for hver af ugens arbejdsdage, siger man spøgende. I virkeligheden er det ramme alvor.

Gamle søfolks beskrivelser af vilde udskejelser og eksotiske oplevelser i fjerne lande, er et afsluttet kapitel. Nu var det rederiet Torms skibe jeg valgte at sejle med, men det gjorde ingen forskel. Et skib, der ligger i havn, koster rederen penge. Med moderne udstyr kan et skib lastes eller losses på under 5 timer. Af forskellige årsager blev opholdet mange gange af længere varighed, men det fortalte kaptajnen aldrig noget om i forvejen. For at være på den sikre side stod der altid snarest mulige afgangsklokkeslæt på tavlen ved landgangen.

Og hvor skulle man så gå hen, hvis man endelig havde nogle timer fri? Ja, mange gange lå skibet for anker, hvorfor det var et spørgsmål, om man overhovedet kunne komme i land. Desuden ligner havnene hinanden. Oftest er der 10 kilometer ind til byen, og hvordan kom man der ind? Man kunne ringe efter en taxa, men hvordan skulle man forklare, hvor man var? heldigste fald kunne man finde en havneknejpe, drikke nogle bajere og vælte ombord igen.

¹ Sildesalat ~ højerestående officerer har kasketskyggen dekoreret med egeløv i gul(d).

² Ordener hænger man på idioter ifølge P. A. Heiberg.

Mit næste skib blev M/S Aslaug Torm. Det var en moderne bulkcarrier¹ på 30.000 tons, der sejlede i pendulfart med stål til Amerika og korn tilbage til Vesteuropa. Når vi sejlede til Amerika, fyldte de tunge stålruller kun lige bunden af lastrummene, og skibet lå dødt i søen (lavt tyngdepunkt). Omvendt, når vi sejlede til Europa, var lastrummene fyldt helt op, og skibet var meget levende.

Aslaug var mit første skib med vagtfrit maskinrum. Som 2. mester betød det, at jeg i søen kun havde vagt hver 3. døgn. Det var selvfølgelig et kæmpe fremskridt i forhold til tidligere med tvungne ophold i maskinen i 4 timer af gangen efterfulgt af 8 timers frihed. Ulempen ved Aslaugs vagter var, at man mindst 2 gange om natten blev vækket af en infernalsk støj fra alarmen anbragt lige over sengen. Så var det på med bukserne og ned i maskinen. Oftest var det bare rutinemæssige ting, der skulle ordnes, men alligevel forestillede jeg mig altid det værste. De

nætter jeg havde vagt, sov jeg altid uroligt, havde mareridt og fik aldrig rigtigt udsovet. Jeg lå og ventede på den frygtindgydende, infernalske larm.

-- o --

Jeg sidder på en bar i Duluth og snakker med en sød pige. Vi har fået en del at drikke. Hun kender et sted, hvor der er fest. Jeg køber en flaske whisky, får fat i en taxa og så ellers af sted.

Det er åbenbart langt væk - udenfor byen, for det bliver mørkere og mørkere. Endelig er vi der. Da taxaen kører væk, bliver det helt mørkt. I det samme kommer der en stor sort og en tyk, hvid mand farende. Da de begynder at slå på mig, er jeg klar over, at det her er helt galt.

At løbe væk kan jeg ikke orientere mig nok til, at gøre modstand vil være vanvittigt. I stedet smider jeg mig på jorden, ruller mig sammen og råber, at de ikke må slå mig, og at jeg ikke har gjort nogen noget. Efter en del råben, sparken og slåen bliver der stille omkring mig. Jeg er ikke mere medtaget, end at jeg kan rejse mig op, og ud over nogle småknubs er der ikke sket mig noget. Men pige, whisky, armbåndsurs og penge er væk.

Hvordan det egentlig hang sammen, fandt jeg aldrig ud af. Pigen så jeg aldrig mere, men der var faktisk fest i det hus, vi holdt ved. Der kom nogle venlige mennesker ud, som tog mig med indenfor, hjalp mig med at komme så nogenlunde til hægterne igen og inviterede mig på både det ene og det andet. Men da jeg helst ville hjem, skaffede de mig en taxa.

-- o --

¹ Bulkcarrier ~ massegoods/styrtlast.

Duluth ligger for øvrigt inde midt i Amerika, og det fantastiske er, at et stort skib som Aslaug kan sejle hele vejen derind. Man begynder ude ved Newfoundland og sejler op af St. Lawrence floden, der danner grænsen mellem USA og Canada. På et tidspunkt kommer man til Thousand Islands, dvs. en hel masse mini øer, som udgør et helt eventyrlandskab. Hver af øerne er beboet af amerikanske mangemillionærer med paladsagtige bygninger, swimmingpools, lystyachter og meget andet. Derefter kommer man igennem en række søer, der hver er så store som et lille hav. Og endelig, er man i Duluth.

Duluth ligger 200 meter over havet, så for at det kan lade sig gøre, skal skibet undervejs gennem en række sluser, der hver løfter skibet 10 til 15 meter. Ved sluserne er der bygget tribuner, og folk kommer langvejs fra for at overvære det særprægede skue. Mange af tilskuerne har aldrig set hverken skibe eller hav før. Og det er et fascinerende syn, når et så stort skib løftes til næste niveau på få minutter. Aslaug er direkte bygget med henblik på disse sluser, og fylder dem helt ud. Det er selvfølgelig også derfor, at den bliver løftet hurtigere end andre mindre skibe.¹

Aslaug ligger klar i Eisenhower-slusen

Få minutter efter ligger den 15 meter lavere

-- o --

Jeg står på dækket i læ på bagbords side. Vejrmedlingen siger, at det er den største orkan, jeg nogensinde har oplevet. Himmel og hav står også i

¹ Eller er det noget vrøvl?

ét; faktisk kan man ikke se forskel. Det er et stort, hvirvlende, gråt skumspøjt det hele. Mærkeligt nok ruller skibet ikke ret meget. Det mest markante er, at farten er 2 knob højere end de 16 knob, der normalt er maksimum. Det er vinden, der kommer ind bagfra, der gør det. Jeg har hørt, at det kan være farligt. For hvis forstævnen tvinges ned af en stor bølge, kan man risikere, at skibet fortsætter direkte ned på havets bund.

Måske har kaptajnen også hørt det, for pludselig slår han motoren fra og drejer rundt, så vi kommer til at ligge underdrejet¹. Nu skal jeg love for, man kan mærke, det er orkan. Dækket kan man ikke være på mere, det er overskyldt det meste af tiden; og skibet bevæger sig med faretruende bevægelser. Hele tiden skifter motoren hastighed, i bunden af søen sejtrækker den, og i top er den ved at løbe løbsk, når skruen løftes ud af vandet.

-- o --

For mig er det lidt mærkeligt, når andre taler om oliekrise og bilfrie søndage, for det har jeg aldrig oplevet. Det er kun noget, jeg har hørt om - om regeringen, der appellerede til fru Jensen om at gå frysende rundt i sin lejlighed, så man kunne spare et par liter olie.

Vi lå ude på Atlanten og knaldede 2.000 liter olie af i timen - eller med andre ord samme mængde olie i timen som et parcelhus typisk bruger om året. Havde vi sænket hastigheden, så vi brugte 7 døgn i stedet for 6 til at sejle til Amerika, kunne vi have halveret olieforbruget. Men det havde regeringen åbenbart ikke lyst til at blande sig i!

-- o --

Når vi opholdt os i Amerika, var der rig lejlighed til at se fjernsyn. 25 kanaler der sendte i døgndrift. Den samme type tossefilm på alle kanaler, ustandselt afbrudt af reklamer, vejrudsigter og overskruede studieværter med afstumpede nyhedsindslag!

-- o --

Det er juleaften. Vi er på vej rundt om Florida mod New Orleans. Om eftermiddagen ligger jeg på dækket og tager solbad i 30 graders varme. Om aftenen er den danske del af besætningen inviteret til andesteg hos kaptajnen.

Men rigtig jul, det blev det ikke.

-- o --

¹ 'at ligge underdrejet' vil sige, at skruer og ror kun bruges til at holde skibet op imod søen.

Ensomhedens hav

Blå himmel og blå hav.
Kun horisonten der adskiller.
Ikke andet.

Det afføder nødvendigvis store tanker
om universets uendelighed
og egen lidenhed.

Fra det øverste dæk
kan man ved selvsyn konstatere,
at Jorden ér rund.

Så er man da alligevel noget!

-- o --

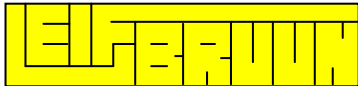
- Så er det nu, ringer vagthavende styrmand og siger.

Det betyder, at det er mørkt udenfor, at der ingen andre skibe er i nærheden, og at jeg skal gå ned og tømme rendestenen. Rendestenen er det laveste område i maskinrummet, hvor alle rester af søvand, fuelolie, smørelolie og mange andre rare ting samles. Alt sammen bliver det nu pumpet ud i havet!

-- o --

Det er syvende gang, vi er på vej hjem fra Amerika. Det stormer endnu engang på Atlanten. Det er 3. døgn i træk, at skibet ruller, så jeg ikke har fået min nattesøvn. Flere gange har jeg været ved at blive smidt ud af sengen. 1. mester har sin kone med. Han siger, det er en stor fordel at sove 2 sammen, så ligger man bedre fast. Det tror jeg gerne, men jeg har ingen at sove med. Jeg har været hjemmefra i over 7 måneder. Kun én eneste gang har jeg været i land mere end et par timer. Det var i Galveston, hvor sømandspræsten arrangerede en udflugt til rumfartscentret i Houston.

Udmønstringsperioden er ellers kun 6 måneder, men det ser rederiet stort på. Jeg håber inderligt, at dette er den sidste tur, men jeg ved ikke noget. I handelsflåden ved man aldrig noget. Det er nok det mest

deprimerende ved det hele. Den last vi er på vej med, er man først nu ved at forhandle på plads. Først når det er sket, ved vi, hvilken havn vi skal anløbe. Lidt senere bliver det måske lavet om igen? Jeg lover mig selv:

- aldrig mere sømand!

Dengang jeg var en del af borgerskabet

Ventetid

Med nakken mod venusbjerg
 og de varme lår om halsen,
 drømmer jeg mig langsomt bort.
 Forstyrres let af fosterets sparken,
 men falder trygt hen igen
 med visheden om,
 at farmand våger ved spygattet.

Centralsygehuset i Herning

Mit første egentlige job som leder, var som 2. maskinmester på Herning Sygehus. Det var jeg rigtig glad for og stolt af. Tænk sig, jeg var kommet igennem nåleøjet. Og når jeg først havde udstået prøvetiden og var blevet tjenestemand, var min fremtid sikret. Både jobmæssigt og med gode advancement muligheder. Sådan gik det så ikke, hvilket jeg vil forklare efterfølgende:

Inden jeg accepterede stillingen, havde jeg haft en god snak med forgænger. Det, jeg i dag er klar over, han ville fortælle mig, var, at sygehuset havde en ledelsesstruktur af de helt gammeldags. Sygehusdirektøren var Kongen i sit imperie. De øvrige i ledelsesgruppen, ledende overlæger, oldfruen, inspektøren og 1. maskinmesteren var blot hans håndlangere.

Alle havde de arbejdet på sygehuset i en menneskealder, og de havde uden tvivl gjort et godt og flittigt stykke arbejde. Ingen tvivl om det. Men på det her tidspunkt var sygehuset blevet en moderne arbejdsplads med 600 medarbejdere og 1000 sengepladser, og så begynder det altså at knibe, når alle beslutninger skal kanaliseres igennem direktøren.

Men det mente jeg nu ikke var et problem, jeg ville lade mig påvirke af. Jeg skulle jo bare passe mit arbejde, suge til mig og lære, hvordan man gebærdede sig i hospitalsverdenen. På den måde forestillede jeg mig, at jeg skulle bruge jobbet som springbræt til at komme videre, når min tid kom.

Det var så her, jeg havde forregnet mig. For min arbejdsdag gik hovedsagelig med at komme rundt på afdelingerne og lave aftaler om diverse reparationer, og derefter følge op med teknisk afdelings 35 håndværkere om at få arbejdet udført.

På den måde kom jeg igen og igen til at stå i situationer, hvor snakken gik om, at det var da både bedre, billigere, hurtigere og mere sikkert, hvis vi gjorde det på en anden måde. Og når man er en ung ambitiøs maskinmester, er det altså svært vedvarende at forsvare noget, man ikke selv mener.

Min chef var 1. maskinmesteren, som ikke var uddannet maskinmester, men rørlægger. Han havde arbejdet på sygehuset hele sit liv og var

avanceret i graderne, fordi han var et pligtopfyldende og samvittighedsfuldt menneske. At han ikke var maskinmester, havde jeg ingen problemer med, men det skal jeg da lige love for, at han selv havde. Jeg har aldrig før mødt et menneske med så stort et mindreværd, og da han samtidig var meget stædig, opstod der konstant konflikter, hvor han færdedes.

Fra starten viste han mig stor tillid og spurgte til, hvordan jeg syntes, vi skulle undgå disse konflikter og komme videre. Det tog jeg som et kompliment og svarede det bedste, jeg havde lært. Og masser af gange sad vi til langt efter fyraften og snakkede, og jeg følte virkelig, at vi kom videre.

Men det var kun til jeg mødte ham igen næste dag, så var det som om, han havde glemt alt om, hvad det var, vi havde aftalt. Først lang tid senere fandt jeg ud af, at det der skete, var, at efter mødet med mig, gik han op og snakkede videre med direktøren. Og han var åbenbart ikke enig i det, vi var kommet frem til.

Da jeg har været ansat godt en årstid, begynder det for alvor at gå mig på. Hver gang jeg prøver på at bygge noget op, bliver det stoppet igen. Når jeg på den måde ikke har opbågning fra min foresatte, er det svært at gå ud og lave aftaler med andre. Hele tiden føler jeg mig som en lus mellem to negle. Skal jeg sige og gøre som jeg synes er rigtig, eller skal jeg gå rundt som ledelsens håndlanger. Det havde jeg det rigtig skidt med.

Den måde jeg valgte at komme videre på, var den, jeg har brugt utallige gange lige siden, nemlig at skrive mig ud af det. Det blev en lang skrivelse på 6 sider, som jeg fremlagde på et værkstedsmøde. Det var sobert skrevet, men det må alligevel have været barsk læsning for 1. maskinmesteren. Det blev alt sammen gennemgået på en god og konstruktiv måde og selv 1. mester sagde, at han kunne tilslutte sig det meste.

Men det varede så kun lige til efter mødet, hvor han gik op og afleverede det til direktøren. Hermed var mine dage talte på Herning Sygehus.

-- o --

Vi er på restaurant. Lotte er utilfreds med sin bøj. Jeg håber inderligt, at hun vil spise den alligevel, men hun vil have mig til at få fat i tjeneren. Det er det værste, jeg ved. Tjenere er overlegne, beregnende, og det er altid svært at fange deres opmærksomhed.

Undskyld tjenere, men min blufærdighed gjorde, at jeg slog øjnene ned, når I kiggede i retning af mig - med det resultat, at jeg kun kiggede efter jer, når I havde travlt med andet.

Af skade bliver man klog

Hvis billetmanden derhenne, spørger dig om, hvor gammel du er, skal du bare sige 5 år, siger jeg til min datter, der lige er fyldt 6.

Jamen, hvor dum kan man være? har jeg spurgt mig selv om lige siden.

Og med både datterens mor og min mor i bilen er det altså ikke på den måde, man sparer en halv færgebillet!

Aldrig før har Bornholmerbåden lagt fra land med så høj bølgegang!

Vil du med ud at gå tur i skoven

- spørger hun. Jeg har lige sat mig til rette med avisen. Hun ved ganske udmærket, at jeg gerne vil have en middagssøvn om søndagen. Desuden er der fodbold i fjernsynet lidt senere.

Jeg fortsætter med avisen og lader som om, jeg ikke har hørt hende. Hun kan også bare skrue ned for radioen. Den skal altid stå og larme sådan.

- Vil du med ud at gå tur i skoven? spørger hun igen, bare lidt højere.
- Hva' fanden er der galt? Hvorfor råber du sådan? ryger det ud af mig.
- Der er ikke noget galt, det er bare så irriterende, når du ikke svarer.

Jeg fortsætter med avisen. Det er også hamrende uretfærdigt. Hun giver mig jo ikke noget valg. Siger jeg nej, vil hun være sur resten af dagen.

- Vil du med, eller vil du ikke med? bliver hun ved, nu tydeligt irriteret.
- Jamen det ka' vi godt, hvis du gerne vil, svarer jeg nølende.

Man må jo yde noget i et parforhold, selvom jeg nok synes, jeg har ydet mit ved at ordne køkkenet efter frokosten.

- Det par tallerkener, vil hun bare sige.

Så går vi. Jeg skutter mig, jeg synes, det er koldt. Jeg går og tænker på den manglende middagssøvn og fodboldkampen, der begynder nu.

- Hvorfor siger du ikke noget, er du sur? spørger hun.
- Du siger da heller ikke noget, svarer jeg. Selvom jeg godt ved, at hun har prøvet et par gange. Jeg har bare ikke svaret.

Det bliver en kort og trist tur i skoven. Men jeg når da hjem til anden halvleg. Jeg er ikke gået glip af noget, siger speakeren.

- Ska' vi snart ha' kaffe? råber jeg ud i køkkenet.

-- o --

Min nye chef, slagteridirektør Henning Krustrop er ude at danse med sin svigermor. Han holder 40-års fødselsdag med en stor fest, der har været i gang hele dagen. Jeg har et godt forhold til ham. Han viser mig tillid, men jeg har indtryk af, at han synes, jeg er lidt kedelig. Derfor går jeg ud på dansegulvet og giver ham et ordentligt los i røven.

Så er der rettet op på det, mener jeg og går tilbage til min plads. Det er der også. Han har også svært ved at give udtryk for følelser og lidt senere, da jeg er på dansegulvet, gør han gengæld.

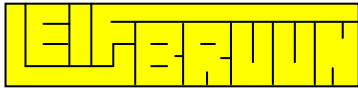
Så er den sag ude af verden.

Livsglæde / fanatisme / livslede / racisme

I 1982 - 10 år før Danmark blev Europamestre i fodbold - var jeg med nogle arbejdskolleger i England. En aften var vi taget ind til den italienske del af London for at spise. Det var tilfældigvis den aften, hvor Italien vandt VM-finalen i fodbold:

Midt under spisningen bliver idyllen pludselig afbrudt af et gevaldigt postyr udenfor af hujende, sejrberuste mennesker, dyttende biler, vajende flag og meget andet. Lidt senere står vi ude på balkonen og kigger ned over

den jublende menneskemængde. På et tidspunkt kigger vi på hinanden. Så falder bemærkningerne:

- Typisk sydlændinge - Det kunne aldrig ske i Danmark!

-- o --

Det er som altid grundig forberedt, siger Krustrup
om et forslag til en omlægning i slagteriet,
jeg lige har fremlagt på et produktionsmøde.
Mine kinder blusser.

Hvad Fanden rager det ham

- tænker man uvilkårligt - nærmest instinktivt, når en modkørende bilist blinker til én. Arrogant blinker man tilbage igen - uden at tænde lyset naturligtvis. Det vil sige, jeg gør det ikke. Det blev jeg vænnet af med en lidt diset lørdag formiddag den 18. september 1982, da jeg var på vej hjem fra arbejde.

P O L I T I stod der på siden, da de kørte forbi. Og da jeg umiddelbart efter kan se to røde stoplygter i bakspejlet, er jeg klar over, hvad klokken er slået. 11.23 - som der står i rapporten.

Jeg lader som ingenting og fortsætter uanfægtet kørslen - uden lys på. I 1982 var det altså både lovligt og almindeligt ikke at have lys på om dagen. Først da jeg drejer ind på villavejen, når de op. Blinkende og dyttende beordrer de mig ind til siden.

De første naboer er allerede i vinduerne, inden betjenten når hen til mig.

- Hvorfor tændte du ikke lyset, da vi blinkede? spørger han.

- Man skal da kun have lys på, når sigtbarheden er nedsat, og det mener jeg ikke, den er nu, lyver jeg.

Her på den lukkede villavej med begrænset udsyn, lyder det egentlig ret overbevisende.

- Du har heller ikke sikkerhedssele på, fortsætter han.

- Nej, nu må du holde op. Jeg har lige taget den af for at komme ud og snakke med dig, lyver jeg igen.

I 1982 havde man altså ikke rigtigt vænnet sig til sikkerhedsseler endnu.

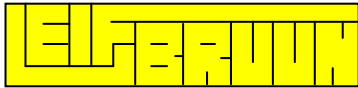
Enten var jeg overbevisende til at lyve, eller også var han ny og usikker, for hvis ikke kollegaen var kommet ham til undsætning, tror jeg, jeg havde klaret frisag:

- Jeg har lige undersøgt over radioen, at bilen ikke er godkendt med anhængertræk, siger han.

Selvsikker af mine tidligere løgnesucceser, kaster jeg mig ud i én mere:

- Det kan jeg ikke forstå, for det står der i registreringspapirerne, at den er. Jeg bor lige derovre, I kan komme med hjem og se efter, hvis det skal være.

Sandheden var, at bilen havde jeg købt brugt, som den var. Og anhængertrækket havde jeg ikke skænket en tanke siden, for jeg havde ikke noget at bruge det til.

Den invitation skulle jeg aldrig have givet. Hvis ikke man har prøvet det, tror jeg ikke, man kan forestille sig, hvordan det er at komme kørende op ad sin egen villavej en fredelig lørdag formiddag - hvor alle naboerne ligesom helt tilfældigt er ude i haven - med en politibil og kvarterets unger efter sig.

Konen og børnene står chokerede i døren, da jeg kommer gående op ad indkørslen, skarpt forfulgt af to granvoksne betjente.

- Hva' har han nu rodet sig ind i, lyser det ud af dem.

Selvfølgelig havde motorkontorets it-system ret, og jeg måtte bøje mig for overmagten. Dette medførte kort fortalt, at anhængertrækket skulle demonteres, bilen omregistreres og sluttelig fik jeg en venlig, men bestemt hilsen fra politimesteren i Varde.

Konfliktløsning

Gurli laver aftensmad. Hun har været ude at handle, men har glemt at købe mælk. Jeg tilbyder at køre ned i Brugsen, og 6-årige Martin vil med. Vi går hurtigt igennem supermarkedet - hen til mælken. Der er ellers mange ting Martin stopper op ved og gerne vil have. Jeg siger nej, det er kun mælk, vi skal købe.

Ved kasseapparatet kommer vi til at stå i kø - Martin med næsen lige ud for lakridspiberne. Sådan en vil han gerne have. Jeg siger nej, vi skal hjem og spise nu. Men han bliver ved med at tigge. Jeg svarer ham ikke, til sidst ligger han på gulvet med grådkvalt stemme og beklager sig højlydt. Jeg kigger på ham og siger, hvad tror du, de andre mennesker tænker?

Så besinder han sig og rejser sig tavst op.

Vi er 3 mand fra slagteriet hjemme ved Frede-Fup.
Nede i kælderen kigger vi i hans fryser.
Det er ikke der, de stjalne kyllinger er.
På vej ud af huset får vi øje på en anden fryser i garagen.
Der er de!

Forskellige virkeligheder

- Skal vi ikke grille i aften, spørger min 8-årige søn?

Det er der stemning for i familien, så det beslutter vi os for. Der bliver købt ind hos slagteren af både bøffer, kylling og pølser, bordet bliver dækket på terrassen, og grillen står rødglødende klar:

- Jeg vil gerne have en kold pølse, siger min søn så!

Det fik han - helt uden indvendinger. For det fortalte jo blot, at for ham var en grillaften ensbetydende med at familien hyggede sig sammen. Og det var der da alt mulig grund til at bakke op om.

Kykliky

Jeg er teknisk chef på et stort kyllingeslagteri i Farre ved Give. Fra mit kontorvindue kan jeg kigge ud over forpladsen, hvor lastbilerne kommer ind med de levende kyllinger, som er 'pakket' i store plastkasser stablet ovenpå hinanden:

Hvis en af de øverste plastkasser var i stykker, skete det, at en kylling slap ud. Men så stod den bare helt forstumlet og kiggede, indtil der kom nogen og tog den. Eller hvis lastbilen satte i gang, faldt den plump ned på asfalten og blev stående der. Også hvis lastbilen bagefter bakkede hen mod den, kom den under tvillingehjulene og eksploderede, som var det en vandfyldt ballon.

Her skal man nok forstå, at i slagtekyllingernes godt 30 dages korte levetid, havde de ikke oplevet andet end at stå i en tætpakket stald sammen med 50.000 andre kyllinger. Til den ene side var der et fodertrug og til den anden en vandautomat. Pludselig kommer der så nogle mennesker og putter dem i plastkasser og kører med dem på ladet af en åben bil. Så de er virkelig i chok, når de kommer til slagteriet.

Endvidere har jeg ladet mig fortælle, at hvis man ta'r en almindelig kylling fra hønsegården, stiller den på gårdspladsen og tegner en streg foran den, så bliver den stående der, indtil man kommer og henter den igen. Jeg ved ikke om det er rigtigt, men med mit kendskab til kyllinger, lyder det sandsynligt. For det er altså ikke meget hjerneaktivitet, de har at gøre godt med.

Periodevis slagtede vi også ænder, og det var en ganske anden sag. De havde gået frit omkring på bondemandens mark i det meste af et halvt år, så de var anderledes selvstændige. Når de kom til slagteriet, ville de ud af kasserne. Og mange gange lykkedes det dem, at lukke låget op med næbbet.

Så hoppede der altså 6 ænder ud af kassen og på elegant vis svævede de ned på asfalten og marcherede, højlydt og i samlet flok den samme vej tilbage, som de var kommet ind. Og hvis porten ikke var forsvarligt lukket, fortsatte de ud af indkørslen tilbage til landevejen. Her valgte de af en eller anden grund altid at gå til højre. Det var dumt, for det førte direkte ned til Farre by, hvor beboerne stod og ventede på dem. Så det blev en kort tur i friheden.

Farreboerne er for øvrigt kendt for, at de alle har en lille andefarm bagerst i haven. Man kan så undre sig over, at slagteriporten ikke altid var forsvarligt lukket. Men forklaringen er den enkle, at ham der havde ansvaret for det, også var Farre-beboer!

Men slagtekyllingerne løb ingen steder, de blev stående, hvor de tungt faldt ned. Så det var en del af rutinen for slagteriarbejderne at de nogle gange om dagen, skulle rundt med krogen og samle de tiloversblevne kyllinger sammen og hjælpe dem frem til slagtekøen.

Det kunne dog ske, at en enkelt kylling forvirrede sig ind i et buskads, der lå fjernest på forpladsen, og således reddede sig en ekstra dag i 'frihed'. Og det var netop, hvad der var sket, den lørdag formiddag hvor vi skulle installere en ny slagtemaskine.

Slagteprocessen foregår ved, at et slagtebånd med bøjler kører rundt. De levende kyllinger bliver hængt op med benene i bøjlerne og på den måde ført rundt. Først sænkes de ned i et vandkar, hvor de bliver bedøvet med strøm. Herefter føres de frem til slagtemaskinen, hvor hovedet fikseret af to metalstyr, der fører det frem mod en roterende slagtekniv, hvor halspulsåren skæres over. Kyllingerne dør således ved, at det er deres eget hjerte, der pumper dem tom for blod.

Da vi havde fået installeret den nye slagtemaskine, skulle vi have de forskellige styr og stænger justeret ind til de rigtige mål. Så var det, vi kom i tanke om kyllingen, der stod ude i buskadset. Den hentede vi, og hængte op på slagtebåndet. Men da vi hverken havde strøm på bedøveren eller kniv i slagtemaskinen, led den ikke nogen overlast ved det.

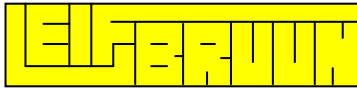
Tværtimod lavede den gevaldig op, da vi bagefter fandt lidt foder og en skål med vand frem til den. Nu var den helt på hjemmebane. Æde, drikke og skide, det var, hvad den var opflasket med. At vi nogle flere gange skulle låne den for en tur på slagtebåndet, tog den ikke det mindste anstød af.

Herefter hed den ikke kylling mere, men Kykliky. Og da vi pakkede sammen efter færdigt arbejde, tog vi den med om til bagpladsen, hvor værkstedet lå. Her var der et større område med buske og græs, så der installerede vi den med både foder- og vandskål. Det var ellers strengt forbudt, for på grund af smitterisikoen måtte der ikke være levende dyr i området.

Fra slagtekylling til hanekylling

Det helt spændende var så i de næste dage, at se hvordan en forpjusket slagtekylling, der dårligt nok kunne bevæge sig, forvandlede sig til en rigtig hanekylling med hvide fjer, der hele tiden blev pudset og med en rød hanekam. Den blev selvfølgelig hjulpet godt på vej ved, at smedene kom på besøg med forskellige godbidder. Og stolt bevægede den sig knejsende rundt i sit territorie, hvor den både pikkede og skrabe i jorden. Den levede også op til sit nye navn og sagde højt og tydeligt:

- Kyklikyyy!

Det sidste skulle den dog ikke have gjort. For da slagteriarbejderne hørte det, kom de straks med kroen, og bar den om i slagtekøen. Og denne gang var der både strøm på bedøveren og kniv i slagtemaskinen.

Moralen må altså være, at man skal lære at holde sin kæft!

-- 0 --

Det tordner og brager. Det er midt om natten. Umiddelbart efter høres både små og store fødder, der dapper hen over gulvet. Og pludselig er min seng overbefolket. For hvert brag rykker de tættere og tættere ind til mig.

Jeg var selvfølgelig sej, og lod mig ikke mærke med, at jeg også var bange, når lynet gjorde nat til dag, og de efterfølgende brag rystede huset i dets grundvold.

Børnearbejde

Mine børn har aldrig fået lommepenge. De har heller aldrig bedt om at få det, eller om noget som helst andet for den sags skyld. De tjente nemlig deres egne penge. De var ansat i hjemmet. Overenskomster og fagforeninger var ikke på tale. De var lønarbejdere - med individuelle lønforhandlinger. Med en aldersforskel på 6 år var der selvfølgelig forskel på kvalifikationerne, og så var der selvfølgelig også forskel på timelønnen. Arbejdstiden skulle de selv holde regnskab med på en kalender, der hang på væggen:

The image shows a calendar for the year 1986 from 'Kgl. Brand'. It features a weekly grid with handwritten entries. At the top, there are several handwritten numbers: 6 1/4, 4 3/4, 103.00kr, 4, 1/2, 6, 5 1/4, 3 3/4, 3 3/4, 1 1/4, 8 1/4, and 3 1/2. The calendar grid itself is filled with numbers, mostly 1/4, 1/2, 3/4, and 1, which likely represent hours or fractions of a day. There are also some larger numbers like 103.00kr and 112.00kr. The calendar is for the year 1986 and includes months from January to December. The logo 'Kgl. Brand' is visible in the top right corner of the calendar page.

Arbejdet kunne være afrydning køkken 1/4 time, græsslåning 1 time osv. Hver måned blev regnskabet gjort op. Pengene kunne de selv disponere over. Det var jo deres. Men der gik hurtigt sport i at spare op, så de hævdede nødtigt noget.

Omvendt kunne jeg mange gange reducere saldoen, hvis der var noget de ønskede sig, ved at sige at så må I selv betale noget af det. Men ofte skete der det, at hvis de fx ønskede sig et par dyre sko, kunne jeg sige, så må du selv betale 100 kr. Så fandt de mange gange ud af, at der var et par andre sko, der var lige så gode, og som kostede 100 kroner mindre, og så kunne de spare deres egne penge.

-- o --

Vi har arbejdet næsten uafbrudt i 4 døgn. 40 håndværkere har jeg haft i gang. Hele pakkeriet har været ryddet, og nyt udstyr er installeret. Nu står vi klar mandag morgen, hvor produktionen er ved at starte op. Den første kommentar, jeg får, er fra en slagteriarbejder:

- Hvor Fanden er min stol? Den plejer at stå her!

En gastronomisk oplevelse

Jeg har engang spist frokost med Hans Beck Thomsen - den kendte tv-kok og ejer af det berømte og kulinariske spisested *Henne-Kirkeby kro*:

Det vil sige, jeg sidder ved siden af ham i kantinen på mit arbejde og spiser i frokostpausen. Men da han er meget engageret i en samtale med nogle andre - om for og imod forskellige former for eksotisk tilbehør til nogle sublime middagsretter, som jeg ikke forstår ret meget af - taler jeg egentlig ikke med ham. Også fordi, jeg har det bedst med at være lidt indadvendt, når jeg sidder med min hjemmegjorte madpakke - et af dagens højdepunkter.

I stedet sidder jeg og iagttager, hvordan Hans Beck Thomsen gør det af med nogle højtbelagte stykker smørrebrød. Blandt andet ét - der består af 4 tykke skiver rullepølse, et ordentlig lag sky og masser af løgringe - skærer han midt over og kyler ned i 2 mundfulde, alt mens han snakker om eksotisk tilbehør. Jeg har meget lyst til at spørge, om han er klar over, hvad det er, han lige har spist, men det får jeg ikke gjort. Jeg er også lige midt i et stykke med hjemmelavet leverpostej og rødbeder - det bedste jeg ved.

Der er noget helt andet, jeg har tænkt meget over, og som jeg aldrig har fundet gastronomiens svar på. Så da jeg er færdig med madpakken, drister jeg mig til at spørge:

- I hvilken rækkefølge spiser du maden?

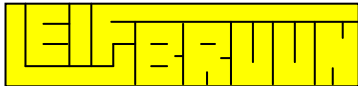
Han kigger totalt uforstående på mig.

- Jamen, jeg mener, hvis du fx får andesteg med brun sovs, hvide kartofler, rødkål, brunede kartofler, asier og rødvin, i hvilken rækkefølge putter du det så i munden?

- Det har jeg da ved Gud aldrig spekuleret over, svarer han.

På stemningen rundt om bordet, kan jeg mærke, at det er et dumt spørgsmål, jeg har stillet, så jeg spørger ikke yderligere.

I stedet går jeg op og køber et stykke wienerbrød til kaffen.

Børneopdragelse = Kærlighed + Vedholdenhed

¹ Bagdøren ryger op, så det giver et sug igennem huset.

- Slam! lyder det efterfølgende, da den bliver smækket i, så hele huset ryster, og al glasset klirrer.

- Det er bare mig, råber min 9-årige søn.

Det er sådan set en unødvendig meddelelse, for det er kun ham, der kommer ind på denne måde. Desuden var jeg ude at kalde på ham for 10 minutter siden. Vi andre er i fuld gang med at spise. Men jeg så godt, at han stod sammen med nogle store drenge.

Alt imens han smider handskerne, støvlerne, halstørklædet, huen og jakken, så det ligger på række ned ad baggangen, forklarer han snøftende, at han skal skynde sig at spise, for han skal ud igen til Bjørn, der lige har fået en ny knallert. Trods gentagne snøft, er næsen begyndt at løbe, da han kommer ind til os andre.

Jeg tager fat fra en ende af:

- Gå hen i køkkenet, ta' noget køkkenrulle og puds næsen! siger jeg. - Gå udenfor, luk døren, og prøv så at komme ind igen på en civiliseret måde. Det vil sige ved at lukke døren lydløst op og i.

Uden vrøvl gør han, som jeg siger, samtidig med at han snakker om Bjørns knallert, som han bagefter skal ud og hjælpe med at skubbe i gang og til sommer, når han er blevet stor, må få lov til at prøve.

- Gå ud og sæt dine støvler på plads, saml overtøjet sammen og hæng også det på plads! fortsætter jeg.

Da han kommer tilbage og skal til at sætte sig, kommandererer jeg:

- Ud og vask hænder,

Endelig, da vi andre er næsten færdige med at spise og maden er blevet halvkold, sidder han ved bordet.

- Bvadr, medisterpølse, det kan jeg ikke li', siger han med forvrænget ansigt.

- Vel kan du så, fortsætter jeg kommandoerne. Og mens jeg øser op på hans tallerken, skærer medisterpølse i småstykker, moser kartoflerne og overdænger det hele med brun sovs, forklarer jeg, at det er meget uartigt at sige sådan, om han har tænkt over, hvor lang tid hans mor har brugt på at lave maden og den stakkels gris, der har givet sit liv for at blive til medister.

Helt upåvirket af mine pædagogiske forklaringer smiler han pludselig over hele ansigtet:

- Vil I høre en vittighed?

- Nej, spis nu, svarer jeg. Vel vidende, at den vittighed er nødt til at komme ud, inden der kan komme noget ned.

---

¹ Historien er for så vidt autentisk, men den er gengivet som et sammendrag af flere hændelser.

- Den handler om 3 frække damer, der sad på en bar og snakkede om, hvem af dem, der havde den største af den her, siger han og peger med kendermine på et eller andet ubestemmeligt under bordet.

- Jeg kan proppe en ølflaske op, sagde den ene af damerne.

- Ork, jeg kan få en vinflaske op, sagde den anden hurtigt efter.

Den tredje kiggede bare på dem, og spurgte så:

- Hvor tror I, jeg har gjort af barstolen?

- Spis, for helvede! siger jeg vredt, mens jeg kæmper med nogle helt andre følelser og omhyggeligt undgår at kigge på de andre.

Endelig går han i gang med at køre maden ned og når faktisk at blive færdig samtidig med os andre.

- Jeg ordner komfur, gryder og pande, siger jeg, - og du ordner resten.

- Jamen, jeg har lovet at komme ud til Bjørn, siger han beklagende.

- Så må du skynde dig.

- Hvorfor er det altid mig, nu på grådens rand.

- Jep, siger jeg bare. - Hov, hvor skal du hen?

- Je' skal på wc.

Det er utrolig så forudsigeligt den mave arbejder, tænker jeg, mens jeg gør min del af jobbet færdig. Rydder et hjørne af spisebordet og sætter mig til med avisen og en kop kaffe.

Lidt senere dukker han frem igen, tydelig skuffet over, at køkkenet ikke er ordnet.

- Hænderne! siger jeg bebrejdende.

Bagefter går han med megen skramlen og klirren og med stram mine i gang. Da han er færdig, og bordene er tørret af, lusker han ud i gangen.

- Lektierne, råber jeg.

- Jeg har ikke noget for, kommer det tilbage.

- Lad mig se dine skolesager.

- Nåh ja, jeg skulle regne disse opgaver og læse denne side, siger han og sætter sig til rette.

Efter en del småskænderier, fordi jeg ikke vil lave lektierne for ham, bliver han endelig færdig.

- Det for sent at komme ud nu, siger jeg. - Det er ved at være sengetid.

Uden overgang går ansigtet i opløsning og tårene pisker ned af kinderne.

- Okay, så en halv time da, løber det af med mig, inden han når at gå lydeligt i udbrud. - Men så er det også på hovedet i seng bagefter

På rekordfart bliver skoletasken pakket. Overtøjet. Støvlerne.

- Slam, siger bagdøren, så hele huset ryster, og al glasset klirrer.

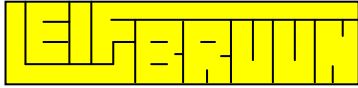
- Bjørn, råber han, stormende ned af indkørslen.

- Garanteret med åbenstående jakke og uden handsker, tænker jeg opgivende.

-- o --

Det er fyraften, og jeg er på vej ud af døren. Anne Marie råber efter mig, at Krustrup er i telefonen fra Tyrkiet.

- Bare sig, at jeg er kørt hjem, siger jeg til hende og springer på cyklen.

Jeg har ventet forgæves på ham hele dagen, og nu vil jeg altså hjem.

Det gør hun så - ordret, finder jeg ud af næste dag.

Tandlægen skal man ikke diskutere med.
Han har ordet i sin mund
og begge hænder i min!

Når jeg går rundt på slagteriet med mit målebånd og min notesblok, får jeg typisk spørgsmålet:

- Ska' der nu igen laves automatiseringer, så I kan sende flere ud i arbejdsløshed!

For 10 år siden sagde de samme mennesker til mig:

- Det er fandeme for dårligt, at man skal gå her og ødelægge sit helbred, når der findes maskiner, der kan gøre arbejdet!

Et konsulentfirma laver undersøgelser på slagteriet.
Det går skidt, og vi har tabt mange penge.
Min nye direktør er lige blevet fyret.
Jeg føler mig utryg.

Hovedløs oprydning

Der var efterhånden smidt så meget ragelse ud i fyrrummet, at der ikke kunne proppes mere ind. Nu har jeg ryddet op, og tingene har fået faste pladser. Alt ragelset ligger i carporten klar til at blive kørt på lossepladsen.

Så kommer konen og børnene hjem. Da de opdager, hvad jeg har i sinde, bliver der voldsom gråd og ballade. Hver især tager de deres ejendele:

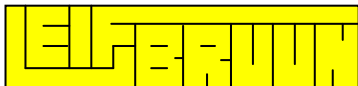
- Det skal i hvert fald ikke smides ud, siger de næsten i munden på hinanden.

I fælles vrede brokler vi det hele tilbage i fyrrummet. Den eneste forskel er nu, at jeg er uvenner med dem alle.

Min maskinmesterkollega
sidder overfor mig på mit kontor.
Jeg kan mærke, at han godt ved, hvad det er,
jeg vil tale med ham om.
På grund af indskrænkninger
er jeg nødt til at fyre ham.

Begyndelsen på enden

Min kone og jeg sidder i hver sin ende af hjørnesofaen. Hun læser i et blad, og jeg ser tv. Så kommer vores søn ned i stuen, på vejen snupper han et

æble i skålen. Straks ringer mine alarmklokker, for min kone reagerer voldsomt på smaskelyde. Reaktionen udebliver da heller ikke, da han sætter sig ved siden af hende, og tager et bid af det spændstige æble. Hun springer op og skælder højlydt på ham:

- Din dumme dreng! Du ved da, at jeg ikke kan holde ud at høre på det!

Martin bliver lige så fornærmet og går skældende tilbage til sit værelse og smækker med døren.

Nogen vil måske mene, at jeg skulle have råbt vagt i gevær, allerede da han tog æblet, men jeg vil ikke på den måde blande mig i andres forhold. Desuden vidste vi jo alle, hvordan det var fat. Min kone så også, at han tog æblet, og Martin vidste udmærket, hvad der ville ske. Hvorfor de så ikke forhindrede 'katastrofen', var min store undren.

For at forstå det, skal man grave et spadestik dybere i vores ægteskabelige forhold. Det fungerede mildest talt ikke ret godt på dette tidspunkt. Igen og igen endte vores samtaler i skænderier, hvor vi ikke blev enige om noget som helst, men skiltes med vredesudbrud, desperation og efterfølgende tavshed.

Det var sådan en tur vi havde taget den dag under aftensmaden, og nu sad vi så og skumlede i hver sit hjørne af sofaen. Allerede da vi begyndte at hæve stemmerne, vejrede Martin situationen og gik ind på sit værelse og lukkede døren. Da der så atter blev ro i lejren, vovede han sig tilbage igen. Han fornemmede straks den dårlige stemning, og på vejen tog han et æble med uden egentlig at gøre sig klart, hvad han ville med det.

Han ville blot snakke med sin mor. Men da hun ikke var oplagt til dette, men fortsatte med at skumle i sit blad, blev han irriteret. Atter engang var han indfanget i tavshedens krigsdrama, som han ikke var part i og derfor heller ikke kunne ændre på. Men han sad med en granat i hånden. Den kastede han og blev dermed inddraget i krigen.

Hvis nogen tror, at jeg kold og kynisk sad i mit sofahjørne og lavede analyse, må jeg hellere fortælle, at den først er lavet 30 år senere. I situationen var jeg følelsesmæssigt kørt så langt ned i kulkælderen, at jeg var fanget i mit eget traumatiske spin og var ude af stand til at gøre noget som helst fornuftigt.

Jeg elskede min kone, og jeg er ikke i tvivl om, at det var gengældt, men vi var ude af stand til at vise det, og hver gang vi prøvede, sårede vi blot hinanden yderligere. På mig gjorde det så ondt, at jeg var nødt til at lukke mig inde for at holde det ud.

Handel og vandel

Vi forlanger 500 og skal mindst have 300,
siger min 10'årige søn i telefonen.

Han har sin gamle cykel til salg!

For tredje gang er firmaets pengeskab brudt op - og det til trods for, at der denne gang er blevet installeret tyverialarm for hele administrationsafdelingen. Det er min mest betroede medarbejder, der er røveren, finder politiet ud af - blandt andet ved at undersøge værkstedets vinkelslibere.

Det var min vagtmand. Han runderede for ild, vand og lys om aftenen og i weekenden. Tyverialarmen havde han ikke nøglen til, og det var ret irriterende, for så ringede han efter mig, hver gang kontoret havde glemt at slukke lys, lukke vinduer og lignende.

Han var den eneste, der vidste, at jeg lod nøglen ligge i mine arbejdsbukser!

Politiet tog ham med med det samme. Og jeg har heldigvis ikke set ham siden.

Uddrag af dagbog fra Østrigstur

Dagen startede kl. 8.00, da lukkede mine øjne op. Forinden havde jeg dog registreret, at dette ikke var en almindelig morgen. Denne rene friske iltholdige luft, den dybe bløde seng med de tunge dyner, man var helt bange for at blive væk. Det var godt, jeg kunne række ud og mærke, at Lotte var ved siden af.

Jo, det var en ny dag på vores spændende Østrigstur, der startede i familien Zisser's hjem, disse fantastisk gæstfrie og venlige mennesker, Hilde, Ferdinand, Oma, Opa und die kleine Teresa på 2 år.

I dag skal vi på udflugt i området, og i aften skal vi give vores første opvisning, uha det bliver spændende.

Udenfor skinner solen fra en skyfri himmel, så det skal nok igen i dag blive fint vejr med temperaturer op til 30 grader.

Så et brusebad i det flotte og splinternye badeværelse, som den for nylig pensionerede Opa selv har udført. Gulv og vægge er beklædt med marmorfliser, alt inventar er i rosa pastelfarver med masser af guldindfatninger og stjernelys i loftet.

Det er jo også i dag, jeg skal skrive dagbog, gad vide hvordan det skal gøres, det har Ena ikke fortalt. Jeg kan jo kun fortælle om de oplevelser jeg selv har, og håbe at de øvrige 33 har tilsvarende, og nyder det lige så meget som mig.

Derefter siger Lotte og jeg "guten morgen" til Oma i køkkenet. Her hersker hun, og et veldækket morgenbord står klar. Og imens vi spiser, pakker Oma en kæmpe picnic-pakke med alverdens gode sager.

Teresa er der også hele tiden, hun er meget interesseret i, hvad jeg laver. Hun er virkelig sød, og når de andre ikke holder for meget øje med os, kan jeg godt få et lille knus af hende.

Opa har taget bilen frem, og kører os til Stift Vorau, hvor der er aftalt bus-afgang kl. 10.15.

Han er nu en spændende mand at være sammen med. Jeg kan ikke lade være med at tænke på, at han i går fortalte, at han aldrig har set et rigtigt hav. Det vil blive spændende at vise ham og de øvrige fastlandsboere den jyske vestkyst med åbent hav, bølger, sand og klitter, fiskerihavne og vadehavs-områder, hvis de engang kommer til Danmark. Det tror jeg de gør, de virker meget interesserede i vores land.

Ved Stiftet hilser vi på de øvrige og gør klar i bussen. 1... 2... 3... vi holder mandtal, der er dog lidt kludder, Erik, Elly, Peder (Vejle) og Johanne mangle, der er nogen, der har hørt, at de kører selv.

Monika byder velkommen, det lyder, som om hun mener det. Hun skal være vores guide på denne tur. Charmerende og venligt fortæller hun om udflugten gennem byerne med den "Steirische Blumen strasse", og æblevejen til første mål, 1 times kørsel herfra, toppen af udsigtsbjerget Kulm. 975 meter over havet, siger hun med slet skjult stolthed.

Pral, tænker jeg, de har jo ikke noget hav!

Bjarne oversætter, hvad Monika siger og assisterer i det hele taget. Det er han god til, det er betryggende, når der er godt styr på tingene.

Det rumler så mærkeligt i min mave. Det må være fondue-festen hos Hildes søster Elisabeth i går. Det var igen alt for meget, jeg spiste. Men det smagte godt, og vi havde det sjovt.

Så synger vi morgensang, *Morgenstund har guld i mund*. Henning finder villigt violinen frem, han startede i morges med at sige "jeg er frisk og uoplagt". Han lyder nu ellers meget oplagt på sin egen hyggelige måde.

Vi kører igennem Hartberg, det er hovedbyen i Steiermark siger Monika igennem Bjarne.

Vi synger et par sange mere, så synes Bjarne vi skal lade vores Østrigske gæster få fred. Det har han nok ret i, det er heller ikke den store entusiasme, vi har til at synge på denne tid af dagen.

Landskabet er dette storslåede typiske Østrig, vi efterhånden har vænnet os til. Stejle, grønne, træklædte bjergsider, dybe dale med mange vandløb. Vejene snor sig gennem landskabet. Ensomt liggende, men lyse og venlige huse med store træaltaner og masser af blomster i mange stærke farver.

Kl. 11.19 passeres Stubenberg am See, herfra kan vi se til Kulm. Senere erfarer jeg, at man fra Kulm kan se til Stubenberg. Det er næsten lige som i Danmark, hvor man kan ringe fra Ringsted til Thisted, men...

Der er mange frugtplantager i området, især æbleplantager. Mange steder er der lagt net ud over træerne, i Danmark gør vi det for at beskytte mod fugle, i Østrig gør de det for at beskytte mod hagl, der kan blive lige så store som en knytnæve.

Jeg kommer i tanke om, at Opa har forklaret at søen i Stubenberg er naturligt anlagt, men han rettede det nu hurtigt til kunstigt anlagt. Det er egentlig nogle sjove udtryk. Hvis noget er anlagt, er det også kunstigt og så er kunstigt anlagt jo dobbelt konfekt. Det er ligesom at bakke baglæns. Naturligt anlagt,

det er ligesom i monologen *Køreprøven*, der mener man også, at vejtræer og naturen i det hele taget, hører til i de dertil anlagte parker.

Småbyerne Lebing og Puch passerer. Så kommer man til at tænke på, at de kendte Puch-knallerter fremstilles i Østrig; men Monika stopper al yderligere tankevirkosomhed ved at fortælle, at fabrikken ligger i Graz.

Carlo kommer frem i bussen for at høre, om man i Østrig beskytter mod flyvehavre. Det fik han vist aldrig svar på.

Kl. 11.45 efter utallige hårnålesving er vi ved bestemmelsesstedet. Bjarne når lige at meddele, at der er afgang igen kl. 13.30, inden vi vælter ud af bussen, for til fods, at bestige de sidste meter af Kulm.

Der er en storslået udsigt fra toppen. Der er varmedis, så de fjerneste egne er lidt utydelige. Men holder man øje med, hvor små bilerne er i de nærmeste småbyer, har man en god fornemmelse af, hvor store afstandene er.

Det er varmt og solen er stærk, så de fleste finder hurtigt ind i skyggen.

Overalt i området er der masser af Jesusskulpturer i alle mulige abnorme udførelser. Jeg har det ubehageligt med, at man overalt i Østrig konfronteres med dette fastnaglede, ydmygede og mishandlede lig. Gad nok vide, hvordan det påvirker børnene, der vokser op med disse indtryk?

Så spiste vi igen frokost. Carsten, Peder (Viborg) og Niels havde ikke fået mad med, men det var ikke noget problem, vi delte bare ud af Oma's lækre og rigelige madpakker.

Det var hyggeligt at sidde i skyggen under et træ med god mad, kolde øller, udsigt over Steiermark og køerne rundt omkring med deres bimplende klokker.

Hedder det ko klokker? Der er også noget, der hedder bjældeklang. Når det er køer, hedder det nok klokker og at klokke i det. Hvorimod når det er får, hedder det bjælder. Men hvorfor hedder det så klokkefår?

Der bliver også tid til at strække sig. Man må sige om folkeræsere, at de forstår at holde ferie og i det hele taget få noget ud af livet. De er rare at være sammen med, og mere hjælpsomme og imødekommende end man ellers oplever. Jeg er glad for, Lotte og jeg fik taget os sammen til at være med.

Der er afgang fra Kulm kl. 13.35. Fem minutter for sent! Poul, vores hyggelige formand er allerede rundt i bussen med hånden fremme og et saligt smil om munden. Det skæpper godt i bødekasen.

Det er svært at komme ned af de små snoede veje. Det minder om situationen fra i går, hvor vi kørte ned fra Festenburg. På et tidspunkt stoppede vi ved en bro. Det så ud som om, at enten var broen blevet mindre eller bussen større, siden op turen. Poul Erik havde ellers lært, at var der plads den ene vej, var der også den anden. Men der kunne være undtagelser.

Han var også inde på at bussen var 10 ton for tung, og at det måske blev nødvendigt, at pigerne steg ud. Det var der mange, der grinede højt af. Hovedsagelig mænd. Jeg forstod ikke helt hvorfor. Godt nok havde vi lige spist, men maden havde da hele tiden været i bussen.

For øvrigt havde jeg Poul Erik mistænkt for at have fuld check på tingene, det var bare pjat, så der var ingen grund til at være nervøs, han er en lun fyr. Det viste sig også, at let og elegant manøvrerede han bussen rundt, og

bakkede b .... ud af alle problemerne. Godt nok var han lige ved at glemme Bjarne, men det var garanteret også bare for sjov. Men jeg tror ikke, de havde aftalt det på forhånd, for Lone hoppede så mærkeligt i sædet, og Bjarne var lidt bleg bagefter.

Men nu går det mod Stubenberg am See, hvor der er mulighed for at bade, det bliver dejligt at blive afkølet. Humøret er højt i bussen. Lakrids og bolsjer cirkulerer rundt i en evig strøm. Ølsalget går strygende. Midtergangen er fyldt. Der må være mange, der kun har købt ståplads. Der er mere trafik end på de tyske motorveje. Helga, Henning og Anne Elisa er flyttet ned i røgtågerne bagerst i bussen, de hjælper alle Vagn med: *Åhh, den onde ral'me' æ' hankat er dø' i nat.* Der spilles Olsen ovenpå lokummet. Det er godt, der er et specielt trin til Bjarne, han ser sød ud, når han ikke er større.

Niels sidder klar med violinen, i tilfælde af, der er nogen, der vil synge. Det er vel nok nogen dygtige spillemænd, vi har: Henning, Niels og Jan. Jeg er dybt forundret over, uanset hvilken sang vi vil synge, og vi har godt nok foreslået mange mystiske, så spiller de dem bare. Det må være dejligt at kunne lave så mange vellyde.

Vi lander i Stubenberg am See kl. 14.00 og har fri til kl. 16.45.

Det er dejligt at bade. Vi får at vide at vandet er rent, men mig forekommer det noget beskidt. Det er varmt, og der er mange mennesker - heraf mange 'seværdige'.

Vi møder også Erik, Elly, Peder (Vejle) og Johanne, de er på vej til Kulm!

Monika går tjenstvilligt rundt med kiks, solfaktorcreme, kolde drikke, 'russisk' douche m.m.

1... 2... 3... Mandtal. Klokken er 16.50 inden alle er i bussen. Så der er igen til bødekassen.

Jeg foreslog ellers en aftale med Preben, hvis han af en eller anden grund kom for sent til optællingen, så skulle jeg nok råbe hans nummer op. Jeg ved ikke rigtig hvorfor, men hverken Hanne eller Preben syntes, det var en god ide.

Vi er på vej mod Wenigzell. Det var der, vi spiste 'sigtebrøds-kager' i går. I dag skal vi give opvisning.

I Meiserbach har de på lygtepælene langs vejen kasser med blomster i. Med andre ord oplyste blomsterkasser. Det ser flot ud.

For første gang er der en stille og nervøs stemning i bussen. Midtergangen er tom, alle sidder stille og kigger ud. Det må være den forestående opvisningen, der gør det. Jeg har egentlig indtryk af, at de mest erfarne 'ræsere' er mest nervøse. De stiller selvfølgelig også de største krav til sig selv.

Monika siger heller ikke noget, hun har i lang tid siddet og skrevet. Indimellem spørger hun Bjarne om noget, jeg tror hun forbereder en tale.

Jeg sidder og gør status over, at nu er der kun to dage tilbage i kotelet-landet Østrig. Det er utroligt, som tiden flyver. Da vi tog hjemmefra, syntes jeg ellers, at 8 dage var lang tid.

En kraftig duft af kamfer breder sig i hele bussen. Så har Carlo igen gang i klinikken.

Kl. 17.30 gør vi et ophold ved Pöllau, med udsigt over byen og kirken, og bagved kan vi se Pöllauberg.

Kl. 17.37 kører vi videre. Denne gang var der ikke noget til bødekasen. Vi synger et par sange, bl.a. *Imellem Esbjerg og Fanø*. Lone synger for. Det lyder smukt.

Kl. 17.50 ankommer vi til Wenigzell. Vi klæder om på skolen. Derefter samles vi i skolegården. Jeg føler mig tryk ved, at vi har øvet dansene så mange gange, men det første Poul Erik siger, er, at vi skal danse nogen nye danse, vi ikke har øvet. Det er jeg så'n set ikke så tryk ved.

Der var mange mennesker på byens torv.

Først holdt viceborgmesteren tale. Så holdt Monika tale. Det var hun god til. Så dansede vi. Først program 2 og så nogle andre danse. Det var vi gode til. I hvert fald blev der klappet meget.

Poul Erik styrede det hele med stor autoritet. Det er han bare go' til.

Bagefter gav viceborgmesteren mad og drikke på byens Gasthaus. "Pop Corn" suppe, wienerschnitzel og vin. Det smagte igen godt.

Kl. 22.00 var det hele overstået, og vi var tilbage i bussen, klar til at køre tilbage til Vorau.

Jan serverede Video undervejs, så vi kunne gense gårsdagens udflugt. Det var et godt initiv.

Kl. 22.25 er vi tilbage ved Stift Vorau. Der var ingen problemer med at finde vej, Gendarmeria kørte foran hele tiden.

Bjarne slutter turen af med at fortælle, at i morgen skal vi til Wien. Turen starter samme sted kl. 6.45.

Det er f.... tidligt.

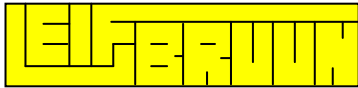
Udenfor venter Ferdinand på Lotte og mig. Han fortæller, at nu er klokken "hølv ølleve". Han kan alting denne glade runde mand, sige "rødgrød med fløde", synge 'Ave Maria' solo i kirken og meget andet.

I det hele taget har de Østrigere, vi har mødt, gjort et stort indtryk på mig. De virker så ærlige og tilfredse, og så har de nogen gode stærke øjne.

Hjemme hos familien Zisser er man gået til ro, så vi siger hurtigt "gute nacht" til Ferdinand og skynder os i seng.

En lang spændende dag er forbi kl. 23.00, da lukkede mine øjne.

Alligevel ligger jeg lidt og funderer over; når en ferie som denne her, kan lade sig gøre, er det fordi, der er gjort et utroligt stort arbejde i forvejen. Jeg tør ikke begynde at remse de ting op, jeg tænker på. Der vil bare være alt for meget, jeg ikke får med. Alt er planlagt i detaljer, og alt fungerer som det

skal. Det må være Ena's fortjeneste. Jeg er heller ikke forbavset over, at hun har klaret det så fint. Man kan se på hende, at hun er god til det. Hun virker så myndig og samtidig så mild. Det er en fin kombination af egenskaber. Jeg synes også, det er flot, helt uegennyttigt, at lave et så stort stykke arbejde. Jeg må altså huske at sige hende tak for denne superferie.

Med Lotte i hånden og et smil på læberne faldt jeg endelig langt, langt ned i den bløde seng.

-- o --

Jeg taler med store bogstaver til konsulent Niels Fejlberg og fortæller ham, at jeg synes, han lever gevaldig godt op til sit navn. Jeg har fundet ud af, at han - efter at have tvunget mig til at fyre 3 mand i min afdeling - på skift har inviteret disse op på sit kontor, for at de skal fortælle om, hvordan de synes, jeg passer mit arbejde.

Erfaring er ikke altid godt

Når man kører på landevejene tidligt om morgenen, får man ofte nærkontakt med dyrene - på en ubehagelig måde. Især først på sommeren, hvor de uerfarne ungdyr er begyndt at strejfe omkring. Både katte, harer og sågar en fasan, der smadrede mit kølergitter, har jeg oplevet på den måde.

Efterhånden har jeg oparbejdet en god færdighed i at forebygge uheldene, ved med det samme jeg bliver opmærksom på dyr og fugle i vejsiden at dytte kraftigt - med den gode erfaring, at de så flygter væk fra bilen.

Det gælder desværre ikke for det egern, der først kom rundt med mit forhjul, dernæst mit baghjul for at ende fladmast på kørebanen. Det gik så hurtigt, at jeg først efterfølgende har kunnet rekonstruere, hvad der skete:

Med det samme jeg får øje på egernet ude i venstre side af vejen på vej ud mod min bil, dytter jeg kraftigt. På det tidspunkt har egernet allerede selv opdaget faren, stoppet op, og er på vej tilbage. Her modtager den mit dyt, bliver forskrækket og vender om igen.

Hvad gør de inde på tv-avisen,
hvis der en dag ingen nyheder har været?
spurgte min søn.
Øhh ...

Et nytårsknald

Det er Pedersens tur til at holde nytårsaften. Det runde bord er dækket og pyntet med den flotte hvide dug, serpenter, levende lys og selvfølgelig bordbomber. Gæsterne har sat sig, snapseglassene er fyldte, hamburgerryggen med grønlankål og de brunede kartofler er klar til at blive serveret.

På dette tidspunkt mener onkel Einer, det er passende med en bordbombe, hvorfor han tager en fra bordet og holder lunten ind i flammen fra stearinlyset. Først da den sprutter, begynder Einer at tænke over, hvor han

skal gøre af bordbomben. Det bliver ovenpå hans ny oplukkede ølflaske - hvilket naturligvis mislykkes, og bomben falder ned på bordet blandt serpentinerne.

Snarrådige tante Erna - Einers kone - får fat i bomben i en fart, alt mens hun højlydt skænder på Einer, og smider den op i det store fad, der står midt på bordet, og som er fyldt med funkende fyrfadslys. Uheldigvis følger der også en håndfuld serpentiner med, så da bomben springer med flag ud til alle sider, står hele fadet i flammer.

Desværre hænger loftslampen lige ovenover, og i dagens anledning er den selvfølgelig overhængt med serpentiner - med det resultat, at flammerne breder sig hele vejen op og slikker hen ad loftet, inden nogen når at reagere.

Det gør vi til gengæld nu. Som på et aftalt signal hopper alle en halv meter væk fra bordet. Herved vælter samtlige snapseglass, og der breder sig en ring af blå flammer rundt om bordet. Det ser egentlig flot ud med de gule flammer i midten. Men ret hurtigt får serpentinerne og bordbomberne på bordet og de udsprede servietter i ølglassene overtaget, og hele bordet bliver ét stort gult, lysende, futtende flammehav.

Den første der reagerer yderligere, er naboens lille Peter, der har fået lov til at spise med. Han pisker ned af trappen og ud ad døren. Ham så vi ikke mere den aften.

Fru Pedersen og lærer Mortensen løber hen i den anden ende af stuen, mens de - stæppende rundt om hinanden - råber op om, hvor forfærdelig det er, og at der er nogen, der burde gøre en hel masse.

Snarrådige tante Erna har lynhurtigt været ude på badeværelset og fyldt vand i gulvspanden. Det kyler hun nu ind i ilden - og igennem ilden, så det rammer væggen bagved med et ordentligt plask.

Gamle Sigvald nåede aldrig længere end til halv meters hoppet. Han sidder som forstenet og stirrer på hele sceneriet med store øjne.

Husets søn har hentet baljen med opvaskevand og går rundt om bordet og tjatter fingervand på ilden. Samtidig følger husets datter med rundt og pakker den resterende ild ind i dugen. Så da Pedersen kommer tilbage fra soveværelset med et stort tæppe, er der kun røgen tilbage.

Først senere da oprydningen er i fuld gang, kommer onkel Einer op af trappen. Han har været nede i bilen for at hente brandslukkeren, men han kunne ikke finde den:

- Den står hjemme i garagen, siger han beklagende. - Den skramlede så grimt i bagagerummet.

Hvad jeg lavede? Jeg havde da nok at gøre med at iagttage alle de andre!

Anbefaling

I den sidste del af mit ægteskab, skældte konen mig huden fuld for alle mine dårlige og manglende egenskaber, så snart jeg var inden for hørevidde. Sikkert med rette langt hen ad vejen, for også dengang var jeg en underlig fisk. Men det gjorde det ikke mindre ulideligt at høre på, så som et desperat forsøg på at stoppe hende, spurgte jeg:

- Er der slet ikke noget, jeg er god til?

Så blev der stilhed. I lang tid. Indtil hun i fuld alvor svarede:

- Jo, du er god til at lægge tøj sammen!

Det kom helt bag på mig. Jeg blev lettet, ja ligefrem glad. Jeg følte det som en anbefaling. Jeg var altså ikke helt håbløs. Selv her mange år efter sidder det stadig i mig. Jeg elsker at lægge tøj sammen. Jeg gør det omhyggeligt. Jeg hygger mig med det. Jeg er nemlig go' til det!

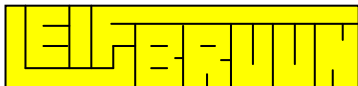
Hej Henning ¹

Som altid sætter det mange tanker i gang, når jeg hører fra dig. Så pyh ha, det bliver vist langt, det her. Men jeg skriver nok mest for selv at få tankerne på plads. Du kan jo så bare følge med, så længe du orker:

Allerførst så glædet det mig meget, at du siger at slagteriet i Kenyarca i Tyrkiet er velfungerende. For det opfatter jeg - rent teknisk - som mit barn. I Farre var jeg vant til, at projekterne skulle passe som knopskydning ind i det oprindelige. Her startede jeg med et stykke blankt papir. Det gav så mange muligheder, at jeg nærmest gik i panik. Det blev til mange stykker blankt papir, inden jeg fik startet fra den rigtige ende. I Farre var der også mange andre 'kloge hoveder', der skulle ind over og 'blande sig'. Det gav mange kompromiser og yderlige ændringer. Så overtog Den Consult i Ålborg tegningerne for at projektere bygninger, installationer m.m. Men de havde ingen erfaringer med fjerkræ, så de spurgte hele tiden mig til råds - og gjorde sgu, som jeg sagde! Senere kom forhandlingerne med de tekniske leverandører. Slagterimaskinerne leverede Stork. Dem havde jeg et godt kendskab til, så det gav ikke de store udfordringer. Derimod kæmpede jeg en brav kamp for at få Sabroe til at stå for indfrysningen. Men tyrkerne holdt fast på deres eget Græss. Set i bakspejlet var det måske meget godt. Bierbaum (teknisk chef i Kenyarca) fik jeg aldrig noget samarbejde op at stå med, men jeg leverede da - med stor succes - håndværkerne Arne Jørgensen og Svend Lauridsen. Herefter sluttede Farre Foods skæbne og dermed mit engagement. Og siden har jeg ikke hørt noget om projektet, førend nu hvor jeg har talt med dig og Arne.

---

¹ Henning Krstrup var administrerende direktør for fjerkrækoncernen Farre Food i de første år, jeg var ansat der som teknisk chef. Brevet er skrevet i 2015, men da det omhandler forhold i 1980'erne, er det placeret her.

Min påstand om at Tyrkietprojektet er årsagen til Farre Foods død, ved jeg godt, at du ikke er enig i. Og ret beset ved du det selvfølgelig bedst. Det må være indoktrineringen, der gør sig gældende. For det var den forklaring, vi altid fik i Farre. Men sandheden er, at der - ud over Tyrkietprojektet - er mange andre årsager til dødsfaldet. Jeg har tidligere foreslået, at der blev lavet en hvidbog, men det blev aldrig til noget. I stedet har jeg lavet min egen manglende hvidbog, den kan du læse efterfølgende. Måske er der noget af det, der er nyt for dig:

Den manglende Hvidbog

Farre Foods skæbne blev beseglet den sidste dag i november 1989. Den dag gik koncernen konkurs og over 200 mennesker mistede deres arbejde og kyllingeproducenterne og sikkert også mange andre en masse penge. Det var ikke noget, der kom som en overraskelse for os, der var ansat i koncernen, for regnskabstallene havde talt deres tydelige sprog i årene op til.

Det har ærgret mig grænseløst lige siden, at det gik sådan, for det er der slet ikke nogen fornuftige grunde til. I løbet af de første år af 80'erne udviklede Farre Food sig til Danmarks førende og mest moderniserede fjerkrækoncern. Forbruget af kyllingeprodukter var i stadig vækst, så fremtiden tegnede sig lys og udviklende. At det gik så galt, er der selvfølgelig mange grunde til. I flæng kan jeg nævne: Inkompetent bestyrelse, dårlig ledelse og fejlslagne investeringer og økonomiske transaktioner.

Da jeg selv var med i ledelsen i alle årene, har jeg også en del af ansvaret. Men for mit eget vedkommende kan jeg kun sige, at gjorde det så godt jeg kunne, og jeg har ikke lavet noget, der ikke tåler dagens lys. Om andre har det, ved jeg ikke noget om. Jeg ved bare, at selv med min insiderviden, kan jeg ikke få regnestykket til at gå op.

Både dengang og efterfølgende har jeg benyttet enhver lejlighed til at opfordre til, at der blev lavet en Hvidbog over forløbet. Det er der aldrig nogen, der har vist interesse for, og det er også for sent nu. Men det behøver jo ikke forhindre mig i, at lægge de fakta frem, jeg kender til. Og det er, hvad jeg vil gøre i det efterfølgende:

Tyrkietprojektet: Det var stort tænkt at starte Farre Food International op, og det var flot kort efter at kunne føje at slagteriprojekt i Tyrkiet i ordrebogen. Verdens mest moderniserede slagteri skulle det være, omfattende helt fra æg- og kyllingeproduktion over slagtning og færdigbearbejdning klar til salg i Istanbuls butikker.

Der blev slækket lidt på moderniseringerne hen ad vejen, men projektet blev færdiggjort. At der opstod ekstraordinære problemer og udgifter, der medførte, at der blev kæmpet drøje sværdslag med tyrkerne hen ad vejen, kan vel ikke undre nogen. I Farre hed det sig, at det var tyrkerne, der igen og igen sugede pengeskassen tom. Men sidenhen har jeg haft lejlighed til at tale med Henning Krustrup, som var ankermanden i de første år som administrerende direktør i Farre, og derefter flyttede til Tyrkiet som direktør

for projektet dernede. Så han må være den, der bedst ved det. Han siger, at det ikke var tyrkerne, der sugede i Farres pengekasse. Jeg har absolut ingen grund til at drage hans ord i tvivl. Jeg står bare tilbage med spørgsmålet: Hvor blev pengene så af?

Derimod ved jeg, at Farre Food slet ikke var gearret til at gennemføre et så stort projekt. For det oplevede jeg på egen krop igen og igen, i de år det stod på. I al for høj grad blev medarbejderne i Farre tvunget til at lægge fokus på Tyrkiet - selvfølgelig med det resultat, at udviklingen i Farre gik i stå. Og det er fatalt for en produktionsvirksomhed, hvor udviklingen gør, at betingelserne hele tiden ændrer sig.

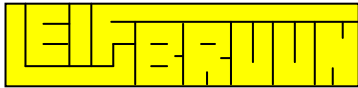
Skovsgård-pakkeanlæg: På slagteriet i Skovsgård havde de udviklet et fuldautomatisk pakkeanlæg. Prototypen skulle installeres i Farre, blev det besluttet. Det var indlysende nok et risikabelt projekt, men gik det godt, var rationaliseringsgevinsten også stor. Jeg skal ikke kloge mig på den beslutning, men blot konstatere, at det gik rigtig skidt. Installationen og indkøringen var en langvarende proces, og anlægget kom aldrig til at virke stabilt. Til slut opgav ingeniørfirmaet Atlas at gennemføre projektet, og vi stod tilbage med et pakkeri fyldt op med skrot.

Forædlingsfabrikken var en rigtig idé. Det har eftertiden tydelig vist, da stort set alle fjerkræprodukter sælges i en eller anden forædlingsgrad. Men guldægget blev aldrig lagt. Det lagde Danpo derimod med Lørdagskyllingen.

Ole Holst (Krustrups afløser) troede, han lagde det med en aftale med SAS om at levere færdigretter i rå mængder. På rekordtid blev fabrikken udvidet fra 600 til 2000 m². Superkokken Hans Beck Thomsen fra Henne blev hyret til at kreere spændende retter. Og lige inden det hele stod klappet og klart til at gå i produktion, forsvandt SAS af en eller anden grund ud af billedet, og det hele blev afløst.

Så tog Ole Holst til Saudi Arabien og kom hjem helt blå i hovedet: ”Jeg har været i fjernsynet dernede. De vil købe alle de Tandoorikyllinger, vi kan producere.” På rekordtid igen blev produktionslayoutet ændret og nye maskiner indkøbt, og vi gik i gang med at producere tandoorikyllinger i stor stil. Men der blev aldrig leveret noget til araberne. Det var noget med at de sidste detaljer i aftalen, ikke var helt på plads endnu. Først da hele det nye frostlager var fyldt op med tandoori, erkendte man, at araberne var sprunget. Tandoorierne var usælgelige i Danmark, og blev vist nok nærmest foræret væk til nogle forretninger i London.

Virksomhedskonsulenter: Det blev Ole Holsts endeligt i Farre. I stedet kom konsulent Niels Fejlberg til. Han levede til fulde op til sit navn - det forfærdelige menneske. Hans hovedvåben var at skabe angst og utryghed. Selv oplevede jeg det ved, at jeg skulle indkalde min afdeling i konferencen. Det han ville, var at udspørge mine medarbejdere om, hvad negativt de kunne sige om mig. Det fik mig til at udvandre fra mødet, og jeg ved, at det ikke lykkedes ham at komme i snak med nogen af de øvrige. Senere

skulle jeg reducere afdelingen med 3 medarbejdere. Disse 3 indkaldte han så enkeltvis, for at udspørge dem om, hvordan de syntes, jeg passede mit arbejde. På tilsvarende vis ødelagde han simpelthen arbejdspladsen hele vejen rundt i fabrikken.

Slagteriskolen i Roskilde blev tilkaldt for at lave tidsstudier. Det var et omfattende projekt, det skabte utrolig meget uro og vrede i de ellers så sindige Farre-folk. Hvad der skete med tidsstudierne, fandt jeg aldrig ud af, men jeg ved, at Poul Vistofte fra slagteriskolen blev hængende i Farre. Pludselig en dag var – min gennem alle årene bedste ven – og den i Danmark, der vidste mest om fjerkræproduktion – produktionschef Henry Fræer sat på standby og Vistofte havde overtaget kommandoen.

Han var en ren diktator. Lavede om på alt og satte nye projekter i gang til højre og venstre – helt uden at rådføre sig med andre og helt uden at bekymre sig om de økonomiske konsekvenser. Jeg brokkede mig meget, og min fyreseddel var skrevet, den havde han liggende i skuffen. Jeg skulle bare sige til, sagde han. Det skulle jeg bare have gjort.

Pludselig en dag var Vistofte væk igen. Vi fik aldrig nogen forklaring. Behøvede den vel egentlig heller ikke. Det blev også Fejlbergs endeligt. I stedet fik vi Ove Dalum som administrerende direktør. Hvad den mand præsterede, aner jeg ikke, for der kom aldrig noget udspil fra ham. Til gengæld kunne han snakke i timevis om, hvordan man producerede isvafler.

Slutspillet: Henry Fræer blev taget til nåde igen, men løbet var kørt for Farre Food. Jeg glemmer aldrig den dag efter det sidste bestyrelsesmøde, hvor jeg så bestyrelsesformand Olav Villadsen komme ud fra konferencen. Det var ikke noget kønt syn. Heldigvis har jeg efterfølgende fået fortalt, at han kom rimelig godt over det.

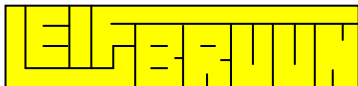
Hermed sluttede min Farre-karriere. Faktisk samme dag som Farre Food smækkede den tomme pengekasse i. Ved en senere lejlighed var jeg på et lederkursus, hvor jeg beskrev jeg min Farre Food historie således:

”I 15 år har jeg været teknisk chef hos fjerkrækoncernen Farre Food. I de første år var vi 3 medarbejdere på chefniveau. Den periode husker jeg som utrolig effektiv, og jeg har ofte tænkt tilbage på alle de initiativer og gøremål det lykkedes mig at overkomme.

I de sidste år på Farre Food var vi 30 medarbejdere på chefniveau. Om sætningen var stort set den samme, men jeg er sikker på, at vi alle var travlt beskæftiget. Hovedparten af det vi lavede, var at beskæftige hinanden. Men problemet løste sig selv, Farre Food gik i betalingsstandsning og eksisterer ikke i dag.”

-- o --

Til din ros (Henning Krstrup) skal det siges, at 'de første år' jeg taler om, var med dig ved roret. De var højdepunktet af min erhvervskarriere. Jeg fandt nemlig ud af, hvordan du skulle tackle. Det kunne ikke hjælpe, at

man kom halvhjertet med noget til dig, og sagde, at det kunne godt være, at det måske var en god idé. For det afviste du hurtigt. Men kom man med et gennearbejdet projekt - og viste, at man selv fuldt og fast stod inde for det, så kunne det nærmest ikke gå hurtigt nok. Nogen gange så hurtigt, at du 'glemte' at informere bestyrelsesformanden!

Ja, ja, nu kan du lige så godt få den resterende del af min erhvervshistorie også: Mit næste job blev som teknisk chef på FDB's kød- og viktualiefabrik i Viby (Alene navnet burde have advaret mig). Det var på alle måder en forfærdelig arbejdsplads. Efter 2 måneder rejste direktøren. Det var ellers ham, jeg havde sat min lid til. Jeg husker ikke, hvad han hedder, men han var en flink fyr, som kendte dig udmærket. Han forklarede mig, at han rejste, fordi han efterhånden brugte 80 % af sin tid på at undgå at blive dolket i ryggen - Hvilket også var, som jeg selv senere kom til at opleve det. 2 måneder senere igen kom din gamle ven Flemming Lindeløv til Viby, samlede alle 200 medarbejdere i kantinen og bekendtgjorde, at FDB havde solgt fabrikken til Royal Dane Quality. Hvad der først langt senere gik op for mig, var, at det blot var et skalkeskjul for at få fabrikken lukket med færrest mulige omkostninger. Og det var så, hvad der skete.

2 år varede det, og de var de værste i mit liv. Arbejdet var en pestilens. Jeg boede på et lille trist værelse i Tranbjerg. Familien boede stadig i huset i Give, for det kunne vi ikke sælge. Og Lotte og mig havde det som hund og kat.

Til sidst kastede jeg håndklædet i ringen. Meldte mig arbejdsløs, blev skilt og tog på forskellige længerevarende højskoleophold, kurser m.m. af mere eller mindre bevidsthedsudviklende indhold Det endte op med at jeg fandt mig selv på livskvalitetscentret Vitafakta i Vedbæk. De lærte mig om forløsning af indestængte følelser, og det brugte jeg så de næste mange år på. Hvis ikke du er klar over det, så var jeg faktisk utrolig psykisk hæmmet, og de sidste år havde ikke gjort det bedre.

Det var jo noget af en drejning mit liv tog dengang i begyndelsen af 90'erne. Jeg er mange gange blevet spurgt om det egentlig var indsatsen værd med al den udvikling. Svaret falder mig nemt, for jeg havde ikke levet i dag, hvis ikke det var lykkedes. Kun få gange - nærmest nødtvunget - vendte jeg tilbage til mit fag, men det blev ikke nogen succes. Jeg måtte erkende, at mennesker interesserer mig mere end maskiner.

Dengang jeg blev single

Én af udfordringerne ved at være enlig
er at stå i kø ved bageren søndag morgen og sige:
To rundstykker!
Til gengæld er det en befrielse
at kunne tænde og slukke for fjernsynet efter eget valg.

Helt Barokt

De første år efter jeg var blevet skilt, boede jeg alene i Ribe. Det var jeg glad for, for det var en by med mange muligheder, når ensomheden kom for tæt på. Fx kunne man gå rundt i den hyggelige by og blande sig med de mange turister. Eller man kunne deltage i de mange mere eller mindre specielle arrangementer, der blev tilbudt.

Denne aften er der annonceret Barok Koncert i Domkirken. Da jeg åbner døren, er kirkesalen rungende tom. Men ude i sidegangen kan jeg se, at der er gjort klar med belysning, opstillede stole og bagerst 2 små og meget gamle klaverer. De hedder 'Cembaloer', finder jeg senere ud af.

Ovre i hjørnet står 2 midaldrende kvinder i meget farvestrålende dragter og snakker sammen. Alt imens de har opmærksomheden rettet mod indgangsdøren. Den går da også op et par gange, men tomheden og stilheden er åbenbart for overvældende, for der kommer ikke nogen ind.

Jeg bliver også lidt beklemmt ved at sidde der helt alene. Og da klokken falder i slag, går jeg over til kvinderne og siger det, som det er, og at det er helt i orden, hvis de aflyser. De bliver helt forskrækkede og nærmest tigger mig om at blive. De har øvet sig hele eftermiddagen og glæder sig til at spille i dette dejlige kirkerum.

Det kan jeg selvfølgelig ikke modstå, sætter mig over på forreste række og det for mig mærkelige musik går i gang. Men hele situationen og stedet

taget i betragtning, gør, at jeg bliver bjergtaget af musikken og dybt følelsesmæssig rørt. En helt igennem fantastisk oplevelse.

I pausen bliver jeg inviteret på te, og de 2 kvinder fortæller, at de i deres unge dage har gået på musikkonservatoriet sammen. Men mænd, børn og arbejde har gjort, at deres liv har udviklet sig i andre og forskellige retninger. Men de har hele tiden holdt deres venskab og interesse for barokmusikken ved lige. Og når der er mulighed for det - som her i aften, møder de gerne op og spiller på de gamle instrumenter.

På vejen hjem fra domkirken, er jeg ikke ensom mere. Nattehimmels stjerner følger mig. Jeg er blevet åndeligt beriget!

I dag har jeg ikke den tryghed, jeg havde tidligere
 med kone, børn, hus, have, bil, fast arbejde
 og pæne indtægter med mulighed for lidt opsparing.
 Nu har jeg mig selv.
 Det havde jeg til gengæld ikke tidligere!

Afstanden mellem succes og fiasko

Jeg elsker at blive luftet ved at gå rundt i byen. I dag går turen forbi domkirken, det gamle rådhus, hvor storkeparret med deres 4 unger bor, og op til Sct. Catharinæ Plads og rundt om kirken og klosteret. På det lille parkområde bagved får jeg øje på en masse mennesker. For at stille min nysgerrighed må jeg hen og se, hvad der sker.

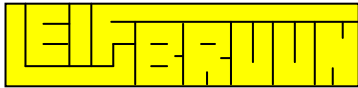
Det er et pigegymnastikhold, der giver opvisning. De holder generalprøve, inden de skal ud på en længere rundrejse med flere opvisninger, får jeg at vide af en af forældrene.

Det ser vældig flot ud. Iklædt ens stramtsiddende hvide dragter hopper de rundt i forskellige formationer. Så kommer rullemåtten frem, og de løber rundt i en stor kreds og laver forskellige flotte spring og rulninger hen over måtten i en tæt strøm efter hinanden.

Pludselig breder der sig en umiskendelig lugt af frisk hundelort over hele området. Årsagen er, at en af pigerne har trådt i en sådan. Det synlige resultat breder sig hurtigt langs rullemåtten og på de flotte dragter. Først er det, som om både tilskuere og gymnaster forsøger at negligere realiteterne. Men ret hurtigt får ubehaget alligevel overtaget. Opvisningen går i opløsning og afløses af grædende piger, der søger ud til deres respektive forældre.

Jeg kender ikke fortsættelsen af forløbet, for jeg vælger at forsvinde lige så stille, som jeg er kommet, og genoptager min spadseretur - gennem byparken og langs havnen ud mod slotsbanken. Imens spekulerer jeg over,

hvor lille afstanden er mellem succes og fiasko. Men en dårlig generalprøve ... osv., beroliger jeg mig med.

Rheinländerpolka

- var den første dans jeg blev præsenteret for, da jeg begyndte som folkedanser. Det er en pardans, hvor parrerne danser i en ring rundt i salen. Først danser man væk fra sin partner, så imod. Det gør man to gange. Derefter danser man to gange rundt med sin partner. Og således fortsætter man salen rundt:

Det er dæleme mange ting at holde rede på for en begynder. Men efterhånden finder jeg rytmen og glider ind i dansen. En dejlig fornemmelse. Det betyder så også, at jeg slapper af og kan se ud over min egen næsetip. Der opdager jeg til min store forundring, at når min partner og jeg danser ud og ind, danser alle de andre rundt. Og når vi danser rundt, danser de andre ud og ind.

- Hvor er det typisk, tænker jeg bittert. Endelig har jeg fundet ud af det, og så er der straks nogen, det skal ødelægge det!

Tallerkenvendning

Jeg har lige været til min nevøs 5-års fødselsdag. Jeg ringede ellers til ham i formiddags og forklarede, at jeg desværre var nødt til at melde afbud, fordi jeg var blevet forhindret.

Uden ord gav han telefonen tilbage til sin mor og skred.

Herefter fandt jeg pludselig ud af, at jeg godt kunne komme alligevel.

Så nu sidder jeg her, træt, forspist og alligevel veltilpas.

Brevet til Sydamerika

Jeg er selvfølgelig drøn misundelig, over at jeg ikke skal med og besøge jer, men det er jo mit eget valg. Det hænger også sammen med en beslutning jeg har taget om, at jeg vil arbejde koncentreret med min egen udvikling i nogle måneder endnu. Også ud fra en målsætning jeg har om, at jeg vil gøre mit til, at vi alle fremover kan have det rart med hinanden.

Så i påskeugen tager jeg på endnu en rejse i mit indre univers, det forventer jeg mig meget af. Filosofisk udtrykt kan man sige, min rejse udpræget er en rejse i tid, og jeres rejse mere udpræget er en rejse i rum (afstand).

På en eller anden led tror jeg at begreberne rum og tid indgår i alle oplevelser. Fx hørte jeg den anden dag, at forskellen på en piges bryster fra hun er 20 til hun er 60 år, er, at når hun er 60, er brysterne placeret på hver sin side af navlen.

Det var ikke under bæltestedet, vel? Det sker først når hun fylder 80, vil jeg tro.

Det er også forunderligt at tænke over, at det 'nu' jeg sidder i med det her skriveri, det går der lang tid, inden I oplever. Men hvad laver I lige nu? Og en betingelse, for at I oplever mit nu, er, at Mor og Martin udfører deres 'rumrejse' om på den anden side af Jorden.

Bare jeg snart kan høre om jeres nu.

Det minder mig om, at jeg skal til at være færdig, for jeg skal til Give for sidste gang, inden de skal rejse. Mor er meget nervøs. Det er Martin nok også ... Vi skal have pizza i aften ... Det skal nok gå alt sammen. Jeg tror ikke, der sker halvt så mange uheld, som Mor har forudset. Så det bliver alle tiders oplevelse for jer alle.

Det er ved at blive forår i lille Danmark. Det er lyst, når jeg står op om morgenen ... Fra i morgen er det sommertid ... Så vil det godt nok være mørkt igen i nogle dage. Når jeg står op, altså ... Solen skinner udenfor, det ser mildt ud ... Storke er ikke kommet til Ribe endnu, det holder jeg meget øje med ... I de sidste mange aftener, når jeg kigger ud af mit stuevindue lige inden det bliver mørkt, kan himlen lige pludselig blive helt sort af stæreflokke, der kommer ind over byen ... Der må være stæretref her lige syd for byen ... Fuglene flyver i flok, bare de er mange nok.

Ænderne i parken, duerne på tagryggene og mange andre fugle oppe i luften, er meget parvis for tiden ... Domkirken ser ud som den plejer. Der kommer jeg meget, der er mange koncerter. På onsdag skal jeg til koncert med et symfoniorkester og et stort kor, men det er nu ikke i kirken.

Jeg har lige været nede i byen. Det var sgu alligevel koldt ... Jeg købte frimærker og så på turister. Dem er der allerede mange af. Turister altså ... Der er også mange frimærker, men det er mest på posthuset. Turisterne er alle vegne, også på posthuset, så jeg måtte stå i kø for at købe frimærker ... Jeg har skrevet til en boligforening, jeg vil gerne flytte til Vejle. Det var derfor, jeg manglede frimærker ... Tror I, der er lige så mange turister i Vejle? Der er i hvert fald mange køer.

Jeg er sgu stolt over, du har spurgt efter et billede af mig ... Jeg har lige haft besøg af Bedde og Jens Chr. Bedde er irritabel. Hun er holdt op med at ryge. Det synes jeg er flot ... Jeg tænker ofte på, jeg gerne vil have et andet arbejde, jeg gider ikke være tekniker mere ... Jeg tænker i det hele taget meget, det har jeg det rart med ... Men det er sikkert besværligt for mine omgivelser.

Det var så alt, hvad jeg havde i hovedet så'n lige på en studs ... Nu er det begyndt at sne ... Jeg har forsøgt at tage mine 'Sydamerikas briller' på og gået rundt i huset og samlet ting sammen og lavet en lille stemningscollage, som jeg håber, I kan have glæde af i en stille stund.

Hils alle jeg kender i Sydamerika, specielt Mor og Martin.

Min berømte Fiesta

Min 15 år gamle Ford Fiesta, var blevet stjålet, og var med i et bankkup i Horsens. Under den efterfølgende politijagt torpederede den en modkørende personvogn. Et ældre ægtepar kom vist nok slemt til skade, hvorimod røverne fortsatte flugten til fods.

Dette ringende min mor og fortalte mig, mens jeg var på kursus i Nordsjælland. Jeg skulle kontakte politiet, så snart jeg kom hjem, sagde hun. Det spekulerede jeg nu ikke så meget på. Jeg var mere bekymret over, at jeg ingen bil havde mere. Kaskoforsikring havde jeg selvfølgelig ikke på den.

Hjemme i Vejle igen lå der en seddel i postkassen, at jeg skulle melde mig på politistationen snarest muligt. Lidt beklemt, men uden bagtanker, gjorde jeg så det. Det var først da politimanden begyndte at snakke om sigtedes rettigheder, og at jeg ikke havde pligt til at udtale mig, det gik det op for mig, at jeg var under mistanke for at være bankrøver! Det sortnede for øjnene. Jeg glippede med dem og kiggede mig rundt i politilokalet og ud ad vinduet - til friheden!

Nu havde jeg tilfældigvis 10 vidner på, at jeg det pågældende tidspunkt opholdt mig i Nordsjælland, så jeg kom ret ubesværet ud af den klemme. Men de efterfølgende dage gik jeg og spekulerede over, hvordan det ville være gået, hvis det var sket på et andet tidspunkt. For når man bor alene og er arbejdsløs, er det egentlig ret sjældent, man har vidner på, hvad man går og laver. Eller rettere, hvad man ikke laver!

- at se de lyse sider

Jeg kender en ældre dame, som kan kunsten - at se de lyse sider:

- Er du glad for din nye lejlighed? spurgte hun en dag, jeg mødte hende.

- Ja, det er bare irriterende, der er så mange edderkopper, svarede jeg i tillid til, at nu fik jeg nok et gammelt husråd om, hvordan jeg kom af med dem.

- Så er du vel glad for, at der er færre fluer, svarede hun i stedet og tøffede smilende videre.

Sejren

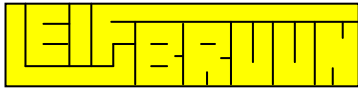
Middagssøvn. Jeg har lige lagt mig på ryggen og lukket øjnene - et helligt øjeblik. Færdig med formiddagens gøremål - og så med god samvittighed et lille hvil.

- Zzuuum.

- Zzuuum.

- Zzuuum.

Jeg lader som ingenting, så forsvinder den nok igen.

- Zzuuum.
- Zummm-fnys-ZZUM-fnys.

Den var på vej op i næsen, det var lige godt for meget. Nu er der stille. Jeg har nok skræmt den væk.

- Zzuuum.
- Zzuuum.

Jeg langer ud efter den, men det er helt til grin. Det er én af de hurtige. Uden for store armbevægelser fisker jeg avisen fra sofabordet til mig, og ruller den hårdt sammen.

- Zzuuum. - Klask!
- Zzuuum. - Klask!
- Zzuuum.

Det kan altså bare ikke lade sig gøre - at ligge på ryggen og ramme en hurtig flue.

I stedet henter jeg fluesmækkeren, stiller mig midt i stuen på skrævende ben og venter. Men fluen har opdaget faren. I 10 minutter flyver den rundt - hele tiden uden for min rækkevidde. Når den ind imellem hviler sig, er det på steder, hvor jeg ikke kan se den. Pludselig flyver den ud af stuen - hen ad gangen og ud på toilettet. Toilettet, et lille lyst rum næsten uden gemmesteder. Jeg farer efter den og får lukket døren i en fart.

Fluen ved, den har dummet sig. Den flyver rundt som en vis anden berømt flue i en flaske - uden rist eller ro. Efter 10 minutter er den ved at være træt. Den forsøger at finde hvile bag wc'et, bag vasketøjskurven, bag persienerne. Jeg dasker bare larmende med fluesmækkeren i nærheden for at holde den i gang. Flyveturene bliver kortere og kortere. Yderligere 10 minutter senere er fluen ligeglad med, hvor den lander, bare den kan hvile. Jeg må lave vind med smækkeren for at få den i gang igen.

Til sidst overgiver den sig totalt. Den kravler selv ud på smækkeren og sætter sig afventende til rette. Jeg nyder sejrens sødme. Så lukker jeg vinduet op, og med en overlegen bevægelse vifter jeg fluen ud og lukker vinduet igen.

Middagssøvn blev det ikke til den dag, men jeg følte mig helt opstemt aligevel.

Jow, jow

Kære alle familiemedlemmer - eller i hvert fald dem af jer, der er efterkommere af Edeline Kristine Dorthea Christensen (min farmor). Sagen er nemlig den, at jeg har fundet ud af, hvorfor vi alle sammen er så kloge!

Som det måske er bekendt, har jeg tidligere skrevet bogen [*Mine Spangsbergske rødder*](#). Den er fremkommet ved, at jeg har brugt oplysningerne i 2 gamle slægtsbøger, der beskriver 2 Spangsbergslægter, som vi begge gennem Edeline Dorthea Kristine Christensen er efterkommere af. Samtidig rækker den tilbage og fortæller historien om Strandby (cirka der, hvor Esbjergs store rundkørsel ligger i dag) frem til Esbjergs nærmest eksplosive start i slutningen af 1800'tallet.

Gennem slægtsforsker Kaj Schmidt, Billund, der har forsket videre i de gamle Spangsbergere, har jeg nu fået en masse nye oplysninger, der gør, at jeg har kunnet opstille flere slægtslinjer på både 14 og 15 generationer helt tilbage til middelalderen eller i hvert fald tilbage til midten af 1500'tallet og frem til vores yngste og yndigste medlemmer.

Rigtigt! Det fortæller ikke noget om, hvorfor vi er så kloge, men det er så det, jeg kommer til nu:

Én af de gamle Spangsbergere fra midten af 1700'tallet hed Ide Sophie Rodriguez. Hun var indlysende nok ikke af dansk afstamning. Det hænger sammen med, at hendes oldefar Don Carlos Rodriguez, var spanier. Født i Madrid, men flyttede til København, hvor han var sprogprofessor. Han giftede sig med en borgmesterdatter og gennem dem, opstod der et væld af præster, en magister, en kapellan, sågar en justitsråd og en overkommandør ud i krigskunst.

Derimod fortæller historien ikke noget om, hvorfor den lille Ide Sophie endte som kromutter i det gudsforladte Strandby. Men det gjorde hun altså. Og gennem 2 Spangsbergægteskaber fødte hun helt alene 8 nye Spangsbergere. Tilførte således nyt blod til slægten og var stærkt medvirkende til at føre den frem til Edeline Kristine Dorthea Christensens forældre, Else Spangsberg Christensen og Niels Peder Christensen (se billedet) og dermed Edeline Kristine Dorthea Christensen samt alle os andre.

At så Edeline Kristine Dorthea Christensen livet igennem var plaget af sindsforstyrrelser og døde på et sindssygehospital i 1949, er for så vidt en hel anden historie. Og den fortæller vel blot noget om, at der er grænser for, hvor megen klogskab, man kan putte ind i hovedet på selv de bedste mennesker!

Se, det var en rigtig historie.

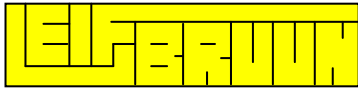
Og sand, såmænd!

Jow, jow,

kære familie'lem!

-- o --

Det fik mig til at lave dette digt:

I timeplanens skær

Time efter time
dag ud og dag ind
viste den vejen,
tiden og stedet.

I trængsel og alarm
blev den studeret og beundret.
Klemmt i ivrig pige hånd,
foldet ud og foldet sammen.

Kun om søndagen
i skoletaskelommens roderi
var den fri
for hiveri.
Her fik den energi
til næste uges slideri.

Senere blev den erstattet,
henlagt og glemt.
Uden tak

fra hverken verden eller værtinden
for al den tid
den lod sig føje, bøje og nøje.

Nu er den fundet frem igen.
Til værdighed
er den scannet og sat op.
Men tiden er en anden
og verden ligeså.

Dog atter den studeres og beundres
i stilhed
bag brilleglas
af grånende mænd og kvinder.

De kan hverken scannes, sættes op
eller andet.

Nu må de la' sig nøje
med minderne
i timeplanens skær.

Jeg er helt lettet.

Jeg er lige blevet klippet, er på vej hjem og kommer kørende ad Pedersholm Allé, som er en ret befærdet byvej. Jeg har ikke travlt, og kører ikke særlig stærkt - under de lovlige 50 kilometer i timen. Forude får jeg øje på to 10- til 12'årige piger, der står på hver sin side af vejen og råber til hinanden. Hvad jeg ikke ser, er, at der bag pigen til højre står en 3- til 4'årig pige. Pludselig beslutter hun sig for, at hun vil over til den anden pige. Først da får jeg øje på hende, hugger bremsen i og når at tænke:

- Det her går galt, jeg kan hverken nå at bremse eller dreje væk.

I det samme reagerer den store pige, griber fat i den lilles arm og trækker hende tilbage igen - samtidig med, at hun sender mig et bebrejdende blik.

Jeg har meget lyst til at stå ud af bilen, tage fat i hende, ruske hende og skribe noget voldsomt til hende. Heldigvis besinder jeg mig og kører stille hjem - dybt chokeret.

Fri-tænker

Når jeg bliver trængende på mit arbejde, skal jeg 10 meter hen ad gangen - og så til venstre. Vi er mange om at bruge det samme toilet, så det er ofte optaget. Det er ret irriterende, fordi der er temmelig langt til det næste.

Nu har jeg fundet en lille fidus, jeg benytter mig af. Når jeg går hen ad gangen, siger jeg for hvert skridt til mig selv:

- Der er fri. - Der er fri. - Der er fri ...

Dengang jeg var student ¹

I mine sidste år inden pensionen var jeg arbejdsløs det meste af tiden. Det er ikke noget, jeg er stolt af, men sådan faldt det altså bare ud. At det så passede sammen med den periode, hvor jeg havde brug for meget tid til mit psykiske udviklingsforløb, er jeg meget taknemmelig for.

Når man er arbejdsløs, skal man periodevis aktiveres. Det betød, at jeg blev indkaldt af min sagsbehandler hos Arbejdsformidlingen. Det var en ældre flink dame, som jeg efterhånden kom til at kende rigtig godt:

- Jamen, hvad skal vi da stille op med dig, Leif, sagde hun - efter at have gransket i mine papirer.

- Ved du hvad, nu går jeg ned på VUC og får lavet en studieplan, og så afleverer jeg den til dig, svarede jeg.

Det synes hun, var en god idé, og således klarede jeg min aktivering hele 5 gange.

Jeg blev således også en kendt person på VUC - eller miskendt, er nok et rettere ord, hvis sandheden skal frem – og det skal den jo somme tider:

Det manglende punktum

Den første hjemmeopgave vi fik for i faget Dansk, var at skrive om *Erindringer fra min skoletid*. Den overskrift kunne jeg ikke holde ud. Den gav mig myrekryb. Så den blev hurtigt ændret til *Dengang jeg gik i skole*.

Ellers var det en lækkerbisknen for mig at gå i gang med det emne. Det satte mange minder i gang, som den dag i dag stadig sprutter i mig. Og det er små historier fra den stil, jeg bruger i afsnittet *Dengang jeg gik i skole*.

Læreren var nu ikke imponeret over mine spruttende minder. Han kommenterede dem i hvert fald ikke. Jeg tror faktisk aldrig, han fik læst længere end til overskriften. Han var chokeret over, at jeg kunne finde på at ændre den:

- Er du klar over, at hvis det havde været til eksamen, ville det alene være nok til, at du fik dumpekarakter.

Det var jeg ikke klar over. Men jeg erfarede personligt et par år senere, at det var rigtigt!

En anden stor fejl jeg havde lavet, var, at jeg ikke afsluttede overskriften med et punktum. Da jeg havde sundet mig lidt over det, slog jeg op i vores læsebog, hvor der var 20 noveller af vores mest kendte forfattere. Ingen af dem afsluttede deres overskrifter med et punktum. Men læreren fastholdt, at en overskrift skal afsluttes med et punktum. Basta!

Jeg valgte nu, at forblive solidarisk med de kendte forfattere og fortsatte mine efterfølgende afleveringer med *Det manglende punktum*. Sjovt nok kommenterede læreren det aldrig sidenhen!

---

¹ Ordet 'student' skal forstås ordret som 'studerende', for student blev jeg aldrig!

Pavlovs hunde

Den russiske psykolog Pavlov lavede for godt 100 år siden nogle forsøg, hvor han spændte hunde op i et stativ og indopererede slanger i mundhulens spytkanaler, så han kunne måle deres spytproduktion. På den måde fandt han ud af, at når hundene fik mad steg spytproduktionen. Herefter vænnede han hundene til, at hver gang de fik mad, ringede en klokke. Til slut ringede han med klokken, uden at hundene fik mad – og kunne konstatere, at spytproduktionen steg alligevel. Hermed var den *Betingede refleks* påvist, som lige siden har haft stor betydning i psykologernes verden.

Jeg var målløs. Ovenstående var den første lektion i faget Psykologi. De stakkels hunde der uden bedøvelse blev udsat for dybtgående kirurgiske indgreb, blot for at påvise noget, som jeg synes, er indlysende. Jeg mener, når Hjem Is bilen bimler med klokkerne hjemme i mit kvarter, bliver jeg først vred. For jeg synes, det er støjforurening af værste skuffe. Og jeg kunne af samme årsag aldrig finde på at købe noget ved dem. Men jeg kan da ikke benægte, at munden alligevel løber i vand ved tanken om al den dejlige is, der ligger ude i bilen.

Men læreren var ligeglad med mine indvendinger. Pavlov er verdensberømt for sine hundeforsøg - og alle med forstand på det, ligger i næsegrus beundring for ham. Og jeg var åbenbart bare et brokkehoved.

Mine svaner

- tænkte jeg, straks jeg så avisen. Det store billede viste svanemor og hendes 6 ællinger marcherende på række ud ad Koldingvej:

- Svanefamilie på afveje, stod der.

Ja, det skal jeg love for. Jeg var slet ikke i tvivl om, at det var den svanefamilie, jeg på min motionstur ved Vejle fjord havde hilst på dagligt foråret og sommeren igennem. Min overbevisthed hang også sammen med, at jeg dagen forinden ikke havde kunnet få øje på dem. Ellers plejede jeg at være helt henne og snakke med de nysgerrige ællinger - eller så tæt på, som den aggressive svanefar nu gav mig lov til.

Inde i avisen var der en begejstret opsat artikel om, hvordan trafikken var gået i stå og om folks dybe forundring over den usædvanlige færde. Både politi og Falck var tilkaldt og fik med mange forhindringer indfanget svanefamilien. Et andet billede tilbage igen ved Vejle fjord viste en stolt politimand, der holder døren åben for svanemor og de 6 ællinger, der er på vej ud af en lukket trailer:

- Svnefamilien befandt sig øjeblikkelig vældig godt ved vandet igen, stod der.

Jeg synes nu, svanemor så noget fornærmet ud. I det hele taget havde jeg svært ved at dele avisens entusiasme. For hvad i alverden havde fået svanerne til at forlade spisekammeret på fjorden og gå eller rettere - med de-

res kæmpe svømmefødder - vralte over Ibæk Strandvej, op ad en 60 meter høj skrænt, gennem et villakvarter, krydse Fredericiavej - byens mest befærdede - og gennem Sønderskoven for at komme ud til Koldingvej? Og hvor var svanefar imens? Fløj han ovenover og dirigerede eller hvad?

Efter avislæsningen fik jeg travlt med at komme ud og motionere, så jeg kunne komme ned og ved selvsyn konstatere, at mine svaner havde det godt.

Det havde de - både svanemor, svanefar og 3 ællinger!

Dagen efter igen var der kun 2 ællinger!

Til gengæld levede denne resterende del af familien lykkeligt til deres dages ende - eller i hvert fald til hen på efteråret, hvor de fløj til andre græsgange.

Den skønne Helene

I Dansk havde vi lært om, hvordan man laver interviews, og nu skulle det afprøves i praksis. Vi skulle finde sammen 2 og 2 og skiftevis interviewe hinanden. Således kom mit journalistarbejde til at se ud:

Kære Mormor

Tak for dit brev. Det glæder mig, at du har det godt igen. Som jeg skrev sidst, er jeg begyndt at gå til danskundervisning på VUC. Og ved du hva'? Jeg er kommet til at sidde ved siden af den sødeste af alle pigerne. Den første dag styrede hun lige ned til mig:

- Hej, jeg hedder Helene. Sidder der nogen her?

Det var egentlig et lidt dumt spørgsmål, for det var da nemt at se, at det gjorde der ikke. Men det sagde jeg ikke noget om:

- Nej! skyndte jeg mig blot at svare.

Hun er enormt flot. Kort lyst hår med små frække krøller. Slank. Og så har hun en masse små søde fregner. De klæ'r hende - sammen med den solbrændte hud og det lyse hår. Hun er altid flot i tøjet. Kropsnært tøj. Hun har jo figuren til det. Jeg tror, hun har en forkærlighed for silke - silkebluser med pufærmer, hed det vist i din tid, Mormor.

Helene Madsen, kunne jeg høre, hun hedder, da læreren læste vores navne op. Da blev jeg godt nok skuffet. Helene er et smukt navn og Madsen er for så vidt også udmærket. Men sammen passer det slet ikke til hende. Jeg havde forestillet mig Riddersholm eller noget i den retning.

Helene Riddersholm, det ville være passende. Hvis hun bliver gift med mig, kan hun komme til at hedde Helene Bruun. Det er næsten lige så godt.

Hun har godt nok en kæreste, men jeg tror ikke, han er noget særligt. Han gider ikke engang læse Politiken. Det fortalte hun en dag ud i hele klassen - at hun vil helst læse Politiken, fordi de har nogle gode kultursider:
- Men det gider min kæreste ikke, fortsatte hun.

Det er vist Jyllands Posten, han hellere vil læse. Han er meget forfløjen, siger Helene. Det har nu ikke noget med aviser at gøre, men fordi, han er pilot. Det har Helene også været - forfløjen, ikke pilot. Hun har været stewardesse i 3 år. Men det var for hårdt at opvarte utilfredse passagerer. Nu vil hun hellere selv opvartes i hovedet på VUC - Helenes hoved, altså.

Jeg tror også, jeg vil til at læse Politiken. Hvad betyder kultur, Mormor? Det er nemlig ikke så meget, jeg har fået snakket med Helene. Faktisk slet ikke. Der var ellers en dag i spisefrikvarteret, hun kom og satte sig over for mig:

- Hej, sagde hun og smilede, så jeg kunne se alle hendes flotte hvide tænder. Og så fik jeg slet ikke sagt noget. Hun smører selv sin madpakke, kunne jeg høre, hun fortalte. Men den er nu ikke noget særligt. Bare 2 halve, flade og en skrællet gulerod.

Det er ikke for det, jeg tror ellers, hun er nem at snakke med. Hun smiler altid så venligt og imødekommende, når nogen siger noget. Faktisk snakker hun enormt meget - selv i timerne. Men det er altså Jonnas skyld. Det er hende, der lægger op til det. Jonna sidder på den anden side af Helene. Jeg fatter ikke, at læreren finder sig i det - at de snakker i timerne, altså. Og så sidder jeg der og føler mig udenfor.

Ellers er Helene skam flittig nok. Hun skriver flere siders notater hver gang. Store, flotte, runde bogstaver. Hun er også spændende. Kommer vist nok fra Lemvig, men har boet i både Belgien og København. Hun er begyndt på danskundervisningen, fordi hun vil studere fransk på universitet. Det forstår jeg ikke helt logikken i:

- Det er også på længere sigt, sagde hun og lød egentlig, som om hun heller ikke selv gjorde det.

Og så er hun lige flyttet til Give. Ja, Give! Hun bor i Anlægget, siger hun. Jeg troede kun, der boede ænder. Men hun har både været til Anlæggsfest og Give-festival, så det må være rigtig nok.

I torsdags sagde læreren, at vi skulle finde sammen 2 og 2, fordi vi på mandag skal interviewe hinanden:

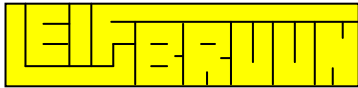
- Skal det være os 2? skyndte jeg mig at spørge Helene, inden Jonna nåede at sige noget.

- Det kan vi godt, svarede hun - smilende!

Og nu ved jeg slet ikke, hvad jeg skal spørge hende om. Jeg tror bare, jeg vil sidde og svømme væk i hendes søgrønne øjne.

Jeg glæder mig til på mandag.

Kærlig hilsen fra Leif

NB: Hils Morfar og Kvik, og skriv snart!

-- o --

Læreren gav mig *Kære Mormor* tilbage igen uden hverken mundtlige eller skriftlige kommentarer. Heller ikke Helene havde kommentarer, da jeg lagde den over til hende. Men hun fik nogle dejlige, røde kinder!

Bolværksmatrosen Peter Høeg

En bolværksmatros er en landkrabbe, der sidder på bolværket og kloger sig om skib at føre.

Peter Høeg er en af Danmarks mest læste forfattere. Særlig kendt er romanen *Frk. Smillas fornemmelse for sne*. Den er både blevet filmatiseret og oversat til utallige sprog. Handlingen udspringer ved at en dreng falder ned fra et sneklædt tag og bliver dræbt. Umiddelbart lignet det en ulykke, men frk. Smilla studerer sneaftrykkene og får en anden opfattelse. Herefter udvikler romanen sig nærmest som en James Bond'agtig farce med en storstilet og mystisk ekspedition til Grønland.

Den roman havde vores lærer besluttet, at vi skulle læse og lave en tekstanalyse af. Han gjorde i forvejen meget ud af at forklare, at en af Høegs helt store kvaliteter er, at han går meget i dybden med at lave research, inden han skriver sine bøger, så de har stor troværdighed. Eller *at tænke til bunds* som Høeg selv udtrykker det.

Den opfattelse blev jeg allerede i starten af romanen noget tvivlende på, fordi den indledes med nogle meget dybtgående, videnskabelige forklaringer på sne og dets egenskaber under forskellige forhold. Hovedpersonerne er grønlændere og handlingen flytter som sagt senere til Grønland. Det er jo egentlig en meget logisk konsekvens, når nu det handler om sne. For det er da noget grønlændere har meget erfaring med. Men grønlændere er et natur- og fangerfolk, og er vel ikke særlig videnskabeligt orienterede. Det var så her, jeg begyndte at så mine tvivl.

Romanen igennem opdagede jeg flere gange tilsvarende unøjagtigheder. Men her skal jeg nøjes med at redegøre for, hvorfor jeg opfatter Høeg som en bolværksmatros: Til den store ekspedition til Grønland skal der bruges et stort fragtskib. Den sender Høeg lige et smut ned til et skibsværft i Hamburg for at få udskiftet motoren til en ny og større model.

Her er Høeg'en godt nok kommet på glatis, tør jeg godt påstå – som fagmand, maskinmester med flere års erfaring med disse skibe. Motoren i sig selv har en størrelse som et 3 etagers hus. Når man bygger skibet, begynder man med at opbygge motoren i tørdokken. Herefter bygger man skibet op rundt om motoren, hvorefter man fylder vand i dokken og skibet flyder. Desuden hvis man har set et maskinrum med dets sammensurium af rør, kabler, pumper og alverdens andet udstyr, vil man forstå, hvor dybt godnat Høeg'ens påstand er.

-- o --

Ovenstående er en del af den tekstanalyse, jeg afleverede. Jeg fik den tilbage igen blot med kommentaren, ”Det siges, at man kan blive forblændet af vrede”.

Den vrede læreren henviser til må have noget at gøre med, at jeg havde brokket mig over, at vi skulle spille tiden med den slags røverhistorier, når der findes så mange kompetente danske forfattere med lærerige værker. Men det mest skuffende ved tilbagemeldingen, var, at læreren ikke havde røv nok i bukserne til at tage ansvar for sin egen lille kommentar, men var nødt til at indlede med ”Det siges, ...”.

Den grimme and

På min motions rute langs med åen møder jeg ofte en flok gråænder. Dvs. i det sidste halve års tid har der iblandt dem været en hvid pekingand. Den ser ud til at være velfungerende og velfornøjet. Faktisk lyder det som om, den er bandefører / andefører / anfører!

Men den ved vel heller ikke, at den er anderledes!

Historiske Tidslinjer

Alle gymnasiale fag har et historisk perspektiv. Det blev der gjort meget ud af at undervise i på VUC. Og hurra for det, for det er først, når man får dette perspektiv med, at man begynder at fatte dybden i de enkelte fag.

Hvert fag sine tidslinjer. Men da jeg cirkulerede rundt mellem de forskellige fag - historiske begivenheder, kongerække, forfattere, billedkunstnere, musikere og andre personligheder – blev jeg helt rundtosset og fik behov for at se det hele i en fælles sammenhæng. Men det fandtes der åbenbart intet materiale om. Og lærerne trak bare på skuldrene. De havde jo hver deres fagområde.

Hvad gør man så? Så laver man det selvfølgelig selv. Det blev et stort og lærerigt arbejde, og i forløbet stillede jeg masser af spørgsmål til lærerne. Det gjorde så at mine studiekammerater blev nysgerrige og begyndte at følge med i mit projekt. Og da jeg var færdig, var der udbredt interesse for at få en kopi. Så dem uddelte jeg med rund hånd, og ret hurtigt fandtes de over hele skolen. Jeg spurgte også lærerne, om de var interesseret. Men det var alligevel for uautoriseret til, at de ville involveres.

I dag ser de således ud: [Verdenshistoriske Tidslinjer](#)

Mine Spangsbergske rødder

For at blive indstillet til eksamen i faget Historie skal man have afleveret og fået godkendt en projektopgave, hvor man selv har valgt emnet. Jeg spurgte min lærer, om jeg måtte skrive om Esbjergs historie, og det synes han, var en god idé.

Det passede fint med, at jeg tidligere havde lavet bogen *Mine Spangsbergske rødder*. Den var opstået ved, at jeg havde fundet ud af, at jeg er efterkommer af Spangsbergslægten. Det er en særdeles velbeskrevet slægt fra Esbjergegnen, som der i forvejen var lavet flere bøger om. Disse bøger var alle koncentreret om navne og familier og det var svært at fange den røde tråd, når man ikke kendte de pågældende mennesker. Den idé jeg så fik, var at sammensætte historierne i disse bøger i tidsmæssig rækkefølge. Og vupti, gav det pludselig til min store overraskelse en spændende historie om Esbjergs historie.

[Esbjergs historie](#) er jo spændende på den måde, at den er opstået som en regeringsbeslutning, efter at Danmark atter engang havde fået røvfuld og var blevet reduceret til en miniputnation efter krigen i 1864. Det gjorde, at man fik brug for en international havn som Danmarks port mod vest. Og det blev så til Esbjerg.

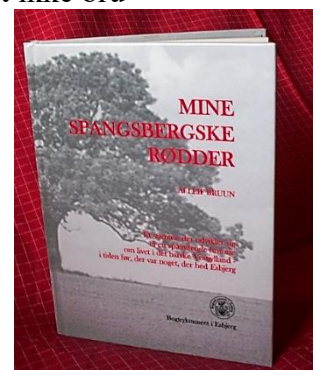
Længe før 1864 havde Spangsbergerne som nogle af de eneste etableret sig i området. De ejede blandt andet Færgeskroen, der administrerede færgeejerskabet mellem Fanø og Strandby. Færgeskroen var samtidig med både postkontor, købmand, værtshus og i det hele taget samlingssted for områdets liv og færden.

Ud over at sammensætte historierne lavede jeg også et omfattende stamtræ med alle de omhandlede personer og deres familier 14 generationen tilbage til 15' – 16' hundredetallet. [Stamtræet](#) blev yderligere forsynet med notehenviisninger til [tekstsiderne](#) og binder således det hele sammen.

Det hele satte jeg pænt op i et ringbind og afleverede til min historielærer. Få dage efter fik jeg det tilbage igen – uden andre kommentarer end, at da det ikke var udført efter de givne retningslinjer, kunne det ikke bruges.

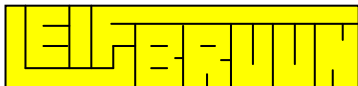
Et par år senere fik jeg tilfældigvis kontakt til Bogtrykmuseet i Esbjerg og de ville gerne udgive min bog. Det satte gang i et spændende projekt, hvor jeg i samarbejde med pensionerede typografer fra dagbladet *Vestkysten* fik sat min bog op i bly. Herefter kom de gamle trykmaskiner i larmede omdrejninger. Og til sidst skulle det hele sames til en bog.

Bogtrykmuseet fremstiller én bog om året, og det år var det altså [Mine Spangsbergske rødder](#) !

Psykologi

- var det fag jeg var mest opsat på at komme i gang med, da jeg begyndte på VUC. Hele mit arbejdsliv havde jeg været tekniker / maskinmester. Jeg havde også fundet ud af, hvorfor jeg havde valgt den karrierevej. Det

var fordi maskiner var uden de besværlige følelser. Dem havde jeg det selv svært med. Nu havde jeg i mellemtiden brugt mange år på at forløse inde-stængte følelser - og har det nu godt med følelser.

Mennesker er mere spændende end maskiner, havde jeg fundet ud af. Jeg havde gjort mig mange erfaringer og tanker om det menneskelige sind. Man jeg havde aldrig læst i en psykologibog. Det skulle jeg i gang med nu.

Gud Fader i Skuret, hvor blev jeg dog skuffet. Allerede efter de første psykologitimer stod det mig klart, at psykologerne lænede sig op af lægerne og arbejdede efter videnskabelige metoder. Deres viden skulle videnskabeligt bevises (som fx *Pavlovs hunde* side 107), inden den kunne bruges til noget.

Jamen, jeg havde da for længst gjort mig klart, at det menneskelige sind ikke kan forstås videnskabeligt. Det vil svare til at dissekere en computeres mikrochips for at forstå dens virkemåde. Det kommer man da ingen vegne med.

Nu kan det sådan set være ligegyldigt om jeg er enig med psykologerne eller ej. Hvis deres viden kan bruges til noget fornuftigt vel at mærke. Men det kan den jo stort set ikke. Det kan enhver forvise sig om. Hvis de vil forvisses! For verden består af mennesker, der i umanerlig stort antal lider af psykiske uligevægtigheder. I større eller mindre grad selvfølgelig. Men alligevel. Det har psykologerne ingen løsninger på. Det har de for længst overladt til psykiaterne med deres medicin og andet pikpak.

Psykologerne derimod, de nøjes med deres fine videnskabelige forklaringer, der kan bruges til akademiske diskussioner – og til undervisning af fx VUC-elever!

Fremtidsdrama

I Dansk fik vi udleveret et stykke papir med 3 tidstypiske billeder, og ud fra dem skulle vi så beskrive forskellene i livsformer og levevilkår. Jeg bestemte mig nu hurtigt for, at jeg havde brug for 4 billeder, så jeg også kunne få fremtiden med. Og når nu der var 4 felter på papiret, så var det jo lige ud ad landevejen. Så min stil kom til at indeholde 4 billeder.

Hold da op! Det har været noget af en udfordring for min lærer, kunne jeg se, da jeg fik stilen tilbage igen. Forsiden var malet helt rød med hans kuglepen i hans undren over, at jeg beskrev 4 billeder, når der nu tydeligvis kun var 3. Og måske var han kommet til at udlevere et forkert stykke papir til mig. Men alle de andre havde jo kun 3 billeder osv. På stilens sidste side var der intet rødt overhovedet. Jeg havde afsluttet med følgende oplysning:

NB: Billede 4 er gengivet i en fremtidssikret KS-kvalitet. Dvs., der kræves et minimum af Konfronteringssevne og Selvstændighed for at se det.

Jeg tror slet ikke, det lykkedes læreren at læse min stil. Det var en skam, for jeg synes, den er ganske spændende¹.

¹ *Fremtidsdrama* er gengivet i bogen *Smederim og brokker 1. samling*

Vrøvledigte

Vores dansklærer var vild med Søren Ulrik Thomsen, der skriver vrøvledigte. At det er vrøvledigte, kan jeg tillade mig at påstå, for 'forfatteren' har selv udtalt, at der er ingen mening i det, han skriver. Men vores lærer kunne få meget ud af disse digte. Så meget, at han brugte flere timer på at forklare sig. Med det resultat at 'digtet' *Det sner* havde vi haft for som lektie i flere omgange. Afslutningsvis skulle vi så lave en tekstanalyse af det. Det var jeg simpelthen ikke i stand til, så jeg skrev et direkte brev til læreren:

Hej Ole

Du påstod, at de første linjer handler om en fødsel i snevejr. I så fald kan jeg med lige så god ret påstå, at det er byggevejledningen til en bogreol. For hvordan kan man overhovedet påstå, at det handler om noget, når forfatteren selv siger, at der ikke er nogen mening i det, han skriver. Man kan ikke engang kalde det et digt, når det blot er en samling ord og halve sætninger uden sammenhæng.

Hvis man beskæftiger sig for meget med den slags, mister man jordforbindelsen uden mulighed for at forholde sig til virkeligheden. Så bliver ens udvikling hurtigt ændret til mystiske indviklinger.

Jeg vil gerne udvikle mig, og jeg tror, du har meget at lære mig. Det vil jeg meget hellere bruge tiden på!

Jeg skal lige love for, at det hermed lykkedes mig at få en tilbagemelding. Men vi må leve i 2 forskellige verdener. For heller ikke det gav for mig nogen mening.

Sigmund Freud

- er psykoanalysens fader. Det er egentlig ikke en særlig flatterende betegnelse. For trods store bestræbelser i mere end 100 år, er det aldrig lykkedes at gøre psykoanalysen til nogen effektiv behandlingsmetode. Den er kun blevet en succes blandt vittighedstegnerne med den snakkende patient på briksen og den halvsovende psykolog bagved.

Nu er der ikke for at forklejne Freud, for han har absolut fortjent sin berømmelse. Én af hans store fortjenester var, at han i slutningen af 18-tallet satte sindet i fokus og dermed godtgjorde at følelserne i den grad er styrende for vores adfærd.

Sådan var det ikke før Freud tog affære. Fx havde borgerskabets kvinder ingen sexliv. De var opdraget og indoktrineret til, at seksuelle lyster var noget smudsigt, og at sex var forbeholdt de såkaldte glædespiger. Det var så der, deres mænd tog til, når de havde behov for at få lettet trykket.

Det sner

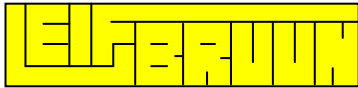
og drømmen om at stirre op i den fugtige flænge,
 hvori vi blir til og forsvinder,
 samt dén om at høre sin fjendes indmad
 ramme et koldt cementgulv, falder –
 og med dén ambitionen om at svæve,
 den vidtforgrenede årsplan og brevet,
 hvor jeg skiftevis skrev for lidt og for meget:
 For alt, der brænder, skal møde en kulde
 så stejl som sig selv mens kalenderen vender
 et knastørt blad og udpensler vejen
 fra barnekammerets balsal
 til et trist modernistisk kapel,
 som tabt for verden end ikke kan huse
 dens mindste moment,

hvor vi vender ansigtet henimod ruden

og ser et himmelsk hav af snefnug, vi længtes efter så længe
 at vi glemte, det faktisk fandtes,

bare falde og falde

som drømme.

Men når borgerskabets kvinder så konsekvent undertrykkede naturlige behov, reagerede følelserne og skabte både psykiske og fysiske uligevægtigheder i alle retninger. Dette lagde et stort pres på Freud og hans lige til at hjælpe disse kvinder.

Det førte så frem til behandlingsformen vaginal akupressur. I praksis består det i, at kvinden anbringes på et gynækologisk leje. Det er et leje som selv borgerskabets kvinder i forvejen var fortrolige med, når blot behandlerne bar hvide kitler. Og det gjorde psykologerne. Så nået så vidt kunne psykologen forsigtigt presse to fingre op i patientens skede og lave rytmiske frem- og tilbagegående bevægelser med armen, samtidig med at han placerede tommelfingeren på et bestemt punkt. Ret hurtigt efter begyndte patienten at lave små klynke lyde, der på et tidspunkt overdøvedes af et udløsende begejstringshyl.

Borgerskabets kvinder var ovenud tilfredse med behandlingen og svævede lettede hjem derfra. Men ak, det viste sig at behandlingen ret hurtigt efter måtte gentages. Det gav travlhed på de psykologiske klinikker, og psykologerne gik efterhånden alle med kroniske muskelkramper og tilhørende seneskedehindebetændelser i underarmene. Det førte så til, at man opfandt en maskine, der med stor succes kunne opnå de samme effekter.

Der er således meget mere retvisende at kalde Sigmund Freud for dildosens fader!

Min lærer mente ikke, at det var en rimelig karakteristik af Freud. Det tog jeg som en stor ros. For omvendt sagde hun jo ikke, at den var forkert!

Brian igen, igen

- Det er Brian. Jeg skal lige ha' en taxa.

- Så synes jeg fandeme, du skulle ringe til taxa, svarede jeg surt.

Det var lørdag morgen klokken 4, og jeg var lige blevet vækket af telefonen.

- Jeg sidder nede på Ricos og skal lige have en taxa.

Jeg opgav yderligere forklaringer og smækkede røret på. Men jeg nåede kun lige ind til sengen, inden den ringede igen:

- Hej, det er Brian. Jeg skal lige ha' en taxa.

Jeg tilbageholdt min vrede og besluttede mig for at være pædagogisk:

- Ved du hvad, Brian. Jeg er en privat mand, der ikke har noget som helst med taxaer at gøre. Og det er meget generende, at du ringer midt om natten og forstyrrer min nattesøvn. Hvis du skal bruge en taxa, må du finde taxas telefonnummer og ringe til dem i stedet. Er du med på det?

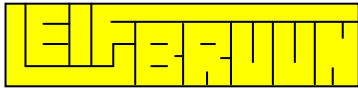
- Ja, ja! Kommer der så snart en taxa?

Jeg opgav yderligere forklaringer. Smækkede røret på, og rykkede stikket ud.

Samme tid og sted 14 dage senere:

- Det er Brian. Jeg skal lige ha' en taxa.

- Ska' du det, Brian. Hvor er du så henne i dag.

- Jeg er hjemme ved Birgers kæreste. Hold kæft, hvor har vi haft det sjovt. Kommer der snart en taxa? Der er pissekoldt her.
  - Hvis du ska' bruge en taxa, ska' du da ringe til taxa. Godnat Brian!
- Hvorefter jeg lagde røret på og trak stikket ud.

Således fortsatte Brians og mine telefonsamtaler mange lørdag morgener i det næste halve års tid. Og efterhånden blev jeg helt velbevandret i Brians natlige eventyr. Men nu er det ved at være længe siden, jeg har hørt fra ham. Og jeg savner det egentlig. Så hvis du tilfældigvis skulle læse dette, Brian. Så bare ring - uanset tidspunktet!

Psykologi er udenadslære

Som tidligere forklaret er læren om psykologi klinisk, tørt, videnskabeligt stof. Og det blev da godt nok heller ikke mere spændende af den måde vores lærer greb det an på.

Til dagens lektie havde hun lavet en masse notater. Dem skrev hun op på tavlen - samtidig med, at vi andre 25 skulle sidde og skrive dem af. Alt sammen med det formål at det så senere var disse notater, vi skulle repetere. Og i det omfang vi kunne genfortælle dem til eksamen, kunne vi bestå.

Det nægtede jeg simpelthen at deltage i og sagde til hende: Jeg kender dig stort set kun bagfra. Kan vi ikke i stedet for få udleveret en kopi af dine notater. Så kan vi bruge undervisningstiden til noget mere fornuftigt.

Det fik jeg så ikke andre reaktioner på end mine medstuderendes sædvanlige skulen og, "Nu er ham Leif igen på tværs". Læreren sagde ikke noget, men fortsatte med ryggen til med våde, rystende fingre. Og jeg gik hen på værkstedet til mine selvstudier.

Rosenalfen

H. C. Andersen har skrevet eventyret Rosenalfen. Det havde vi haft for som lektie og skulle derefter skrive en tekstanalyse. Eventyret går i al kort-hed ud på, at prinsen bliver myrdet af sin onde broder ude i skoven og får hovedet skåret af. Her finder *den dejligste jomfru* ham og bærer hovedet med hjem til slottet og planter det i en urtepotte. Ind imellem det er der vævet en masse snak om en rosenalf.

Her følger et uddrag af min tekstanalyse:

"Vinden blæste", står der indledningsvis: Hvor oplysende!!!

"skar hans hoved af og begravede det med kroppen": Jeg har godt nok aldrig prøvet at skære hovedet af nogen, men jeg har i mange år arbejdet på et slagteri. Så jeg kan levende forestille mig, at det må være et forbandet svineri - et blodbad uden lige. Jeg tror ikke på, det kan lade sig gøre at skære nakkehvirvlerne over - selv ikke med en skarp kniv. Måske har han hugget dem over med en spade? Nu står der ikke noget om, at han havde

en spade. Men hvordan har han ellers fået begravet liget? Joh, han må have haft en spade. HC har bare glemt at skrive det!

”Så tog hun det blege hoved med de lukkede øjne, kyssede den kolde mund og rystede jorden af hans dejlige hår”: Jeg tror ikke helt HC har forestillet sig, hvordan et sådant mishandlet hoved ser ud og lugter, efter at det har været begravet i jorden.

Der står ikke noget om, hvordan *den dejligste jomfru* bar dette bloddrypende og tilsølede hoved hjem. Gik hun blot op ad havegangen med det i favnen?

Men der står, at hun begravede det i en blomsterpote i sin stue: Hvor makabert og umenneskeligt! Der er jo ligskænding.

Jeg synes ikke, hun var dejlig. Gad nok vide, om hun overhovedet var jomfru?

HC's budskab er selvfølgelig, at vi skal lære vores børn, at de ikke må slå ihjel. Selv den mest fuldendte forbrydelse bliver afsløret, og voldsmanden indhentet af sin skæbne. Men det er noget forbandet vrøvl! Vi skal da ikke lære vores børn, at de ikke må slå ihjel, fordi de risikerer at blive opdaget. Vi skal lære vores børn at acceptere andre mennesker og respektere deres liv. Vi skal give vores børn kærlighed og lære dem om medmenneskelighed. Vi skal lære vores børn, at vi hverken må dømme eller straffe andre - det har vi domstolene til. Og så skal vi selv gå foran som et godt eksempel. Det betyder bl.a., at vi ikke omgiver os med tågesnak!

For mig er dette ramme alvor. Denne slags tåbelige eventyr - sammen med tilsvarende religiøse lignelser - er efter min mening i høj grad årsagen til den meningsløse vold og ondskab, der hærger verden i dag. Vi fylder vores børn med postulater, de ikke har mulighed for at forholde sig til.

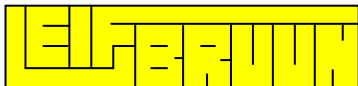
Virkeligheden bliver en by i Rusland. Ansvarlighed og kærlighed ligestå!

Jeg fik min tekstanalyse tilbage med en lang smøre om, at når man læser den slags eventyr, så svarer det til, at man har indgået en kontrakt med forfatteren om at gå ind på de betingelser, han har sat op.

Til det svarede jeg, at jeg aldrig har indgået nogen kontrakt med HC. Om ikke for andet så alene af den grund, at han var død længe førend, jeg blev født. I stedet tilbød jeg læreren at indgå en kontrakt med ham, for så fik han måske mulighed for *at lukke mine tekster op*, som han kalder det.

Kærlighed

Også i psykologi skulle vi lave et selvstændigt projekt med emne efter eget valg. Jeg bekendtgjorde straks, at jeg ville skrive om kærlighed. Det var læreren nu noget betænkelig ved, for det emne var svært at afgrænse og finde relevante teorier om. Men ork, jeg havde masser af erfaring med kærlighed, så det ville ikke blive noget problem, forsvarede jeg mig. Så om end nødtvunget, fik jeg min vilje.

Min iver for emnet var nu mere, at jeg allerede havde lavet opgaven, idet *Kærlighed* indgår som et afsnit i min bog [Det menneskelige væsen](#). Så det var bare at kopiere det, rette lidt til, printe ud og samle det i en mappe. 25 sider blev det til.

Allerede gangen efter jeg havde afleveret min *Kærlighed*, stod læreren med det i favnen - helt stor i hovedet og sagde ud over hele klassen, at det var det flotteste, hun nogensinde havde læst. Og selvfølgelig gav jeg hende lov til at læse nogle af afsnittene højt. Og hele klassen sendte mig beundrende blikke. Og jeg sad med røde kinder og følte virkelig, at jeg var på vej mod berømmelsens tinder.

Men ak, den berømmelse var som en døgnflue. Gangen efter stod læreren igen med min *Kærlighed*. Men nu i udstrakt arm og gav mig den tilbage igen - med ordene:

- Den opfylder ikke kriterierne for et projekt og kan derfor ikke bruges.

Pludselig var det nogle helt andre blikke, jeg modtog hele vejen rundt: "Kan ham Leif, da slet ikke lave noget rigtigt," kunne jeg aflæse.

Og sidenhen var der ikke nogen, der rakte ud efter min *Kærlighed*.

Whuum... Bang!

- Far, vil du køre mig til Give? spørger min søn.

Martin skal til Give for at hente sin bil. Den står klar ved mekanikeren - repareret, oprettet og nymalet. Den har været næsten totalskadet, efter at en tyrker var kørt op bag i ham:

- Whuum... har det sagt.

Vel ankommet til Give fra syd med solen i ryggen, holder vi på Diagonalvejen og venter på klar bane, så vi kan svinge til venstre op ad Bækgårdsvej. Martin har lige sagt noget om negerbollefabrikken, der ligger skråt overfor på hjørnet, og som ikke laver boller mere. Jeg sidder og er lidt nervøs, for der er tæt trafik, og Diagonalvejen er ikke ret bred. På Bækgårdsvej holder en fragtlastbil - helt ud til kanten - og venter på, at jeg kommer væk, så han kan svinge til venstre ud på Diagonalvejen. Lastvognstogene suser tæt forbi, de har ikke meget plads. I bakspejlet kan jeg se, at bilerne også her kommer i en tæt strøm. De må helt ud i rabatten for at komme indenom mig - med masser af støv til følge.

- Whuum... lyder det bagfra med et voldsomt hult drøn.

Samtidig skyder vi fremad med den største acceleration, jeg nogensinde har oplevet. Vi har rent ud sagt fået et los i røven, som John Faxe Jensen udtrykte det i en helt anden situation. Nakkestøtterne - noget af det eneste sikkerhedsudstyr i min bil - redder simpelthen Martins og mit liv, det er jeg ikke i tvivl om. Især ikke da jeg efterfølgende kan se, hvordan begge ryglæn er mast ned i bagsædet.

Det er en bagfra kommende dame med to små piger, der har ramt os - ikke helt så rent som John Faxe, men mest i højre bagende. Også det kan jeg

konstatere efterfølgende. Min bil må have røget med raketfart ti meter frem, snurret en halv omgang rundt og stoppet på den modsatte kørebane.

Og hvem møder vi der? den samme dame med to små piger. Hun er stadig på vej - også snurrende - bare avet om.

- Bang! lyder det med et klirrende brag, da de to biler knalder sammen igen - side mod side, førerdør mod førerdør.

Dette oplever jeg, som om jeg er på vej ind i hovedet på en fremmed dame. På det tidspunkt var jeg jo ikke klar over, at vi har mødt hinanden før! Men heller ikke denne gang opnår vi noget nærmere bekendtskab, for i det samme bliver min siderude mælkevid, og glasskårene vælter ind i bilen. De gør nu ikke nogen skade, for jeg bevæger mig i samme retning - over i skødet på Martin. Han sidder heldigvis stadig på sin plads, og har derfra gjort de samme bevægelser som mig.

”Nu bli’r her stille, om lidt ...”

Men se, her hører Martins og min fællesopfattelse - for et kort øjeblik - op. Forklaringen er som nævnt før, at han sad og tænkte på negerboller, og jeg var nervøs for trafikken. Det betyder, at hvor jeg stadig venter på modkørende lastvognstog, vil Martin straks stå ud af bilen. Jeg prøver på at holde ham tilbage og vil have ham til at kravle med ned i bunden af bilen. Faktisk må jeg indrømme, at vi bliver lidt uvenner. Også fordi jeg kigger mig forvirret omkring for at se, hvor de bliver af.

- Slap dog af, siger Martin vredt og stiger ud alligevel.

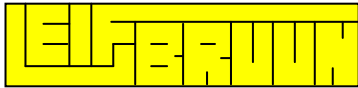
Det gør jeg så - også fordi jeg kan se ud ad forruden, at der ingen biler kommer. Jeg vidste jo ikke, at vi var drejet en halv omgang rundt, og at jeg sidder og kigger i kørselsretningen.

Min dør er fuldstændig blokeret, så fortumlet følger jeg efter Martin ud af hans. Nu lyder der barnegråd. Det er en lille pige, som damen sidder med på skødet, der græder. Men da både Martin og flere andre er på vej for at hjælpe, bliver jeg stående og kigger på de sørgelige rester af min bil.

Det er som om, den vil fortælle mig noget: Vinduesviskerne vinker hylende frem og tilbage hen over den tørre, støvede forrude. Kun den højre forlygte lyser, venstre blinklys blinker alarmerende hurtigt, og der løber noget væske ud ved bagenden. Jeg stikker hovedet ind i bilen igen og stopper alle lidelser ved at afbryde tændingen. På gulvet ligger askeskuffen. For en ordens skyld sætter jeg den på plads. Askeskuffen er altså ikke accelereret med! men er blevet stående stille i luften - og er faldet på gulvet. Jeg prøver at trække den frem og tilbage. Der skal godt nok mange kræfter til at rykke den helt ud!

For at vise min solidaritet tager jeg tændingsnøglen med ud. Hvad jeg så end skal bruge den til?

Martin har fået den lille pige løftet over i rabatten. Hun bløder fra et sår i panden, men Martin er kommet godt i snak med hende. Damen går forvirret rundt bagved. Jeg føler en enorm vrede, når jeg ser på hende. Heldigvis er der nogle andre, der tager sig af hende. Så får jeg øje på en anden lille

pige, som står alene, grædende og rystende og ser ned på pigen, Martin sidder ved.

Først tror jeg, hun blot er en nysgerrig tilskuer og spørger, hvor hendes mor er. Så fortæller hun, at hun også har været i bilen. Hun hedder Trine. De to andre er mor og datter, og hun har fået lov til at komme med ned at handle. Hun skal købe farvetusch'er. Ud af øjenkrogen ser jeg, at damen er kommet ned at ligge. Der er én, der spørger, hvorfor der ikke var nogen af dem, der havde sikkerhedsseler på.

- Vi skulle bare lige ned til købmanden ... Jeg så den slet ikke, svarer hun.

Jeg løfter Trine op og går med hende til den anden side. Vi sætter os ned i græsset og får en lang fornuftig snak. Hun har ikke ondt nogen steder, og hendes største problem er, at jeg ikke tror, de når at komme ned i byen og købe farvetusch'er.

Bagefter giver Trine og jeg hinanden en lang og inderlig knuser. Det er det bedste, jeg oplever den eftermiddag.

Hvordan vi kom tilbage til Vejle?

- Jamen, Martins bil holdt 100 meter derfra. Fit for fight!

Tekstanalyse

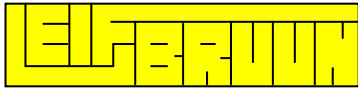
I faget Dansk er mantraet Tekstanalyse. Man har først mulighed for at forstå en tekst på et fagligt forsvarligt grundlag, når man har lavet denne analyse. Det fik vi at vide igen og igen. Tekstanalysen laves efter en helt specifik skabelon, som vi havde fået udleveret, så vi punkt for punkt kunne følge vejledningen og 'lukke teksten op', som det hed sig.

Det fik mig så til at spekulere over, i hvor høj grad lærerne selv brugte tekstanalyse. For jeg fik stort set alle mine tekster urettede tilbage igen, blot med kommentaren, at jeg ikke havde forstået opgaven. Det gav mig så idéen til, at jeg måske kunne hjælpe min dansklærer lidt på vej ved at skrive et brev til ham:

Hej Ole

Jeg har forstået, at du har svært ved at lukke mine tekster op, finde den røde tråd og fange mit budskab. Det er en skam. Måske skulle du prøve at analysere dem - teksterne. Tekstanalyse, du ved:

- Læs teksten godt igennem. Vær positiv, nysgerrig, undrende og stil spørgsmål - de må gerne være dumme.
- Læs linje for linje - smag på ordene.
- Er der ord du ikke forstår, så slå dem op i en ordbog. De findes på biblioteket - ordbøgerne.
- Anlæg et synspunkt - et udsigtspunkt.
- Stil dig foran én, du kender - alternativt foran et spejl og læs teksten højt.
- Stil dig op på et bord - med sko på. Brug avisen - til at stå på. Udvælg de vanskeligste passager, og forklar dem ud i lokalet - engageret og med fast stemme.

- Skrig dem ud i alle verdenshjørner. Forestil dig, at det er dig, der skal overbevise hoben.
- Apropos den røde tråd. Den er måske slet ikke rød. Der er jo ingen, der har set den!

Go' fornøjelse!

NB: Behøver jeg at fortælle, at det fik jeg heller ingen tilbagemeldinger på!

Rasmus-modsat

- Det er ikke mig, der er Rasmus-modsat. Det er jer!

Med de ord fik jeg afsluttet et møde på VUC. Det var 2 lærere, der havde indkaldt mig. De mente, at al min væren på tværs var forstyrrende for undervisningen, og at jeg også selv ville få mere ud af det, hvis jeg i stedet bare fulgte med og gjorde, som der blev sagt.

Endvidere gjorde de mig opmærksom på, at det ikke var min opgave som elev at lave om på hverken lærerne, VUC eller samfundet i det hele taget.

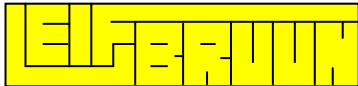
Det var så her, jeg ønskede mødet sluttet, for det lå mig uendelig fjernt at lave om på noget som helst andet end mig selv. Det havde jeg sådan set også snakket med lærerne om tidligere, men det ønskede de ikke at involvere sig i, så derfor prøvede jeg ikke på at forklare mig igen.

Forhistorien er den, at jeg hele mit liv havde gjort, som der blev sagt, og prøvet på at være den, som jeg troede, andre ville have jeg skulle være. Det var gået helt galt og havde været ved at tage livet af mig. Nu var jeg i fuld gang med at arbejde mig ind i mig selv (ved blandt andet at forløse indestængte følelser) for at lære mig selv at kende. Det var det, der var ved at ske nu.

Og jeg skal da gerne indrømme, at det også var chokerende for mig selv at opdage de markante holdninger, jeg indeholder. Men efterhånden begyndte jeg at sympatisere med dem. Det ville da også have været mærkeligt andet. Det er jo mine!

VUC's store fortjeneste var, at det var her jeg fik mulighed for at åbne for mine holdninger, få dem afprøvet - og modereret selvfølgelig også. Som jeg også før har erkendt det, så lærte jeg meget på VUC. Også med hensyn til at forstå menneskeheden og samfundet. At jeg så fandt ud af, at samfundet er pilråddent, er ret så negativt - for samfundet. Men det er mere og mere den erkendelse, jeg er kommet frem til. Bare man kradset lidt i den flotte lakerede overflade, vælter spøgelseerne ud af skabet.

Det er den erkendelse, der lyser ud af stor set alt, hvad jeg skriver om samfundet. Og heldigvis har vi ytringsfrihed her i landet. Det var den, de 2 lærere ville tage fra mig. De ville have mig tilbage til patten igen. Fandeme nej, om jeg ville!

Dostojevskij og sognepræsten

Dostojevskij er en berømt russisk forfatter (1821 - 1881), der har skrevet massevis af tykke bøger om livets ekstremer. Han blev idømt dødsstraf og kom i eksil i Sibirien, hvor han gennemlevede utrolig mange lidelser af snart sagt enhver art som fx kulde, sult, tortur, fysiske anstrengelser og nedgørelser. Jeg har flere gange prøvet at læse hans bøger, men har hurtigt opgivet dem igen, da det er alt for langt fra min virkelighed.

Derimod havde sognepræsten i Mølholm slugt Dostojevskijs bøger med stor appetit. Og da han var gift med én af VUC's lærere, havde han et tilbagevendende job med at holde foredrag på skolen, som vi elever så var tvangsindlagt til at høre på.

Sognepræstens pointe var, at Dostojevskij var en meget livsklog mand, fordi han havde gennemlevet så mange forskellige lidelser. Det var godt nok en pointe, der kom bag på mig, og som jeg ikke var enig i og derfor gerne ville have uddybet. Det fik jeg ikke mulighed for til foredraget, så jeg skrev i stedet et brev til ham:

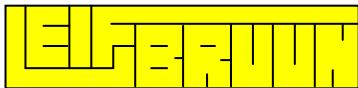
I torsdags overværede jeg dit foredrag på VUC om den russiske forfatter Dostojevskij. Det var både spændende og engagerende, så tak for det. Men der var et bestemt synspunkt, du fremførte, som jeg ikke rigtig kan forliges med, og det er så årsagen til denne henvendelse:

Du forklarede Dostojevskijs store menneske kendskab med, at han havde været så langt inde i sindet som ingen anden. Begrundelsen for dette var, at han mange gange i sit liv havde gennemlevet ekstreme situationer.

Det er så her, jeg ikke kan følge dig. Og forklaringen ligger jo nærmest i dine egne ord. Når man er ekstremt langt ude, arbejder man sig ud af sindet. Det er her instinkterne råder i kampen for overlevelse. Det giver selvfølgelig erfaring i overlevelsesteknik, men da bestemt ikke kendskab til nogen af alle de ufattelig store og smukke egenskaber, det menneskelig sind kan rumme.

Jeg er således enig i, at man skal ind i kernen af sig selv for at forstå menneskelivet. Det er som med et spil skak, hvor det drejer sig om at beherske brættets centrum. Det er på den måde, man bedst kan flytte rundt med sine brikker - hvis jeg må sige det sådan - med mulighed for godt spil. For os mennesker drejer det sig om at kunne hvile i sig selv - og være tilstedeværende. Det er her livet bliver levende, udviklende og kærlighedsrigt - med mulighed for godt spil.

Sognepræsten belønnede mig da i det mindste med en tilbagemelding. Den lød således: Det glæder mig, at du fandt mit foredrag spændende.

Splitternøgen

- og højgravid poserede hun på husets builtuptag! Med den september blå himmel som baggrund var det et fascinerende syn, der mødte mig på min søndag eftermiddagstur. Den tanke havde hendes mand åbenbart også fået, for rundt om hushjørnet, stod han på en stige med hovedet i taghøjde og fotograferede sceneriet.

VUC-Avisen

VUC havde sin egen avis, som udkom når redaktøren fandt det passende. Men da den kun indeholdt gamle nyheder og støvede historier, som var fundet frem fra skuffen, gjorde det såmænd hverken fra eller til. Der var ellers en postkasse på Værkstedet, hvor eleverne kunne komme med input, men det var der mig bekendt aldrig nogen, der havde gjort. Det fik jeg lyst til at lave om på og postede dette indlæg:

To be or not

Undervisningssystemet er selvopfyldende og selvretfærdiggørende. Det er systemer jo i almindelighed, så det er der ikke noget usædvanligt i, men undervisningssystemet er alligevel enestående i sin lukkede, logiske konsekvens.

Folk, der arbejder i systemet, gør det på livstid. Fra børnehaveklassen til pensionsalderen. Hele deres faglige liv er ensrettet: folkeskolen, gymnasiet, seminariet/universitetet og tilbage igen som undervisere eller faglige medarbejdere på andre måder. Systemet består altså af en lille enklave, der besidder umådelige mængder intellektuel masse og som derfor ikke lader sig påvirke af nogen eller noget udefra. Og ikke nok med det, gennem ægteskaber og andre sociale sammenhænge, slutter de sig i udpræget grad sammen med ligestillede og lukker dermed effektivt privatlivets port.

Systemet er suverænt. Det har folket under sine undervisende vinger, sætter normerne for hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert og sætter betingelserne for, hvem der må fortsætte i systemet, og hvem der skal have en manende finger og gøre det om igen eller forsvinde ud af systemet.

Et disciplineret eksamenssystem er midlet til denne udvælgelse. Paradoksalt nok har de lærere, der kender eleverne og som dermed har forudsætningerne for at bedømme dem, kun ringe indflydelse på karaktergivningen. Derimod gennemføres et højtideligt skuespil, der honorerer de elever, der har indordnet sig og som har lært de 'rigtige' læresætninger udenad. Hvorimod de elever, der kritiske og engagerede forholder sig personligt til undervisningen, bliver nedvurderede.

På den måde tilretter systemet så at sige de nye medarbejdere fra grunden og fornyer sig selv indefra. Det er umuligt at komme ind på andre måder. Systemet er rent og ubesmittet - som landmandens SPF-besætning!

Systemet skaber også stjerner, som Peter Høeg fx. Han opstod ikke som et folkekrav. Befolkningen kendte ham overhovedet ikke. Peter Høeg er i

forvejen en del af systemet (lektor i dansk), så han forstår at skrive, så systemenglene synger. Jungletrommerne går i gang. Ikke bare i uddannelsessystemet, for systemerne hænger sammen: forfatterkredse, anmeldere, nyhedsmedier og sågar i tilsvarende systemer i udlandet. Peter Høeg diskuteres vidt og bredt, og der opstår en fælles systemanerkendt måde at udlægge hans tekster på. Peter Høeg bliver med andre ord verdensberømt. Pludselig kender alle ham, og rækker ud efter hans bøger. Nogle læser dem endda, men de fleste opgiver forinden:

- Han er svær at læse, siger de. Men der må jo være en dybere mening med det, han skriver, siden han er så berømt!

Det er så her, jeg er uenig med mine medborgere. Der er ingen dybere mening i Peter Høegs tekster. Det er indforstået systemsnak, halve forklaringer, forvirrende og mange gange forkerte påstande. Det er tågesnak og spredehagl fra et jagtgevær, der blot bekræfter systemets selvtilstrækkelighed uden at forklare den dybere mening om noget som helst.

Men Peter Høeg er blevet udødeliggjort. Systemer kan ikke bare skifte mening og vende på en tallerken. Så selv om landets befolkning hurtigt glemmer ham igen, skal fremtidige studerende i al evighed slås med ham og tvinges til at gøre knæfald for hans udgydelser.

Nøjagtigt som det sker med Søren Ulrik Thomsens vrøvledigte i dag. Befolkningen lever i lykkelig uvidenhed om dem, og vrøvledigtene har ikke sat sig nogen som helst spor i samfundet. Kun for de studerende. De skal stadig vise næsegrus beundring for ligegyldighederne.

Undervisningen gennemføres således i snævre rammer og målrettes eksamenskravene lige fra starten. Lærerne holder sig helt igennem til fagets formålsparagraffer, udvælger de vigtigste data og noterer disse på tavlen. Hvis eleverne skriver disse notater af og lærer dem udenad i rimeligt omfang, er alle tilfredse.

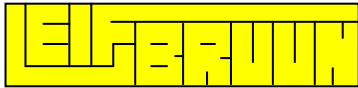
Faktisk minder det meget om militæret, hvor målet er at fremstille ensartede soldater - pligtro og villige. Klar til at forsvare Systemet - dø, om så det gælder.

-- o --

Da avisen udkom, blev jeg dybt forundret. Jeg kunne på det nærmeste ikke genkende min egen artikel. Nu var pludselig Peter Høeg hovedtemaet. Desuden var artiklen ændret adskillige steder, der var udeladelser og nye overskrifter. Og jeg blev tillagt meninger, der slet ikke var belæg for. Helt uden min tilladelse, havde redaktøren maltrakteret min artikel.

Det var jo helt grotesk, for redaktøren var selv dansklærer, og altså én af dem, der indprentede os elever, hvor vigtig tekstanalyse var som metode til at forstå og analysere en tekst på et fagligt forsvarligt grundlag. Jamen, han havde da fuldstændig glemt sin egen faglighed. Han havde da i hvert fald ikke brugt tekstanalyse på min artikel.

Umiddelbart efter artiklen brugte redaktøren 1½ side på et modsvar, hvor han med hård hånd forsvarede alt hvad undervisningssystemet står for. Men da han kammer helt over med ironiske og hånliggørende

latterliggørelse af mig og for den sags skyld også alle andre hf-studerende, opnår han ikke andet end at synliggøre, hvor personlig ramt han selv er. Som jeg læser det, serverer han på et sølvfad, at jeg har ramt lige i plet med *To be or not*.¹

Allerede dagen efter mødte jeg op hos forstanderen og viste ham en kopi af det, jeg havde indleveret til redaktøren. Samtidig med viste jeg min utilfredshed med, at den lærer der i årevis havde prædikeret for os elever, hvordan man behandler tekster på faglig forsvarlig vis i den grad selv havde forsømt det.

Det måtte forstanderen modstræbende give mig ret i, men han kunne ikke gøre andet end at love mig, at hvis jeg lavede et modsvar ville det blive trykt i den næste udgave af VUC-Avisen. Til det kunne jeg hurtigt svare, at jeg skulle ikke have mere trykt i den avis – og at det heller ikke skulle trækkes ud i flere måneder til næste udgave udkom. Men hvis jeg måtte låne skolens kopimaskine, skulle jeg nok selv klare resten. Det fik jeg lov til. Og det blev til den efterfølgende tekst, der blev uddelt i rigeligt oplag overalt på skolen:

Åbent brev til VUC-Avisens læsere

Vedrørende: *To be or not* og den parentetiske dansklærer

Det har altid undret mig, at så få kursister skriver i VUC-Avisen. Men efter selv at have fået et indlæg ændret og dramatiseret med en misvisende opsætning - uden forudgående aftale eller varsel - efterfulgt af en overvældende og hånliggørende redaktørreaktion (den parentetiske dansklærer) - uden mulighed for at forklare eller forsvare sig - undrer jeg mig ikke mere - over det!

Forhistorien er kort den, at jeg både mundtligt og skriftligt har gjort min egen dansklærer opmærksom på, at jeg synes, vi ødsler tiden bort på petitesseer og mindre væsentlige forfatterskaber. Hvorimod vores store klassiske forfattere og kapaciteter som fx Grundtvig, Kierkegaard og Aakjær slet ikke indgår i undervisningen.

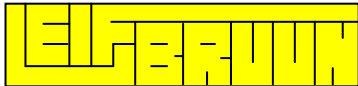
Det eneste jeg har opnået med denne kritik, er en larmende tavshed og at blive mødt med en isnende kulde over for alt, hvad jeg laver. Det var i det lys, jeg lavede *To be or not* til min dansklærer med håbet om at fremkalde en reaktion og en dialog.

Da det ikke lykkedes, besluttede jeg at bruge artiklen som en del af et indlæg til VUC-Avisen - med det formål at gøre opmærksom på at enevældet er ophørt, at kursister er selvstændige mennesker, der skal behandles som sådan i henhold til uddannelsens formålsparagraf 1 og at også lærere bør være lydhøre over for konstruktiv kritik.

At så den parentetiske dansklærers overvældende reaktion viser, at jeg har ramt en øm ligtorn, og at hans arrogante forsøg på at latterliggøre mig for

---

¹ De omtalte artikler i VUC-Avisen kan læses her: www.leifbr.dk/dok/vuc.pdf

åben skærm, har medført, at han har cementeret rigtigheden af mine synspunkter, er en helt anden sag, 'som godt kan få en danskursist til at grine lidt i skægget'!

I forhold til det indlæg jeg afleverede, er avisartiklen ændret på flere punkter, ligesom samtlige overskrifter, er nogen, den parentetiske dansklærer har opfundet.

Efterfølgende sentens, som også var indeholdt i mit indlæg, er helt udeladt i avisen:

Uddannelse
er at udvikle sig,
at opdage forskellighederne,
at tage personlig stilling
og acceptere,
at andre har samme ret!

Dog ikke for hf'ere.
De bruger tekstanalyse,
så alle får samme opfattelse.
Det er enklere!

Det var ellers denne sentens, der skulle have sandsynliggjort mit budskab om, at vi-alene-vide æraen er forbi, og at hf'ere er selvstændige, tænkende mennesker.

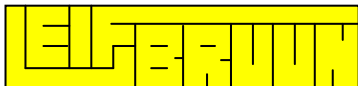
VUC-Avisen - Forsiden: Har Peter Høeg ingen bukser på? Overskrift: Klæder systemguruen Peter Høeg helt af - samt billedet af Peter Høeg: Artiklen er sat op, som om det er Peter Høeg, det drejer sig om. Jeg kalder mit indlæg *To be or not*, og bruger blot Peter Høeg - sammen med Søren Ulrik Thomsen for den sags skyld - som eksempler til at forklare, hvor det er, vi sløser med tiden.

Systembefængte dansklærere - Bukseløse Peter Høeg - Indavlede systemlærere - Systemguruen Peter Høeg - Lærerens lukkede liv - Magteliten - Karaktererne som trussel: Det er alle sammen begreber den parentetiske dansklærer tillægger mit indlæg - helt for egen regning!

(dansk)lærer: Hvorfor staver han det sådan? Er han slet ikke en rigtig dansklærer?

"Om man tilfældigvis bryder sig om f. eks. Peter Høeg eller ej, er fløjtende ligegyldigt": Det har jeg heller aldrig udtalt mig om, det er igen noget den parentetiske dansklærer tillægger mig. Men jeg har konkluderet, at visse af Peter Høegs tekster ikke har nogen dybere mening - ud fra en kritisk tekstanalyse, jeg tidligere har lavet og afleveret.

"Ingen med forstand på litteratur (ja! - du læste rigtigt: forstand på ...) vil imidlertid frakende dette forfatterskab (Peter Høeg) værdi og kvalitet":

Ups, det var noget af en påstand. Hvordan mon den parentetiske dansklærer vil dokumentere det?

Men måske har han ret? Jeg har i hvert fald aldrig sagt, at Peter Høegs forfatterskab er uden værdi og kvalitet. Og jeg har masser af forstand på litteratur!

Og så lige hvad Galileo Galilei (1564-1642) siger: ”Hvad siger du til de ledende filosoffer her ved universitetet, der træge som slanger, der har spist sig mæt, hverken har villet se på planeterne eller på månen eller på kikkerten, skønt jeg for min part de tusinde gange ihærdigt har opfordret dem dertil? Den slags mennesker tror nemlig, at sandheden ikke skal søges i naturen, men ved sammenligning af tekster!”

Med venlig hilsen
Leif Bruun - Hf-kursist

Mit indlæg i VUC-Avisen og ovennævnte modsvar gav mange positive tilkendegivelser fra mine medstuderende.

Fra skolens og lærernes side var tavsheden enerådende. Dog ikke på lærerværelset, for der blev der afholdt et længerevarende møde i undervisningstiden, fik jeg fortalt. I tiden efter kunne jeg konstatere, at VUC-Avisen var afgang ved døden!

Billedkunst

- var for mig en positiv oplevelse på VUC. Både fordi vi selv fik lov til at være kreative, og fordi der var meget spændende at lære om billedkunstens historie.

Helt for egen regning kom jeg frem til, at der skete en afgørende ændring i midten af 1800'tallet, da fotografiet blev opfundet. Før den tid var malerens opgave at male, så det lignede virkeligheden. Måske i idealiseret form, men alligevel. I slutningen af 1800'tallet tog fotografering over med dets suveræne muligheder for at gøre dette hurtigere og mere præcist. For malerne betød dette, at de måtte lægge kunstneriske indtryk i deres billeder for at gøre sig gældende. Det er så heraf de moderne kunstretninger udspringer.

Det havde jeg ved flere lejligheder prøvet at tale med min lærer om. Men da det ikke var noget, der var beskrevet andre steder, ville han ikke udtale sig. På den anden side så sagde han heller ikke, at det var forkert.

Til eksamen trak jeg sedlen, hvor der stod *C.W. Eckersberg* (1783-1853). Det var guldalderperiodens suverænt største maler, der dannede skole for stort set alle andre malere. Og selv lavede han et væld af malerier, som den dag i dag er nogle af de største klassikere, vi har.

Jeg blev jeg placeret med et af Eckersbergs hovedværker - i kopi godt nok - hans store maleri af vennen og den lige så berømte Thorvaldsen, der som bekendt var billedhugger. Og ud fra det, skulle jeg så fortælle om Eckersberg og hans værker og indledte med at sige:

- Jeg opfatter mere Eckersberg som en dygtig håndværker end som kunstner ...

Mere fik jeg aldrig sagt til den eksamen. Censor fik kaffen i den gale hals og var ved at falde ned af stolen. Da hun havde sundet sig lidt, udbrød hun:

- Hva' er det, du siger?

Inden jeg nåede at svare, skubbede min lærer mig til side og overtog seancen med ordene:

- Det Leif mener, er ...

Men blev afbrudt af censor:

- Det vil jeg simpelthen ikke høre på.

Således fortsatte de, og da jeg ligesom fornemmede, at de havde glemt mig, smuttede jeg lige så stille ud af lokalet igen.

Jeg fik aldrig nogen karakter i billedkunst og der kom heller ikke noget efterspil. Jeg kunne blot konstatere, at mit navn blev slettet på eksamenslisten.

Den Store Eksamen

Til skriftlig eksamen i Dansk Stil fik vi udleveret et lille hæfte med 5 emner at vælge imellem. Jeg læste blot overskriften til det første, *Er de unge studerende dybt forkælede?* Ja, for dén da, er min mening om det. Og straks efter lavede jeg mig om til en af disse dybt forkælede unge og gik i gang med dette emne:

Kære Censor

Nu må du endelig ikke tage det fortrydeligt op, at jeg henvender mig så direkte, men der er simpelthen noget, jeg må fortælle. Det hænger sammen med, som min dansklærer plejer at sige, når jeg får mine stile tilbage:

- Leif, det er svært at vurdere din stil, når du ikke har besvaret opgaven.

Og ret har han. Jeg ved det godt, men det er bare så svært, når ideerne flyver rundt inde i hovedet på mig.

- Leif, du skal svare på det, du bliver spurgt om, og ikke noget som helst andet, siger han så.

Ja, ja, klart nok! Men det er også fordi, at¹ jeg har læst i uddannelsens formålsparagraf 6,3, tror jeg, det er, at det er vigtigt, at man udvikler sin skriftlige sprogbeherskelse til at udtrykke komplekse sammenhænge, og derved evner at argumentere, formidle viden, erfaringer og oplevelser.

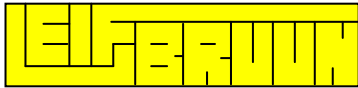
¹ Ups, det var en smutter - *fordi*, at er ikke pænt dansk. Det skete også kun, fordi at jeg blev ivrig.

- Slette!

Jamen, slettetasten virker ikke på det her gamle hakkebræt. Men hvis jeg husker det, overstreger jeg *at*, når jeg får det skrevet ud.

“Set”-tasten virker for øvrigt heller ikke. Vi må håbe, at jeg ikke får brug for den.

Gad vide, om printeren virker?

En dårlig undskyldning selvfølgelig, jeg burde vide bedre. Det er ikke alt, der trykkes, man skal tage for pålydende. Dertil kommer, at jeg synes altså også, det er synd for min lærer, at han skal læse den samme smøre igen og igen. Og så er det, jeg prøver at peppe min stil lidt op. PR, kalder man det ude i samfundet.

- Leif, du har ingen situationsfornemmelse, siger han så.

Godt ord igen! og hermed har jeg ikke flere undskyldninger. Han vil mig det kun godt. Faktisk er jeg lidt beklemmt ved det, for jeg tror, han lige nu går frem og tilbage ude på gangen og er nervøs for, hvad jeg sidder her og har gang i.

Således kære Censor har du baggrunden for, at jeg henvender mig, som jeg gør. Min lærer skal ikke have skam af mig. Jeg lover hermed, at jeg vil holde mig til emnet uden nogen former for krumspring. Det mangler da bare. Selvfølgelig kan man da ikke ha', at eleverne tænker, hvad de vil og skriver, hvad der falder dem ind.

Det svarer til, når små børn skal lære at tegne, så kommer de nemt til at ramme uden for papiret. Også her må forældrene gribe ind og sætte rammerne - så at sige. Tage blyanter og farver fra børnene og forklare, at de ikke får dem igen, førend de har lært at holde sig på måtten.

Mange gange gør børn det altså også bare for at provokere, hvilket er noget forbandet svineri. I så fald er en regulær røvfuld på sin plads.

Det samme kunne man mange gange også ønske for spanskrøret - at det var på sin plads i klasseværelset, mener jeg - som forebyggende foranstaltning selvfølgelig. Pegepind, kunne man kalde den.

Ordnung muss sein! som man siger. Sådan må det nødvendigvis være i et højciviliseret samfund.

Det er for øvrigt første gang, jeg har lejlighed til at tale med en autoriseret censor. Du er meget behagelig at tale med, skal du vide. Du afbryder ikke og siger mig imod hele tiden som visse andre, men lytter opmærksomt til det, jeg fortæller. Det viser, at du er et højkultiveret menneske. Det er ikke ofte, man møder den slags nu til dags. For resten håber jeg ikke, du har noget imod, jeg siger *du*. Ellers må du sige til. Men for mig virker det naturligt. Jeg føler allerede, vi har kendt hinanden længe.

Sagt i al fortrolighed, kan jeg betro dig, at mit store mål er selv at blive autoriseret censor. Det er jo derfor, det er så vigtigt for mig med den her eksamen. Jeg forestiller mig, at det må være et utroligt spændende job¹. Ikke bare fordi der kun er eksamen én gang om året, men også fordi det er så kompliceret at begå sig ude i samfundet i dag. Du ved, det er det her med de tre instanser: politikere, politi og dommere - ingen over og ingen ved siden af. Det går op i snak og fnidder fnadder det hele. Systemet derimod, det laver sine egne regler, følger op på dem og afsiger dommene -

---

¹ Hjælp, jeg har glemt min blyant. Nu har jeg ellers printet side 1 ud, som man skal. Kære Censor, kan jeg få dig til at sætte en streg over det famøse *at*.

ZZZZzz! Z-tasten virker igen. Jeg tror, det er fordi, jeg kom til at spille cola ned i tastaturet.

som skidt fra en spædekalv - uden indblanding. Sådan skal det være i et højeffektivt system.

Jeg forestiller mig, når jeg bliver censor, vil jeg have det ligesom prinsessen i H. C. Andersens eventyr *Klodshans*:

- Dur ikke... - Dur ikke... - Går an... - Dur ikke... vil jeg sige, mens jeg undertrykker en gaben og lader mig opvarte af alle tjenerne.

Og det bliver ikke Klodshans, der løber af med det halve kongerige, kan jeg forsikre dig for. Den slags personer, der går rundt og gør og siger, som de umiddelbart føler og tænker, er alt for kompromitterende at have med at gøre.

- Dur ikke, vil han straks få at vide.

Jeg er fuldt ud klar over, at det er et ansvarsfuldt og krævende job at være censor. Men sagt i fortrolighed - mellem kollegaer, havde jeg nær sagt - det er der råd for. Stileopgavehæfterne fx, dem gøres der alt for meget ud af. Fem, mange gange seks valgmuligheder, det er alt for overvældende. Jeg er godt klar over, at mange af artiklerne er lavet af hensyn til elevernes æstetiske og kritiske sans samt fantasi og selvstændighed, som der står i uddannelsens formålsparagraf 1 a, at det er vigtigt, de udvikler. Men eleverne kan slet ikke overskue det, de spilder bare tiden på, om de nu skal vælge det ene, det fjerde eller hvad. Det eneste man opnår, er, at eleverne, når endelig de har valgt, er så stressede, at de ikke er i stand til at lave en ordentlig stil. Som de jo ellers betinget reflektorisk har lært at gøre det.

Nej, i min tid i folkeskolen da skrev vi diktater. Lad os få dem tilbage. Så er man sikker på, at alle skriver det samme, det er enklere og meget mere retfærdigt.

Det gør det også meget nemmere at være censor. Vi kan såmænd overlade det hele til computerne, der uden videre skriver karaktererne ud på en lang liste. Færdigt arbejde!

Det minder mig om, at jeg så også får tid til at passe mit lille røgeri derhjemme i baghaven.

- Pas på, I ikke brænder fingrene, det er sort, siger jeg grinende til familie og venner, når de står og beundrer mit udvalg i røgvarer.

Det gælder jo om at sno sig, hvis du forstår, hvad jeg mener.

- Er du Guds barn, så hjælp dig selv, som min mor siger.

Hun gør for øvrigt en del i stoffer - altså rigtige stoffer, som hun opkøber for en slik og syr om til lækkert tøj. Det betyder alligevel meget for økonomien, når man skal tøjføde en hel familie.

Som du kan forstå, er der rige muligheder for et udbytterigt fremtidigt samarbejde. Men det forudsætter som sagt, at jeg består min eksamen. Det tager du selvfølgelig ikke hensyn til i din vurdering. Det ved jeg jo alt om, for det er her, vi højautoriserede censorer har vores suver_{ne}¹

---

¹ Det manglende bogstav skyldes, at tasten sidder fast. Det er fordi, der sidder et lille stykke ost i klemme. Havde jeg haft min blyant, kunne jeg sikkert have fisket det op igen. Jeg har prøvet med cola, det hj_lper ikke, men syder og bobler bare så sjovt.

overlegenhed. Det er os, der er garanter for, at eleverne får den karakter, der svarer til deres skriftlige egenskaber ud i det danske sprog - uden hensyntagen til noget som helst andet! ¹

Derfor ...

Jeg havde fået mudder på mine sko. Jeg var lige kommet tilbage fra min motionsløbetur langs med Vejle Å. Det var en dejlig sommerdag, så jeg var kun iført shorts. For at vaske muddret af, gik jeg ud i den eneste vandpyt, der var tilbage efter formiddagens regnvejr. I det samme fik jeg øje på en ældre dame, der stod måbende og stirrede - på en halvnøgen, rundmavet, midaldrende mand, der stod ude midt på gaden og plaskede i vandpytter.

- Vil du være med, spurgte jeg i håb om at redde situationen. Men hun kiggede bare opgivende på mig og gik hovedrystende videre.

Så kære dame. Derfor ...

Forstanderen

Umiddelbart efter eksamen i skriftlig Dansk sendte jeg dette brev til VUC's forstander:

Hej Arne

Du har tidligere sagt, at du var spændt på at se min eksamensstil, så det har du hermed mulighed for (kopi vedlagt). Jeg synes selv, den er go' og forventer en høj karakter.

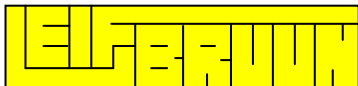
Det er der uden tvivl delte meninger om, men vi kunne jo lade det komme an på en prøve. Hvorfor ikke offentliggøre den og lave en konkurrence? Hvem gætter karakteren? Præmien kunne være en gratis middag i kantinen - for to personer.

Bortset fra det er jeg stolt af, at jeg kunne bevare fatningen og koncentrere mig om at skrive stil under så pinlige og latterlige omstændigheder og i et miljø der mest af alt mindede om Københavns hovedbanegård i feriasæsonen.

Jeg blev placeret ved en pc'er midt i lokalet omgivet af støj og masser af mennesker på alle sider og med tre tilsynsvagter - tre ja, du læste rigtigt - siddende skråt bag mig i to meters afstand, stirrende mig i nakken og over skulderen ind i min edb-skærm - sådan følte jeg det i hvert fald.

Dertil kom, at det var enormt generende, at vagterne gik rundt i lokalet, hver gang en kursist havde brug for hjælp. Og det var der hele tiden nogen, der havde, for vi var på det nærmeste umyndiggjorte til at klare noget som helst på egen hånd. Så var der problemer med ditten, så med datten, så skulle kursister ledsages ud på toilettet og så skulle tilsynsvagterne hente

¹ K_re Censor, jeg har fortrudt, at jeg bad dig rette i min stil. Der er ligesom noget principielt forkert i det, ikke?

udskrifter fra printeren, der sjovt nok var placeret i lokalets fjerneste hjørne - én side ad gangen, der blev omhyggeligt studeret, så man fik indtryk af, at stilene skulle rettes midt i skabelsesforløbet - og alt sammen foregik det snakkende og gestikulerende frem og tilbage bag om ryggen på mig. Og så skal jeg helt undlade at omtale de andre mennesker, der konstant valfartede ud og ind af lokalet.

Der var ellers en ledig pc'er fredeligt placeret ved væggen - og den var ikke i stykker, men stod startet og klar - men der måtte jeg ikke flytte over: - Du skal sidde hvor dit navneskilt er placeret, fik jeg bastant at vide.

At jeg tilbød at flytte navneskiltet med, blev kun besvaret med et irettesættende blik.

På et tidspunkt blandede også ventilationssystemet sig i forløbet og sendte iskold luft ned i hovedet på mig. Men jeg opnåede jeg ikke andet end at sætte en masse nye aktiviteter i gang, da jeg beklagede mig. Og da jeg i stedet rejste mig op for at tage min jakke, der lå på nabostolen, fik jeg skæld ud for at gøre dette uden at have fået lov.

En times tid senere lykkedes det åbenbart alligevel at kommunikere med ventilationen, for nu kvitterede den ved at udsende masser af varm luft. Heldigvis lykkedes det mig at kravle ud af jakken igen og kringele den ned over stoleryggen - uden at rejse mig op - og uden at få skæld ud.

Tilbage sidder jeg nu med min undren over, hvorfor tilsynsvagterne opførte dette højtidliggende og mistænkeliggørende skuespil, der bragte dem selv i et uheldigt fokus og som fremkaldte en atmosfære, der - mildt sagt - ikke var befordrende for nogen af os andre med hensyn til det, det egentlig drejede sig om?

Hvis målet var at forhindre snyderi, var det i hvert fald helt andre tiltag, man skulle have gjort. For samtlige maskiner var koblet på det samme edb-net og vi kunne, hvis vi ville, uden problemer have rundsendt vores stile og have kommunikeret frit med hinanden eller med en kammerat siddende i værkstedet eller et andet sted i huset. Eller hvad med Internettet? det var også tilsluttet. I så fald kunne kammeraten have opholdt sig i Amerika eller siddet i en tilsvarende eksamenssituation et eller andet sted i Danmark.

Hvis du nu sidder tilbage med opfattelsen af, at jeg er et gammelt brokkehoved, har det min fulde forståelse!

Venligst
Leif Bruun

Dumpet

Man må sige at universitetslærere arbejdet meget omhyggeligt. Først en måned efter skriftlig dansk var de klar til at udlevere karaktererne. Min stil *Kære Censor* fik karakteren 00.

Umiddelbart fik det mig til at tænke på toiletpapir. For i gamle dage hed toiletpapir af fineste kvalitet 00. Det var det her gullige, glatte papir, som man først skulle nulre mellem hænderne for ikke at rive røvhullet helt i stykker.

Jeg blev dog hurtigt korrigeret i den opfattelse, og fik at vide at karakteren 00 er den laveste på skalaen, og den gives for den helt uacceptable præstation.

Min dansklærer så meget bekymret ud, og på et tidspunkt trak han mig til side og sagde, at han ville opfordre mig til at indgive en klage. Han mente, der var gode muligheder for at få karakteren ændret. Jeg kiggede undrende på ham, og sagde:

- Nej da! Den karakter skal ikke ændres. Den passer så fint til min opfattelse af undervisningssystemet!

Usymfoniorkester

Jeg havde sat mig på en bænk ved Vejle Å for at nyde det dejlige sommervejr. Faktisk den bænk hvor værelsesfløjen til Vejle Center Hotel ligger lige bagved.

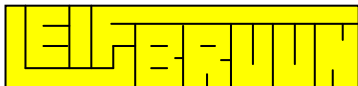
Hvad jeg ikke vidste på dette tidspunkt, var

- at Vejle har en venskabsby i Polen
- at denne venskabsby har et symfoniorkester
- at dette symfoniorkester var inviteret til Vejle for at give koncert i Musikhuset
- og at symfoniorkestret lige netop denne dag var booket ind på Vejle Center Hotel.

Det første jeg erfarede i den retning, var lyden af en violin. Den spillede ikke musik i den forstand, men skalaer. Det var ret monotont at høre på. Men så satte en trompet ind med tilsvarende trænings trut. Og umiddelbart efter begyndte en masse andre instrumentlyde at blande sig.

Da jeg vendte mig om, kunne jeg se, at stort set alle vinduerne stod åbne, og bag dem stod det usymfoniske orkester. For de kunne jo ikke høre

hinanden, det var kun mig, der fik det hele lige ind i øregangene. Det lød mildest talt forfærdeligt. Men jeg blev helt høj alligevel. Jeg følte, det hele var til ære for mig.

For at hjælpe dem med at samarbejde stillede jeg mig op på bænken og lavede dirigentbevægelser. Det gjorde nu ingen forskel, men der var da et par stykker, der smilende vinkede til mig.

Moderbinding

Min mors nye mand havde problemer med knæene og var indlagt på hospitalet. I den anledning var jeg med hende ude at besøge ham. Da jeg fornemmede besøget nærmede sig afslutningen, besluttede jeg at tage afsked først, så de kunne have de sidste minutter sammen alene. På vej ud af sygestuen fik jeg lige et glimt af, at min mor kyssede ham på munden!

Jeg var dybt chokeret og vred på min mor, men sansede alligevel at få døren lukket. Heldigvis nåede jeg at få afreageret inden hun kom ud, og det er aldrig noget, vi sidenhen har talt om.

Forhistorien er den, at mine forældre blev skilt, da jeg var i 20'erne. Heldigvis for det, for de havde levet sammen som hund og kat. Efter skilsmis-sen havde de ikke noget med hinanden at gøre, og min far var død flere år i forvejen.

Det er i den sammenhæng, jeg kalder Jens Christian for min mors nye mand. Men sandheden er, at de på det her tidspunkt havde levet sammen som mand og kone i 35 år. Jens Christian er det bedste, der er sket i min mors liv. Ja, for den sags skyld for sammenholdet i hele vores familie, for det var fantastisk, som han forstod at binde det hele sammen. Derudover havde han i alle årene været min bedste ven.

Alligevel var tanken om, at min mor og Jens Christian også havde noget mere intimt sammen, ikke eksisterende i min bevidsthed!

Det Grå Guld og AF-hunden

Når man efter et langt arbejdsliv bliver prikket på skulderen, styrter ens verden sammen. I opsigelsesperioden, efter at det første chok har lagt sig, hvor dagligdagen trods alt fortsætter, går det så nogenlunde. Men når støjen efter afskedsreceptionen er forstummet, bliver stilheden overvældende. Og når man samtidig oplever, at ansøgningerne kommer negative tilbage i samme takt, som man sender dem, går det uvægerligt op for en, at man er blevet en del af Det Grå Guld. Så er det, filmen knækker for alvor. Og for mange sker det med en sådan kraft, at de aldrig kommer sig over det.

For dem, der trods alt alligevel kommer videre efter en sådan oplevelse, gælder det, at de har været nødt til at se i øjnene, at der er i hundredtusindvis af arbejdsløse i Danmark, og at de job, der tilbydes, går til langt yngre ansøgere end dem selv. Med andre ord, man er nødt til at erkende, at der ikke venter et nyt job om hjørnet, og at man selv må finde noget fornuftigt at engagere sig i for at få et meningsfyldt liv. Og heldigvis er der masser

af muligheder for det i dagens Danmark. Til stor glæde for samfundet i øvrigt, da mange af disse muligheder er af social karakter.

Men, men, men! Hvis man tror, at Det Nygrå Gulds trængsler hermed er overstået, tager man grueligt fejl:

- Betingelsen for at oppebære dagpenge er, at man er aktivt arbejdssøgende, hedder det sig i det sprog, man nu er nødt til at lære. Til at overvåge dette, har man Arbejdsformidlingen som samfundets vagthund. Og som sådan tager den sin opgave helt bogstaveligt. Så

erkendelsen af, at man har opgivet at finde arbejde, skal man holde for sig selv. AF-hunden forlanger, at man skal være fuldt beskæftiget med at søge arbejde, og er der ikke flere annoncer at søge efter, skal man sende ansøgninger uopfordret. Til stor irritation for arbejdsgiverne for øvrigt, som derfor i større og større udstrækning smider ansøgningerne ulæste i papirkurven.

AF overlader ikke noget til tilfældighederne. Så uafladeligt bliver Det Grå Guld kaldt til personlige samtaler, hvor man skoleret skal stå til regnskab for, at man søger stillinger i tilstrækkeligt antal. Ikke bare inden for egen uddannelse og kompetencer, men efter alt hvad der overhovedet kan tænkes muligt, man kan overleve - inden for en afstand af 2 timers offentlig transportvej fra ens hjem. For yderligere at sætte skub i processen, gøres der under disse samtaler venligt, men bestemt opmærksom på alle de ulykker, der venter, hvis man ikke snart finder et arbejde.

En af disse ulykker er, at ingen dagpengemodtagere må gå mere end 6 måneder, inden de skal aktiveres, som det hedder sig. Det betyder, at man skal tage sit gode tøj og stemme dørklokker blandt områdets arbejdsgivere for at tilbyde sin arbejdskraft gratis. For Det Grå Guld, der har levet arbejdslivet i fagforeningernes guldalder og har fået indpodet, at man skal kræve sin ret og ikke gøre arbejdet for enhver pris, er det usigeligt opslidende, at man på den måde skal gå rundt og falbyde sig selv. Men fagforeningernes guldalder er åbenbart forbi, siden de tillader den slags. Med det resultat for øvrigt, at man igen og igen kan erfare i medierne, at arbejdspladser nedlægges, fordi aktiveringsramte har overtaget arbejdet. Fx er det en kendt sag, at mange skoler efterhånden helt undgår at have lønudgifter til pedelmedhjælpere.

En anden type ulykker man kan blive ramt af, er at blive sendt til omskoling. Det lyder selvfølgelig ikke i sig selv som nogen ulykke, men for Det Grå Guld finder omskoling ikke sted mere. Det blev hurtigt for omkostningskrævende og ødelæggende for uddannelsesstederne at blive overfyldt med elever, hvis eneste motivation for opholdet var:

- Fordi jeg skal aktiveres!

Med de efterdønninger for øvrigt, at de mange nybyggede og udvidede uddannelsescentre i dag kæmper en brav kamp for ikke at stå rungende tomme.

I stedet fik AF den geniale idé, at oprette jobklubber landet over. En jobklub er et stort lokale med nogle computere og nogle aviser i. Her skulle Det Grå Guld selv skabe deres arbejdsdag ved at kigge stillingsannoncer og skrive ansøgninger. Men der havde man alligevel forregnet sig. De mange ansøgninger fik de danske postbude til at synke halvt i knæ, som H. C. Andersen ville have sagt det. Og da selv den mest autoritetstro del af Det Grå Guld var på mytteriets rand over tåbelighederne, blev jobklubberne igen afskaffet.

Men AFs hittepåsomhed kender ingen grænser, så i stedet oprettede den sine egne kurser. Det vil sige, kurser og kurser er nu så meget sagt. Alene det faktum, at man blander alle dagpengemodtagere, der jo er vidt forskellige med hensyn til uddannelser og erfaringer, gør, at det ikke er muligt, at gennemføre et egentligt kursusforløb. Der findes masser af eksempler på, at højtuddannede mennesker må deltage i kurser og lære om ting, der for dem er det rene barnemad. Som eksempelvis folk, der dagligt i de sidste 20 år har arbejdet med edb på alle niveauer, og som bliver påduttet kurser, hvor de skal lære at oprette og gemme filer. Så faktisk er det blot nye opbevaringscentraler, hvor man hænger rundt omkring og skal have tiden til at gå:

- Du kan bare kigge stillingsannoncer, får man at vide, hvis man keder sig.

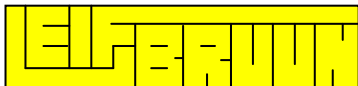
Men pseudokurserne er nødvendige, for at regeringen kan sige, at den gør noget ved problemerne. Og så længe man er under 'omskoling', tæller man ikke med i arbejdsløshedsstatistikken, og det er vigtigt - for regeringen om ikke andet!

AFs store idérigdom på Det Grå Gulds bekostning, medfører beskæftigelse til et utal af små, logrende af-hunde. Og det er jo nye arbejdspladser - af den miljøvenlige slags endda!

Det er så til gengæld også de eneste nye arbejdspladser AF skaber. Og i sagens natur kan den ikke være interesseret i at afskaffe arbejdsløsheden. Det vil være som at grave sin egen grav. Men tro ikke, at dette begrænser opfindsomheden. For selv om initiativerne ind imellem medfører, at dagpengemodtagere kommer i arbejde, ændrer det ikke på arbejdsmarkedet. Så AF kan med stor sandsynlighed forvente, at et tilsvarende antal andre bliver prikket på skulderen. Det betyder nye kunder i butikken, og er dermed med til at bevise berettigelsen af AFs nærgående snuseri.

At mange af de nyprikkede får smadret deres tilværelse, er ikke AFs problem. Det er det derimod, at dele af Det Grå Guld kan blive så desperate af de mange nedgørelser, at de melder sig ud af arbejdsmarkedet, for det er stik imod regeringens hensigter.

Det Grå Guld bliver også forulempet af AFs interne kommandoraid. Eller Amanda-raids, som det sikkert hedder internt. Amanda er jo det meget medieomtalte edb-system, som blev købt for nogle år siden for tonsvis af kroner, og som aldrig kom til at virke.

Hvad der ikke er så medieomtalt, er, at AF allerede har investeret læsevis af penge i et Amanda-2-system. Det vil sige, det hedder det selvfølgelig ikke, men Jobnet derimod. Jobnet er et system, hvor alle dagpenge-modtagere skal lægge deres CV ind, som arbejdsgiverne kan søge blandt.

Ikke fordi der var behov for et sådant system. Jobsøgningsystemer har været på Internettet i mange år og virker fortrinligt for alle parter. Faktisk virker de så godt, at de er ved at udkonkurrere alle andre udbydere af jobformidling - og deriblandt også AF!

Så nu har alle landets hundredtusinder af dagpengemodtagere været på kursus i Jobnet, for at lære at bruge det avancerede system og gøre brug af ord og betegnelser, som er fremmede for alle andre end AF, og fylde det med alverdens mærkelige oplysninger.

Under disse kurser er den almindelige omtale, at Jobnet er ubrugeligt for alle andre end AF. Og da den enkelte jobsøger kan se, hvor mange besøgende der har været på vedkommendes CV, er det dokumenterbart, at der er stort set ingen arbejdsgivere, der bruger det.

Når man bliver en del af Det Grå Guld, lærer man hurtigt, at AF skal omgås varsomt:

AFs stærkeste magtmiddel er usikkerheden. Man ved aldrig, hvad den næste ulykke bliver, og hvornår den rammer. Som slagtekvæg driver man hvileløst rundt i folden, nervøst ventende.

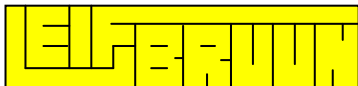
- Det er jo frivilligt, om man vil deltage i hittepåsomhederne, forsvaret AF sig altid med et stort smil - hvorefter den med små bogstaver tilføjer, at det går ud over dagpengeretten, hvis man ikke villigt føjer sig. Og da dagpengene typisk udgør ens eksistensgrundlag, kan frivilligheden ligesom ligge på et lille sted.

Frivillig tvang må det nødvendigvis kaldes. Og det er ufatteligt, at nogen tror på, at man kan tvinge voksne mennesker, der nærmer sig pensionsalderen - eller mennesker i det hele taget, for den sags skyld - til noget som helst fornuftigt. Man kan tvinge hesten til truget, men man kan ikke tvinge den til at drikke, som det så rigtigt er sagt

Det kan være svært ikke en gang imellem at tage sig selv i at tænke, at hvis alle andre områder af det danske samfund bliver administreret med tilsvarende seriøsitet, skal man være glad for, at man er kommet så langt i livet, som man er.

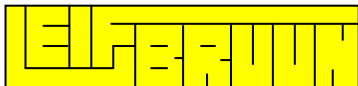
Uden sammenligning i øvrigt kan Det Grå Gulds opfattelse af AF bedst sammenfattes med følgende metafor:

For snart mange år siden var der en besættelsesmagt i Danmark. Det vil sige, dengang kaldte vi det ikke besættelsesmagt. For tyskerne var her for at beskytte os mod de grumme englændere. Godt nok havde vi ikke inviteret tyskerne, men de fik heller ikke at vide, at de var uønskede. Tværtimod holdt landets statsminister en tale til befolkningen og bad den om at forholde sig roligt og tage godt imod tyskerne. Hen ad vejen opstod der godt nok visse grupper, der gjorde sig uheldigt bemærkede. Men det

opfattedes nærmest som drengestreger, som det danske politi tog sig kærtligt af.

Og ret beset må man erkende, at det lykkedes for tyskerne at holde krigens gru uden for vort lands grænser. Ja, man må ligefrem konstatere, at mange danskere levede fedt af at sælge krigsmateriel og landbrugsprodukter m.m. til de tyske tropper, der heroisk kæmpede rundt om i Europa. At tyskerne så betalte for det hele ved at tage pengene fra den danske statskasse, er, hvad det er. Man kan jo ikke få i både pose og sæk!

Dengang jeg blev arbejdsfri

Begravelsestalen der aldrig blev holdt

Nu har vi i fællesskab taget afsked med Jens Christian, men det betyder jo ikke, at vi er færdige med ham. Det betyder blot, at fra nu må vi hver især leve videre med mindet om ham. Ét af de minder jeg har, vil jeg gerne dele med jer:

I de sidste år har jeg boet alene, og når man gør det, kan ensomheden ind imellem blive lidt overvældende. Når det er sket for mig, har jeg aldrig været i tvivl om, hvor jeg skulle henvende mig. Det var hjemme hos mor og Jens Christian. Faktisk var der en overgang, hvor det gik så ofte på, at Jens Christian på sin sædvanlig beskedne måde spurgte mig:

- Gider du da virkelig køre så langt, bare for at besøge os?

Men det mener jeg nu nok, jeg fik forklaret ham, at det gjorde jeg gerne, og at det i høj grad også var for min egen skyld, jeg gjorde det.

En anden ting jeg også lige er nødt til at indrømme, er, at jeg kan være ret så beregnende, for jeg sørgede altid for at lægge mine besøg sidst på eftermiddagen, så aftensmaden blev en naturlig del af del af mit besøg.

Når jeg således mødte op sidst på eftermiddagen - og havde fået mit vasketøj puttet i maskinen - havde mor og Jens Christian travlt med at forberede middagen, og så var det jo ikke lige tidspunktet at forstyrre dem med mine behov. I stedet satte jeg mig til i køkkenet med avisen, en kop kaffe og ét stykke chokolade - eller to.

På den måde har jeg masser af gange siddet og iagttaget, hvordan de to ellers så forskellige mennesker på en fin måde kunne hjælpe hinanden. Især tænker jeg på det tidspunkt, der opstår i enhver madlavning, hvor alting skal gøres på én gang:

Mor reagerer som de fleste andre - i hvert fald i min familie - ved at blive lidt hektisk og skarp:

- Jens Christian, hvor har du gjort af grydelapperne?

- Jens Christian, er du ikke færdig med at pille kartoflerne endnu?

Jens Christian står roligt og piller kartofler, rækker grydelapperne til mor, rører lidt i sovsegryden, siger ikke noget, men passer sine pillekartofler. Først bagefter når middagen er lykkedes - for det gør den hver gang - går Jens Christian hen til mor, lægger armen om hende og giver hende et kærligt klem. Og så er vi alle klar til at have en hyggelig middag med hinanden.

Se, det jeg taler om her, er Jens Christians store rummelighed. Den er vi nok mange, der kan have glæde af at tage ved lære af. For rummelighed er nemlig indbegrebet af kærlighed; det har Jens Christian fået mig til at indse.

Jens Christian *in action*

Det lo hun af

- Jamen, skal du ikke ha' det repareret? spurgte jeg min nabo, en dag vi stod og snakkede om hendes plankeværk, der ikke havde det så godt.

- Nej, ved du hvad, svarede hun. - Jeg er 84 år, så det holder såmænd nok, den tid jeg har tilbage.

Jeg kiggede skeptisk på plankeværket og spurgte så:

- Hvor lang tid har du da?

Effektiv parterapi

Jeg sidder udenfor på trappen i det fine vejr, mens jeg læser avisen.

Jeg bor i den blinde ende af Danmarksgade¹ i Vejle. 50 meter til venstre er vejen afsluttet med en stor jordvold ned mod åen. Til højre side er vejen ret trafikeret, men bilerne drejer af umiddelbart før min bolig. Så det er normalt ret så fredeligt på mit vejstykke.

Men pludselig fornemmer jeg, at en personbil kommer imod med høj fart. Da jeg kigger op, ser jeg ind gennem forruden på et ægtepar, der er opslugt af et voldsomt skænderi. På mirakuløs vis får de alligevel bilen stoppet før jordvolden.

Da de har vendt bilen og kommer rullende tilbage, skændes de ikke mere!

¹ Vejen er lavet om og hedder i dag Falstergade!

Kære Else Marie

Tak for de smukke ord og tanker.
De gør mig glad.
Dem ta'r jeg med mig.
De er nu en del af mig.

Kom snart igen.
Jeg savner dig.

Og dog.
Du står midt i dit livs kaos.
Det kræver tid - mod og overskud.

Tag din tid.
Og brug mig, når du har brug.

Jeg er lige her.
Og venter kun på dig.

Du er det smukkeste, jeg ved.

- din Leif

Det er da det, du gør

- Hvor gammel bor du henne til fornavn, spørger jeg hen over familiemiddagsbordet min 6 årige nevø?

Tavsheden breder sig hele vejen rundt, og Simon kigger mistænkeligt på mig. Så klarer han op i et stort smil og siger:
- Jeg hedder da Simon!

Smag og behag

Har jeg nogensinde fået dig fortalt,
hvor godt jeg kan li' dig ?

Og jeg har efterhånden smagt dig mange gange -
og mange steder.

Jeg kan li' dig hver gang -
og såmænd også næste gang.

Jeg kan li' dig højt,
jeg kan li' dig lavt.

Jeg kan li' dig,
når vores læber mødes i et sug.

Jeg kan li' dig udenpå.
Jeg kan li' dig indeni.

Men allerbedst kan jeg li' dig,
som du er!

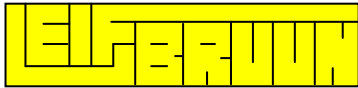
Tibbe og alle dens eks'ere

Tibbe er min ekskone Else Maries hund. Men, da vi boede sammen, var det var mig, der passede den, når hun var på arbejde. Det gik også fint, for Tibbe var en gammel, stille hund. Så vi kunne sagtens blive enige om, at efter frokosten, skulle der soves til middag. Det vil sige, Tibbe fik ingen frokost, så hun fik hun nogle hundekiks i stedet. Men den pågældende dag var der kun 2 kiks tilbage i pakken, så det måtte hun så nøjes med. Herefter smed jeg den tomme pakke ned i avisurven og gik til middagsøvn.

På vej ind i drømmeland fornemmede jeg, at der kom nogle mærkelige skrabelyde ude fra køkkenet, men de holdt hurtigt op igen, så jeg fortsatte ufortrødent min rejse. Efter en vellykket middagsøvn gik jeg rutinen tro ud og lavede kaffe. Mens jeg stod der ved køkkenbordet, kunne jeg høre Tibbe komme trippende bagfra. Da hun peb lidt, vendte jeg mig om, og fik et meget overraskende syn.

Som det ses, var Tibbe indforstået med, at jeg lige skulle have et billede af hende, inden jeg hjælp hende ud af kassen. Og hun fik rigtig meget ros og ekstra godbidder, fordi hun havde været så hensynsfuld at vente med at forstyrre mig til efter middagsøvn.

Når jeg indledningsvis skriver, at det er Else Maries hund, er det fordi, Tibbe har kendt hende længere end de 9 til 10 år, jeg har. Så sandheden er, at det var Else Marie og hendes eksmand Johns hund, og at Tibbe til daglig boede hos ham. Men da både Tibbe og John var venner af huset, havde de deres nærmest daglige gang hos os, og fordi John ofte var bortrejst, boede Tibbe ofte hos os.

– Er De forvirret, så bare læs næste afsnit:

Else Marie og John havde tidligere boet et par år i England og havde fælles venner der. Dem ville de gerne over og besøge, og da jeg hellere ville blive hjemme, passede det fint med, at de tog til England og Tibbe og jeg blev hjemme og passede hinanden.

På den daglige luftetur mødte vi under de omstændigheder en af naboerne:

- Hvad Søren, har I fået hund? spurgte hun sådan nærmest lidt betænkeligt, syntes jeg.

- Nej, det er bare én vi passer, forsvarede jeg mig.

- Det er min kones eksmands hund, tilføjede jeg, for ligesom at underbygge det.

Det kunne jeg godt selv høre, lød lidt kryptisk og tilføjede yderligere:

- Ja, det er fordi, de er i England sammen.

Herefter gik hun bare, og jeg har ikke talt med hende siden. Hverken med eller uden Tibbe.

I dag bor jeg ikke sammen med Else Marie mere. Det gør Tibbe til gengæld på fuldtid. Så nu er det Else Marie alene, der ejer hende. Det vil sige, jeg har nu altid ment, at Tibbes bedste egenskab, er, at hun er sgu sin egen!

Efterskrift

Rygerlunger blev min mors endeligt. De sidste år af hendes liv kunne hun godt have været foruden. Det sagde hun i hvert fald, når det plagede hende mest. Det forstår jeg godt. Af livsmuligheder kunne hun vælge mellem sengen i soveværelset, stolen i spisekøkkenet og lænestolen foran fjernsynet. Hivende efter vejret med iltslanger og masser af medicin. Skulle hun rundt i lejligheden, foregik det efter mange betæneligheder, besværligt med gangstativ. Når det var værst måtte hun indlægges på sygehusets lungeafdeling.

- Så længe jeg har mit gode helbred, skal jeg ikke klage, havde alle dage været hendes valgsprog. Det havde hun ikke mere.

Alligevel er det nok godt, det gik, som det gik. Livsmodet holdt trods alt til det sidste. Der var masser af kvalitet i hendes liv. Hele familiens liv med børn, børnebørn og oldebørn blev styret gennem hende. Hun var familiens omdrejningspunkt, der som en mester samlede alle trådene. Det forstår jeg især nu, hvor hun ikke er mere.

- Kommandocentralen, kaldte jeg hendes spisekøkken. Når jeg besøgte hende, kunne det sommetider opleves som Københavns hovedbanegård i

myldretiden. Plejere, hjælpere og andre offentlige personer blev styret kontant og med hård stemme. Madudbringeren var hun venligere stemt. Helt anderledes rummende var hun, når det gjaldt familie, naboer og venner. Og det hvad enten det foregik personligt, over telefonen eller med sms'ere.

Værre var det, når hun var indlagt på den altid overfyldte lungeafdeling. Her var hun isoleret, blandt fortravlet personale og medpatienter, der enten var i gang med desperat at hoste lungerne ud af kroppen, alternativt gispende at få luft ned i dem. Opgivelse og dødsangst var en del af hverdagen. Her kom humoren mor til hjælp:

- Jeg er åbenbart lagt ind på den hylde, de ta'r fra, sagde hun med et glimt i øjet.

Eller som ved et senere besøg, hvor jeg ikke kunne finde hende på afdelingen. Af sygeplejersken fik jeg at vide, at hun på grund af pladsmangel var flyttet op på tagetagen i den samme bygning. Her fandt jeg hende helt ude ved vinduet på en stor stue:

- Hvad Søren, har de flyttet dig helt her op? spurgte jeg dumt.

- Ja, det er nok fordi, jeg ligger på det yderste! svarede hun tørt.

Ellers var det svært at have en konstruktiv samtale med hende, når hun var indlagt. Det blev nemt til den sædvanlige snak om sygdom, medicin, hvad lægen havde sagt og historier om andres elendigheder, der altid flourerer i rigt mål på et sygehus.

I min søgen efter emner, kom jeg til at tænke på mors evne til på levende vis at fortælle vittigheder Hvoraf nogen af dem i familiens skød var blevet klassikere, som jeg længe havde haft lyst til at skrive ned. Den idé var hun straks med på. Hun krøb ind i hjørnet af sengen og trak benene og dermed dynen op som skærm mod de andre på stuen. Jeg satte mig ind til sengen og skærmede tilsvarende af med ryggen. Med iltslange i næsen og svag stemme gik mor herefter i gang med at fortælle småsjofle vittigheder, som jeg skrev ned. Ind imellem kluklo vi begge - af vittigheder, vi havde hørt utallige gange før livet igennem.

Vittighederne blev samlet til bogen *Beddes de Bedste*, som jeg nåede at få færdig og give til hendes 80-års fødselsdag.

Min uvittige Far

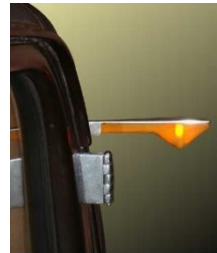
Apropos min mors mange vittigheder så kendte min far kun én, som han til gengæld brugte livet igennem:

- Hvad er det, der går ud, når den går ind – og lyser, når den går ud?

ELFERAVEN

Men som regel kludrede han så meget i forklaringen, at min mor måtte sige det for ham. Det drillede hun ham så med ved at fortsætte:
- Det er den eneste vittighed, han kender, og så kan han ikke engang huske den.

Men det lod min far sig ikke anfægte af: Det er en retningsviser, sagde han hoverende og mente dermed at have bevist, at han godt kunne huske den.

Som det kan siges ...

Det er Leif.

- Goddag, det er fra Vejle Amts Folkeblad.

'Vejle amt', det er der da ikke noget, der hedder mere?

- Nej, men det hedder avisen.

Avis? Du sagde lige, det er et folkeblad?

- Ja, hvis du tegner abonnement nu, kan du få den til halv pris.

Jamen, prisen er vel det, jeg kan købe avisen til?

- KLIK!

Fuldt flor

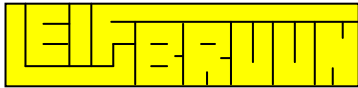

På Else Maries og min bryllupsdag
stod æbletræet i fuldt flor.

Nu er blomsterne væk,
og træet er med frugter.

Sådan er det ikke med vores kærlighed.

Den blomstrer stadig
i fuldt flor!

TPI – med mere

I mine år som golfspiller, har Jesper været min træner og rådgiver. Det har jeg været glad ved, for han har givet mig masser af gode råd, der mange gange har ændret truende nedture til dejlige golfoplevelser. Så ham har jeg stor tillid til.

Men da han begyndte at snakke om at forøge mobiliteten i mine bevægelsesled, blev jeg alligevel lidt skeptisk. Det var et TPI-træningsprogram, jeg skulle købe, og træningen skulle foregå hjemme i min egen stue. Da lød han altså mere som en sælger, end som min rådgiver.

Jeg syntes jo nok, at jeg til al rigelighed træner de bevægelser, der skal til for at gennemføre et golfsving. Desuden kunne jeg godt forudsige ko-nens kommentar:

- Når du endelig er hjemme fra golfbanen, skal du altså ikke lave golføvel-ser!

Så det råd valgte jeg at overhøre.

Men Jesper kender ikke min kone og fortsatte ufortrødent med at snakke om min manglende mobilitet og TPI. Og så dyrt var det jo heller ikke. Og det er da dumt, at have en rådgiver, hvis man i det mindste ikke afprøver hans råd. Så efter aftale mødte jeg ved aftenstide op i klubhuset. Jeg skulle screenes. Hvad det så end var. Det var jeg noget spændt på.

Først skulle mobiliteten i mine led måles igennem:

- Stræk lige armen og træk tommelfingeren tilbage, sagde Jesper.

Det gjorde jeg så.

- Træk tommelfingeren tilbage, gentog han.

- Det er den sgu o's, svarede jeg, og anstrengte mig yderligere.

- Du må ikke bøje armen, kom han igen.

Efterhånden som vi kom igennem de forskellige målinger, fik jeg en klar fornemmelse af, at jeg nok var temmelig stiv i det. Eller som konen ville have sagt det, når hun var i det humør:

- Du har kun én legemsdel, der ikke er stiv!

Hø, hø! Men den skulle nu ikke screenes.

Derimod tog Jesper fat på et omfattende spørgeskema:

- Har du ondt nogen steder, spurgte han.

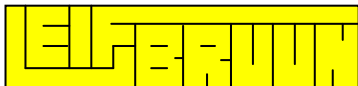
- Nej da! Jeg er frisk som en havørn, svarede jeg.

Det afholdt nu ikke Jesper fra at fortsætte med at spørge til de enkelte legemsdele. Men jeg svarede frejdigt nej til det hele. Det vil sige, der var godt nok noget med, at jeg fik ondt i lænden, når jeg nærmede mig hul 16. Og når jeg bøjede armen på en bestemt måde, gjorde det ondt i skulderen. Men det er jo ikke noget, man går og tænker over, og desuden er jeg ikke nogen årsunge længere.

Men Jesper noterede det hele ned. Også hvor gammel jeg er.

- Sådan! sagde han. Nu har vi det hele. Nu trykker jeg på knappen til Amerika, så må vi se, hvad de siger.

Og vupti, så kom svaret med mit TPI-handikap. Men det er altså ikke noget at skrive om, så det lader jeg være med.

Men altså, jeg havde jo heller ikke forventet, at de meldte tilbage, at alt var i orden, og at jeg ikke behøvede at købe deres træningsprogram. Så meget kender jeg da til amerikanere. Så med Jesper ved min side accepterede jeg deres tilbud, og han trykkede atter én gang på knappen.

Og det må man altså sige om de amerikanere. Effektive det er de. For vupti, sagde det igen, og så kom mit personligt udarbejdede træningsprogram. Med 16 forskellige øvelser, beskrevet med tekst, billeder og små videoklip:

- Og det ligger allerede hjemme i din indbakke også, sagde Jesper.

Det var så det. Det tog under en halv time. Så jeg nåede lige at drikke en fadøl, inden jeg kørte hjem.

- Du lugter altid som et helt værtshus, når du kommer derovrefra, sagde konen.

Vi sku' ha' frikadeller.

Efter frikadellerne fik jeg kigget på mit nye træningsprogram. Det var lige til at gå til. Og øvelserne kunne sagtens lade sig gennemføre. Nåh ja, der var lidt småproblemer, men det var som sagt også lige efter frikadellerne.

De næste par dage følte jeg mig lidt radbrækket, men det gik hurtigt over igen. Og øvelserne gik det bedre og bedre med. Efterhånden som de sad på rygraden, fandt jeg ud af, at de passede perfekt sammen med tv-avisen. Det var kun lige, når Bettina var vejrpige, jeg holdt en lille pause.

- Jeg skal da lige se vejrudsigten, forklarede jeg konen.

Hun syntes, for øvrigt, at det var vældig hyggeligt, at der var kommet lidt liv i stuen.

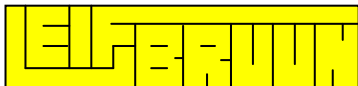
Mine golfrunder fortsatte jeg også med, som jeg plejede. Faktisk tænkte jeg slet ikke over, at golf og træningsøvelser skulle have noget med hinanden at gøre. Først efter nogle uger. Jeg vil ikke påstå, at jeg var blevet en bedre golfspiller. Men det var ligesom blevet nemmere at svinge køllen. Jeg var også blevet opmærksom på hvor og hvornår det gjorde ondt i kroppen. Forstå det, hvem der kan. Men det betød faktisk, at det ikke gjorde ondt mere. Heller ikke op ad hul 16!

Nu sidder jeg så her, hvor TPI-træningsprogrammet er afsluttet, og hvor jeg har lovet Jesper at lave en evaluering. Jamen, jeg må sige:

- Jeg er blevet en bedre golfspiller. Det er blevet lettere for mig at spille en runde. Der er ikke noget, der gør ondt. Jeg er mere afslappet. Jeg er blevet yngre! Alt dette gør, at jeg har mere overskud til at koncentrere mig om selve spillet. Det er blevet sjovere.

- Han er blevet gladere og mere viril, råber konen ude fra køkkenet.

Vi skal hygge os. Det er lillekoneaften.

I was a Skyper

Min søn med familie var flyttet til New Zealand, så jeg måtte gå den lange gang ned i byen og købe et webkamera med indbygget mikrofon og koble mig på Skype.

Overraskende nok, virkede det faktisk allerede første gang, vi prøvede det. Det vil sige, min søn kunne ikke høre mig, og uanset hvor mange ting jeg prøvede, hjalp det ikke.

Efterhånden sad jeg med kameraet helt oppe ved munden, og råbte ind i det, for dog bare at få en lille lyd sendt til den anden side af jordkloden. Men det lykkedes ikke. I stedet lød det på ægte jysk fra de Nye Sjæles Land:

- Nu er jeg fandeme snart træt af at sidde og kigge dig op i næsen!

Hva' si'r du

- Det er lige noget for dig, det skal du prøve, siger konen og skubber avisen over til mig.

Så ved jeg godt, at når hun siger sådan, er det afgjort. Og det, det drejer sig om, er, at et hørecenter tilbyder gratis høreprøve.

- Du hører aldrig, hvad der bliver sagt, siger konen ofte.

Jeg er såmænd heller ikke uvillig til at få det afprøvet, for mine gamle maskinmesterører har været udsat for massevis af generende støj i tidens løb.

Den flinke dame i hørecentret giver mig hørebøffer på og siger, at jeg bare skal trykke på knappen, når jeg kan høre en lyd. Der går altså lang tid, inden jeg hører noget første gang, og derefter bliver der lange pauser ind imellem.

- Det går da helt galt det her, tænker jeg. - Jeg skal garanteret til at gå med høreapparat.

Men så tager den flinke dame hørebøfferne af igen, smiler og siger:

- Du har en fin høreelse. Der er ingen grund til bekymring.

- Hva' siger du? siger jeg. – Kan jeg få det skriftligt?

Det kunne jeg godt. Og det fine diplom blev hængt op på køleskabslågen derhjemme, så jeg fik lejlighed til at fortælle vidt og bredt om min fine høreelse.

At den flinke dame også fortalte mig, at der er noget, der hedder selektiv høreelse, fortalte jeg ikke noget om. Den slags oplysninger har jeg det med at holde for mig selv.

Kender du en, der hedder Arne

Telefonen ringede en lørdag eftermiddag. Det var en svensker, der sagde et eller andet uforståeligt. Nu er der normalt ingen svenskere, der ringer til mig, så jeg tænkte straks, at han var fuld og havde fået forkert nummer. Men der var alligevel noget ved stemmen, der gjorde, at jeg ikke bare lagde

røret på igen. Så var det, han spurgte, om jeg kender en, der hedder Arne.

Spontant svarede jeg:

- Ja, hvis der er Arne Jørgensen fra Thyregod, så gør jeg.

Det var det så. Og forhistorien er den, at jeg i mange år var teknisk chef på fjerkræslagteriet Farre Food ved Give. I den forbindelse havde jeg ansat Arne. Han var uddannet vvs-mand i Thyregod, men nu blev han altså smed i Farre. En godmodig og dygtig håndværker, der altid var flink overfor mig og alle andre. Altid villig til at tage fat, når det gjaldt. Og så var der fest og gang i den, hvor Arne var. Arne arrangerede - og betalte såmænd også. Og altid trak han mig med. Så vi har haft mange gode oplevelser sammen.

Slutningen på Farre Foods liv og dermed min karriere i Farre blev et stort fjerkræslagteri, vi opførte i Tyrkiet. For mig var det et spændende projekt, hvor jeg som rådgiver fik mulighed for frit at tegne mit drømmeslagteri. Og det blev stort set opført som sådan. Da byggeriet var afsluttet, og maskinerne skulle installeres, skulle jeg skaffe to erfarne håndværkere, der skulle bistå dette. Det blev Arne som smed og Svend som elektriker. Det var sådan set mine to bedste håndværkere, men det var dem, der havde mod på det, så det kunne ikke være anderledes.

Efterfølgende var jeg kortvarigt nede at besøge dem et par gange og hørte om deres eskapader, når de holdt friweekend i Istanbul. Men som sagt blev projektet af helt andre årsager en tragedie for Farre Food, og jeg fandt andre græsgange. Det ligger 25 år tilbage, og siden har jeg hverken hørt eller set noget til Arne.

Men nu var han altså blevet svensker. Det vil sige, at han efter 2 år i Tyrkiet, havde mødt dejlige Maria, som han var blevet forelsket i, og som han i dag er gift med og har 2 store piger sammen med. Og det var Maria, der var svensker og boede i Stockholm. Så der slog de sig ned, og Arne startede sit eget firma med renovering af lejligheder. Firmaet, der hedder *Jørgensens Rör AB*, har vokset sig stort og stærkt med 60 medarbejdere, og er meget benyttet af den svenske stat til renovering af lejligheder i Stockholm.

Det var det, der skulle fejres med en stor jubilæumsfest med 400 indbudte gæster. Og det var i den anledning Arne kontaktede mig:

- Du 'måsta komme', sagde han indtrængende.

Det var jeg selvfølgelig smigret over, men alligevel afvisende. For jeg synes, det var langt at rejse for en fest. Men Arne fortsatte med at overbevise mig. Han havde lejet *Café Opera*, et velanset etablissement i forbindelse med den svenske opera midt i Stockholms hjerte. Festen skulle begynde om eftermiddagen og vare til ud på de små timer med stor buffet,

underholdning og levende dansemusik. Alt var betalt, inklusive drikkevarer.

Jeg var stadig afvisende og forklarede, som han også godt vidste det, at den slags fester, var slet ikke noget for mig. Jeg ville meget hellere være sammen med ham ved en anden lejlighed, hvor vi kunne få fred til at tale rigtigt sammen.

Men Arne fortsatte med sit 'måsta komme': - Du skal tage din frue med. I kan komme en uge i forvejen og blive en uge bagefter. Der bliver masser af tid til at tale sammen. I skal bo på luksussuite. Alt bliver betalt - også flyrejsen.

Nu spidsede jeg godt nok ører – og vendte på en tallerken: - Jamen, selvfølgelig kommer vi, svarede jeg. Også fordi han havde fortalt, at efter hans mor var død for nogle år siden, havde han ikke andre kontakter i Danmark end hans kammerat Stig i København. Og jeg var den eneste af de gamle, han havde opsøgt.

For nemheds skyld aftalte vi, at Else Marie og jeg selv skulle købe flybilletterne, og så ville Arne refundere pengene efterfølgende. Det gjorde vi så. Vi valgte 2 billetter fra Billund fredag morgen og retur igen fra Stockholm søndag aften til i alt 4.200 kr. Det var mange penge, syntes jeg, men det var der ikke noget at gøre ved.

Dagen efter fik jeg en e-mail fra rejseselskabet, at *Skyways* var gået konkurs, og at pengene var tabt. Jeg ringede straks til banken, der blot kunne konstatere, at pengene var overført. Så ringede jeg til mit forsikringselskab, der blot beklagede, men sådan noget dækkede de ikke.

Resten af dagen gik jeg nedtrykt rundt, inden jeg fik mig taget sammen til at skrive til Arne, at pengene var tabt, og at rejsen var aflyst. En time senere ringede telefonen:

- I 'måsta komme', sagde Arne. - Skidt være med de penge, dem skal du nok få igen. Jeg har allerede fået Stig til at bestille nogle andre billetter til jer. Så det er i orden.

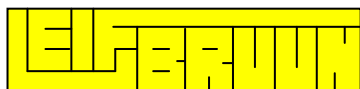
En time senere igen, tikkede der 2 nye billetter ind på e-mailen.

En uges tid før afgang ringede jeg til Arne for at få at vide, hvad hotellet hed, så vi kunne finde frem:

- Når I kommer ud af lufthavnen, venter min privatchauffør med et skilt med dit navn på, og så sætter I jer bare ind i limousinen, svarede Arne.

Sådan gik det så. Og jeg skal da lige love for, at det var en overvældende start på vores luksuriøse rejse. Vi var startet fra Billund tidligt en fredag

morgen, med en flyver der var fyldt med forretningsfolk i stive jakkesæt - og så os 2 turister. Men jeg er sikker på, at vi steg i anseelse, da vi kom ud af lufthavnen, og de måtte stå i kø ved taxa- og busholdepladserne, og vi steg ind i den 9 meter lange limousine med 4 meter fri champagnebar.

Jubilæumsfesten forløb som den slags sikkert gør med overdådighed i alle ender og kanter. Det sjoveste var næsten, at gå rundt og kigge på de mange Billed-Blad's-udklæde mennesker. Det var også rart at vide, at limousinen holdt udenfor til rådighed for den lille eksklusive gruppe af os danskere. Men vi valgte nu at bruge gåbenene tilbage til vores luksussuite på Hotel Sheraton.

Arnes kammerat, Stig havde fortalt, at Arne nogle dage i forvejen var gået ind i en tøjforretning og fået taget mål til et jakkesæt til 70.000 kr. Men da han sagde, hvornår han skulle bruge det, sagde ekspedienten, at det kunne de ikke nå. Så trak Arne på skuldrene og gik ud af forretningen igen. I stedet gik han rundt til festen i den mere afslappede stil med skjorten uden på hængerøvsbukserne, løs jakke og stråhat.

Dagen efter var vi inviteret hjem til Maria og Arne i deres dejlige penthouselejlighed i det centrale Stockholm – med udsigt til alle verdenshjørner. Men forinden var vi lige nede i parkeringskælderens for at se bilparken: En stor sort Mercedes firehjulstrækker brugte Maria til arbejdskørsel. En anden stor sort Mercedes var Arnes ligeså. Derudover var der 2 Ferrari'er. En lidt ældre model og en spritny sølvgrå fartdjævel:
- En 599 GTO med V-12 motor på 750 hestekræfter. Der findes kun 3 af dem i Sverige, og den her har en ekstra finesse, som der kun findes 2 af i verden, føjede Arne til.

Da jeg vidste, at Arne kørte motorløb, klogede jeg med at spørge, om hvilken af de 2 Ferrari'er han brugte til det. Men Arne rystede blot på hovedet og sagde, at det havde han en toptunet Porsche til.

Den nye Ferrari var Maria for øvrigt lidt fornærmet over, for den havde Arne købt uden at snakke med hende først. Hermed kom det så også frem, at det var Maria, der stod for den administrative del af deres forhold - både privat og i virksomheden. Det lød også betryggende, eftersom Arne ikke lægger skjul på, at han hverken er en ørn til at læse eller skrive. Og computere er som en by i Rusland for ham.

Efter en dejlig aften hos Maria og Arne, valgte Else Marie og jeg at gå hjem til hotellet i den lune aften. Det var lidt mærkeligt, for mine sko føltes ligesom lidt fremmede. Rigtigheden af det gik først op for mig hjemme på hotellet, hvor Hugo (Stigs ven) ringede og sagde, at jeg havde taget hans sko. Først insisterede han på, at jeg skulle komme tilbage igen, da han ikke kunne få mine sko på. Men efter en del overtalelse blev vi enige om, at man sagtens kunne gå rundt i Gamla Stan på strømpefødder – med mine sko i hånden. Endvidere aftalte vi, at jeg stillede Hugos sko udenfor hans værelsesdør, og at han senere stillede mine sko udenfor vores dør.

Uheldigvis havde jeg også lavet en aftale med roomservice om at stille bakken med sandwichrester udenfor døren. Så da servicemanden hentede den, tog han også skoene med i den tro, de skulle kasseres. Så næste morgen var det mig, der stod uden sko. Men heldigvis blev de senere på dagen skaffet frem igen.

- Ak ja, i gamle dage havde de vel bare pudset skoene!

Søndag formiddag samledes den lille danskergruppe i receptionen for sidste gang inden afskeden. Arne ankom som den sidste. Smed nøglerne til den spritny fardjævel på bordet og sagde:

- Ska' I ikke ud og køre Ferrari?

Jeg skal lige love for, at vi var nogen der sprang op og kom udenfor i en vis fart. Egentlig havde jeg ikke meget mod på det, men den mulighed kunne jeg simpelthen ikke lade gå fra mig. Det var da også en stor oplevelse at sætte sig ind i det formstøbte sæde og tage fat i rattet. Bilens kontante bevægelser. Lyden og reaktionerne – især når man vippede lidt med højre fod.

- Man mærker slet ikke, at vi kører 70, sagde jeg på et tidspunkt til Hugo, der sad ved siden af.

- Hold kæft mand, det er miles, svarede han.

Men det er er altså lidt af en fornærmelse mod en Ferrari at afprøve den i det centrale Stockholm en søvnig søndag formiddag.

Det dramatiske højdepunkt opstod, da jeg drejede ind til kantstenen igen tilbage ved Sheraton, og hoteldrageren holdt sig for øjnene. Jeg havde ikke taget højde for, at forskærmen rager meget længere frem end forhjulene. Heldigvis skete der ikke noget, men det havde været tæt på. Det havde heller ikke været sjovt at skulle ind og fortælle Arne, at han skulle have ny forskærm. Han havde lige - med stor lidenskab - forklaret, hvordan karrosseriet var opbygget af kulstoffibre for at reducere vægten.

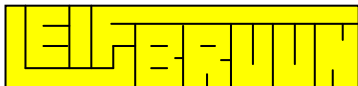
Resten af den solrige søndag havde Else Marie og jeg for os selv, inden vi skulle med flyveren hjem. Så vi fik tid til at blive akklimatiseret som almindelige turister rundt i Gamla Stan og på tur i skærgården. Det havde været en fantastisk og spændende tur, med Maria og Arne som de venlige og gæstfrie værter. Så tusinde tak til dem!

I flyveren hjem filosoferede jeg lidt over Arnes og mit forhold. Jeg var for så vidt den samme – blot 25 år ældre. Men Arne havde foretaget et kvantespring fra at være smed i Farre til at blive en af spidserne i det Stockholmske jetset. Men egentlig var han også den samme. Der var blot kommet et par nuller mere på hans økonomiske dispositioner.

Jeg fiskede på et tidspunkt efter at finde ud af, hvordan han arbejdede:

- Du må være god til at regne tilbud ud? spurgte jeg.

- Tilbud! Jeg laver ingen tilbud, svarede han. - Når de kommer med et stykke arbejde, siger jeg, hvad det koster, og hvornår det er færdigt. Og sådan bliver det.

Den svenske stat uddelte karakterer til de forskellige servicevirksomheder. Og her lå *Jörgensens Rör AB* hvert år på en første- eller andenplads.

I princippet var det på nøjagtigt samme måde, da jeg i sin tid havde Arne som ansat. Jeg forklarede ham, hvad der skulle laves, og Arne svarede, det klarer jeg. Så vidste jeg, at det kunne jeg stole på. Og det er jo guld værd for en fortravlet leder.

Jeg vidste også, at havde Arne og jeg været i byen i weekenden som rigtige kammerater, så havde det ingen indflydelse på vores forhold mandag morgen. Så var han den samme gode medarbejder igen.

Men det helt overraskende for mig, det var at opleve, hvordan Arne opfattede mig, som den, der havde sat ham i gang med hele sit eventyrlige virke. Det fortalte han vidt og bred til alle i de dage, jeg var sammen med ham.

Det var så det virkelig lærerige for mig, at opleve hvor stor betydning de dispositioner man foretager sig som leder, kan have for andre. Helt uden at man gør sig det klart!

Da jeg mødte Arne havde han aldrig prøvet andet end at være vvs-mand i Thyregod. Som smed i Farre udviklede han sin selvstændighed. Da der så viste sig et spændende job i Tyrkiet, havde han modet til at slå til. Han siger, at det var mig, der overtalte ham. Det husker jeg ikke, for jeg ville jo nødtigt undvære ham i Farre? Men jeg kan godt huske, at jeg havde opfattelsen af, at det ville være godt for Arne at prøve noget andet.

Og det skal jeg da love for, at det i den grad er sket!

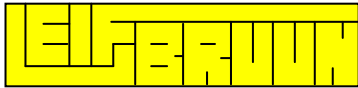
Hej Nivi

Denne gang skal det handle om kærlighed, har jeg besluttet mig for:

I de 10 år jeg var sammen med Else Marie, oplevede jeg kærligheden i rigt mål. Det var for mig nogle værdifulde og lærerige år med masser af dejlige oplevelser.

Helt fra starten af vores forhold var jeg klar over, at vi var meget forskellige - både som mennesker og med hensyn til interesser. Men når man er forelsket, er den slags rationelle tanker ikke noget, man lader sig stoppe af. Det skulle være os to. Heldigvis var vi begge gode til at give slip, så vi kunne fortsætte med hver vores ting, og når vi var sammen, havde vi det hyggeligt og rart.

Kærlighed bygger bro, siger man, og det var så målet, at vi hen ad vejen skulle finde nogle fælles interesser. Det lykkedes bare aldrig. Tværtimod fortsatte vi med at udvikle os i hver vores retning. På længere sigt betød det, at de tidligere spændende samtaler ændrede sig til "Hvad skal vi ha' at spise i aften?" slagsen. Tolerancetærsklen dalede og irritationsudbruddene forøgedes. Og efterhånden stod det klart, at vi gik og begrænsede hinanden.

Konsekvensen af det var, at vi delte vores habengut, Else Marie overtog vores fælles hus, og jeg flyttede i lejlighed i Vejle. Alt sammen ordnet i fred, mindelighed og bedste kammeratskab. Vi fortsatte også med at være kærester. Det holdt i 7 måneder, hvorefter det var endegyldigt slut. Ikke på nogen dramatisk måde, vi holdt bare op med at kontakte hinanden. Det var sådan set ikke på den måde, jeg havde forestillet mig, det skulle slutte - uden at jeg egentlig ved, hvordan det ellers skulle være foregået.

Jeg har aldrig troet på den lykkelige skilsmisse. Men jeg tror, vi var så tæt på, som man kan komme. Men det ændrer ikke på, at jeg oplevede et stort 'hul' i tiden efter. Tabet af Else Marie og ensomheden gjorde ondt. Den sociale nedtur, der helt klart mærkes fra omgivelserne, forøgede det. Og så gjorde det da ikke nemmere, at det skete lige i starten af en lang snetung vinter, der udelukkede al golfspil.

Det positive er så, at de tidligere nævnte begrænsninger blev ophævet. Det betød, at jeg fik langt mere energi og overskud til at komme videre med mit liv, og det jeg vil med det. Hvad det så end er?

Det spøger i Jelling Golfklub

Jeg har en golfkammerat, der hedder Carlo, som jeg spiller med, hvis ikke der er andre muligheder. Vi spiller altid hulspil, hvor taberen skal give øl bagefter. Så det har efterhånden kostet mig mange øl.

Det vil sige, vi spiller ikke så meget mere, for Carlo er enormt påståelig og så spiller han ærlig talt ikke ret godt. At det alligevel er mig, der skal give taberøl, er fordi, hans påståelighed hidser mig op, og så har han altså et forkert handikap. Det siger jeg også til ham, hver gang, han har vundet: - Carlo, dit handikap er alt for højt!

Nu er det ikke Carlo, det skal handle om, men spøgelse som sagt. Men det skete under en dyst mod Carlo, så derfor:

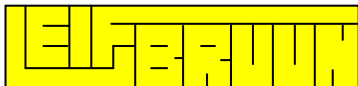
Det startede ellers som en rigtig god dag. Efter 2 huller var jeg 1 op, og det var således mig, der først skulle drive ud på hul 3. I Jelling er det et langt par 3 hul, hvor man virkelig skal ramme bolden godt bare for at komme i nærheden af greenen.

Mit drive endte som det plejer. Bolden kom til at ligge for kort - lidt ude i venstre side. Ved Carlos drive landede bolden faktisk på green. Men som jeg også sagde til ham, at når man bruger driveren og lander på green, så løber bolden selvfølgelig af igen. Og det var da også, hvad der skete. Bolden fortsatte forbi hullet og tværs over greenen og et par meter ud over. Men et heldigt drive, må man sige. Og det sagde jeg da også til ham:

- Der var et heldigt drive, Carlo.

Men det var selvfølgelig ikke nok for Carlo. Hele vejen op ad fairwayen måtte jeg høre på hans pral om det fantastiske drive, hvor bolden var lige ved at gå i hul, og om hvor godt han ramte bolden.

Nå, men jeg kom da op til min bold og fik lavet mit indspil. En høj flot bold, der gik direkte mod hullet. Men da det også var lige op imod solen,

kunne vi ikke blive ved med at følge bolden. Først da vi umiddelbart efter kunne høre, at den ramte flagstangen, slappede jeg af og tænkte:

- Ja ja, det var nok slet ikke så ringe.

Og da vi kom op til greenen og der ingen bold var at se, tænkte jeg igen:

- Ja ja, så kan den jo kun være et sted!

Carlo var den første til at kigge i hullet:

- Den er her ikke, sagde han – og stillede sig op med det der fjollede grin, som irriterer mig.

Og han gør det kun, fordi han ved, det irriterer mig. For selvfølgelig var bolden i hullet, hvor skulle den ellers være. Det var jeg så sikker på, at jeg lod putteren være i bag'en:

- Lad være med at opføre dig så fjollet, Carlo, sagde jeg.

Det var bolden så ikke, og vi gik rundt og kiggede. Også oppe bag greenen. Men der var den heller ikke. Så vendte vi tilbage til greenen. Og der var bolden - lige ved siden af hullet!

Jeg blev rasende. Det var selvfølgelig Carlo, der lavede grin med mig. Det sagde jeg også til ham:

- Carlo for Fanden! Bliver du da aldrig voksen.

Men han blev helt forskrækket og forsikrede mig om, at han ikke havde gjort noget. Så fik vi øje på flaget. Det var revnet og havde en poseformet åbning øverst. Det var altså der, bolden havde ligget, indtil et vindpust blæste den ned igen.

Jeg argumenterede selvfølgelig for – og det mener jeg stadig, må være retfærdigt – at når bolden havde ligget der så længe, skulle det regnes som, at den var i hul. Ja, jeg kom vist ligefrem til at sige, at jeg engang har læst om en regel, der underbygger dette. Men den slags preller af på Carlo. Så bare for at komme videre, måtte jeg acceptere, at det blev en Par (3 slag).

Så tog Carlo putteren frem:

- Hallo Carlo, sagde jeg så. - En rigtig golfspiller bruger altså ikke putteren, når han ligger så langt uden for green.

Men det var Carlo kold overfor. Han puttede, så bolden trillede ind over forgreenen, hen over greenen – og ned i hullet:

- En Birdie (2 slag)! råbte han, og stillede sig igen op med det der, irriterende glade fjæs.

Jeg måtte altså konstatere, at jeg havde tabt hullet, og at min føring var sat over styr. Og helt ærligt, jeg formåede ikke at sætte mig op til at lave noget nævneværdigt igen. Så resten af runden var ren overlevelse. Målet var bare, at vi kunne blive færdige, så jeg kunne få afleveret den øl.

Og igen måtte jeg sidde og høre om alle Carlos fantastiske slag og bedrifter. Og helt ærligt, jeg har ikke orket at spille imod ham siden. For mægtigt til pralhals skal man da lede længe efter!

Filosofi i blomsterbedet

Min genbo er en ældre, enlig, ensom, trist og temmelig drikfældig herre.

Da jeg kom hjem den anden eftermiddag, sad han i sit blomsterbed og så meget hjælpeløs ud. Jeg gik ud fra, han var faldet, for han havde jord og skrammer i ansigtet. Og da han lød til at være så beruset, at han var ude af stand til selv at rejse sig, spurgte jeg, om jeg skulle hjælpe ham op.

Så var det, han snøvlende stillede det filosofiske spørgsmål, som jeg stadig ikke har fundet svaret på:

- Hva' ska' jeg op for?

Jehovas Vidner

- tænkte jeg med det samme, jeg så de to midaldrende damer ude på gaden. En stramt udseende bred matrone og en pænere mere venligt udseende.

Nu er de på vej op af min havegang. Den stramt udseende går forrest. Da jeg åbner døren, har hun straks både foden og ansigtet indenfor. Hun hverken hilser eller præsenterer sig, men holder et blad op og siger, at der er en artikel heri, som hun er sikker på vil interessere mig.

Jeg stikker foden og ansigtet lige så langt frem og siger med bøs stemme - og sikkert også lidt dårlig ånde:

- Du kan få en spand og hoppe i!

Hun springer forskrækket en halv meter baglæns. Og da hendes store korpus er færdig med at dirre, afslører hun sit sande jeg:

- Ja, hvis det er, hvad du har at byde på, så har vi to ikke mere at tale om.

Herefter får hun samlet sig igen, holder bladet frem på ny og snakker om artiklen. Jeg afbryder hende og siger, samtidig med at jeg lukker døren:

- Skal vi ikke bare holde os til, at vi to ikke har noget at snakke med hinanden om.

Det er ikke fordi, jeg er stolt af min håndtering. Og hun har garanteret været udsat for det, der var værre. Men jeg er oprigtig vred over, at de på den måde har lov til at gå rundt og genere privatlivets fred. Og deres mål er jo slet ikke mig. De går bare fra dør til dør i håb om at ramme mennesker, der af en eller anden grund står i en svær situation, og som derfor ikke har overskud til at afvise dem.

Nu kender jeg ikke Jehova, men han må være en skidt fyr, hvis det er ham, der påbyder sine vidner at opføre sig så påtrængende, manipulerende og uanstændigt!

-- o --

Hva' mener du om verdenssituationen, Archimedes? spurgte Vagabonden:
- Ik' noget, jeg har fået noget i øjet, var svaret.

Den Storm P. vits kan jeg levende sætte mig ind i. Ikke at jeg har fået noget i øjet, men min blindtarm bristede for et par uger siden og lavede en hel masse ravage, som betød at min verdensopfattelse lige siden har været mikroskopisk lille.

For første gang i mit liv har jeg nu prøvet et være patient på et sygehus. Det var en helt igennem positiv oplevelse. Fra først til sidst var det professionelle og effektive mennesker, der styrede slagets gang, så jeg aldrig var i tvivl om, at der hele tiden blev taget de bedste beslutninger for mig og mit fortsatte liv uden blindtarm.

På min enestue på 9. etage med udsigt over Kolding by, blev jeg vartet op døgnet rundt af dygtige og kærlige mennesker, som hjalp og støttede mig og som også havde tid til en lille snak, når der var behov. Og for at få mit mave-tarmsystem i gang blev jeg igen og igen tilbudt små lækre fristelser, der overraskede mine ellers så genstridige smagsløg.

Det får mig til at tænke på, at jeg ofte har været på golfrejser på flotte hoteller med 'all inclusive'. Og fint nok med det, men min opfattelse af det begreb har da godt nok fået nogle ekstra dimensioner efter denne 'rejse':

- Så tusinde tak til personalet på Organkirurgisk Afdeling på Kolding Sygehus!

Alt dette ændrer så ikke på, at det har været et langmodigt og smertefuldt forløb, jeg har været igennem. Men lægerne siger, jeg er rask, og det sætter jeg min lid til. Nu er jeg så hjemme igen og må have tålmodighed til, at kræfterne og overskuddet vender tilbage, så min verdensopfattelse igen udvider sig. For det kribler og krabler efter at komme i gang med at skrive igen.

Det er ikke rart at have ondt

Jeg deltog i en turnering med Golftræf i Ribe. Det var en dejlig dag, så stor tak til alle. Men der er alligevel en enkelt ting, der har pint mig lige siden. Nu fremlægger jeg det her - helt objektivt - så kan dem der vil jo danne deres egen mening:

På hul 2 var der rødvin til nærmest flaget. Jeg lavede et godt drive. Bolden fløj højt og flot direkte mod pinden, landede på greenen, og vi troede faktisk, at den trillede hen i hullet. Det gjorde den så ikke. Vinklen snød lidt, så den lå 4,12 meter før hullet. Det ved jeg helt præcist, for vi målte det. Et vindslag, for der var ikke andre skrevet på listen. Rødvinen er hjemme, tænkte jeg.

Målebåndet var af den type med drejehåndtag på siden til at rulle båndet op med. Det vil sige, håndtaget manglede, så man skulle stikke en finger i hullet og dreje. En halv omgang - så sad fingeren fast. Så skulle man dreje lidt tilbage igen - for at få fingeren ud. Herefter kunne man så stikke fingeren i det andet hul, dreje en halv omgang - og så fremdeles.

Det tog sin tid, indrømmer jeg. Det var trods alt 4,12 meter. Og pludselig kunne jeg høre en bold i luften. Jeg dukkede mig:

- Klask, sagde det, da den landede et godt stykke til højre for greenen.
  - En skævert, kalder vi det, der hvor jeg kommer fra.

Men den må have landet på en sten eller andet hårdt, for den sprang skævt op og ind på greenen, og trillede hen mod hullet - nærmere end 4,12 meter!

Der stod jeg. Med ondt i fingeren. Og mig selv. For jeg vidste godt, at det betød, at jeg mistede min rødvin. Det er så det, jeg synes, ikke er helt retfærdigt. Og jeg er ret sikker på, at hvis man gider bladde regelbogværket igennem, så står der et eller andet sted, at sådan et slag skal annulleres.

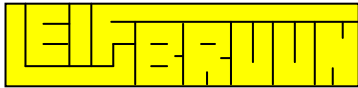
Ikke et ondt ord om Hans Jørgen. Ham har jeg kun godt at sige om. Men det var altså hans bold. Det blev ham, der med et stort smil, under klapsalver og kram fik overrakt min rødvin. Det var næsten ikke til at bære. Jeg kan kun sige, at hvis det havde været mig, ville jeg straks have tilbudt, at vi delte vinen. Så kunne vi have skålet og hygget os og blive enige om, at det jo kun er for sjov, vi spiller golf.

Sådan gik det ikke. I stedet har jeg som sagt gået og haft ondt af mig selv lige siden.

Klubmester

- Du siger, du vandt klubmesterskabet i Jelling Golfklub?
  - Ja!
- Var det i den åbne række?
  - Nej da, det var i Super rækken.
- Super Veteran rækken hedder den vel helt præcist?
  - Ja, jeg vandt helt suverænt.
- Var det fordi, du spillede godt?
  - Nej, det kunne have været bedre.
- Hvor mange deltagere var i?
  - Det kan jeg ikke lige huske.
- Var i flere end 10?
  - Nej!
- Var i flere end 5?
  - Nej!
- Var i flere end 3?
  - Nej!
- Var du den eneste deltager?
  - Ja, nu du siger det ...

Brugtvognsforhandleren

Jeg har en mekaniker, som jeg er meget glad for. Ja, mekaniker er han egentlig ikke, men det er en pensioneret vognmand, der hygger sig med at sætte gamle biler i stand og sælge dem. Men jeg har tillid til ham - i hvert fald i det omfang, man kan have det, når det drejer sig om brugte biler. Og så er han billig.

Men der er selvfølgelig ikke noget, jeg fortæller ham, for så vil piben hurtigt få en anden lyd. Så den dag, jeg ringede til ham, fordi udstødningen havde fået en anden lyd, foregik det således:

- Knud Børge, sagde en grødet stemme, der lød som om, den var blevet forstyrret i middagssøvnen.

- Er det hos brugtvognsforhandleren, spurgte jeg. Fordi det var det mindst positive, jeg kunne finde på. Det virkede også med det samme, for nu troede han, at han skulle til at handle biler:

- Det er lige, hvad det er, svarede han kækt.

- Jeg skal tale med chefen for det hele, fortsatte jeg.

- Det er også lige, hvad det er, svarede han forventningsfuldt.

Så må jeg indrømme, at jeg blev grebet af min egen succes:

- Det er fra skattevæsnet, vi skal have aftalt et møde med dig.

Nu gik tiøren op for ham:

- Leif for Satan! Du må ikke gøre sådan noget. Du ved da, at jeg har et nervøst hjerte.

Så undskyldte jeg selvfølgelig pænt og fik lavet en aftale om, at vi skulle kigge på min udstødning et par dage senere.

Forhistorien er den, at jeg var kørt ud til ham nogle dage tidligere, fordi udstødningen på min 12 år gamle Alto, havde fået en mærkelig lyd. Men da havde han ikke tid, og der var da også en anden gammel bil på liften. Men sjovt nok havde han masser af tid til at vise mig en anden næsten ny sølvgrå Alto, som han roste til skyerne.

Efter mange tænderskærende overvejelser regnede han sig frem til, hvad jeg skulle give i bytte:

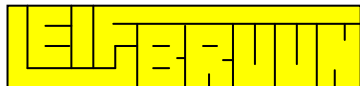
- 52000 kr., sagde han og kiggede på mig, som om han regnede med, at jeg slog til med det samme.

- Ja, den kører som en drøm, fortsatte han, og holdt nøglerne frem. – Prøv en tur i den!

- Nej tak, svarede jeg. - Jeg er glad for min gamle bil. Den skal bare have lappet udstødningen.

Sådan blev det så, og jeg kom tilbage som aftalt en uges tid senere for at få kigget på udstødningen. Den sølvgrå holdt der endnu, og jeg slap ikke for at skulle med en tur rundt om den – og sparke dæk og give ham ret i, at det var en fin bil. Nu var den sat 10000 kr. ned i pris. Men jeg var som sagt glad for min egen bil. Det var bare det her med udstødningen.

Endelig fik vi den løftet op i loftshøjde, så vi kunne komme ind under den. Og ganske rigtigt, det forreste udstødningsrør var revnet.

- Det hele skal skilles ad, for at jeg kan skifte røret. Nu må vi håbe, at katalysatoren ikke har taget skade, sagde han, mens han kiggede mistænkeligt på den.

Alene ordet 'katalysator' fik mig til at gispe, for jeg ved godt, at den er dyr. De overvejelser havde Knud Børge ikke, for nu var han henne og lyste op under forskærmen.

- Gummimanchetten om forakslen er gået i stykker, konstaterede han. – Den skal du altså have skiftet med det samme, for ellers går det ud over de ædlere dele i differentialet. Det er bare så besværligt med den manchete. Det hele skal skilles ad.

- Den skal jo snart til syn, fortsatte han, mens han lyste ind ved forhjulet. – Bremseskiverne har det ikke godt. De skal skiftes. Der er også mange rusthuller i bremserebene.

Jeg var holdt op med at høre efter. Det var ikke til at holde ud. I stedet stod jeg og talte afstanden ned fra de oprindelige 52000 minus 10000, og så alle de andre tusinder, han stod og remsede op. Bare for at komme væk, sagde jeg:

- Lån mig lige nøglerne til den sølvgrå!

Det fornægter sig selvfølgelig ikke, når der er 10 års forskel på biler. Den sølvgrå var rigtig dejlig at køre i. Ingen udstødningsstøj! Den duftede ligefrem af ny bil. Men det er vist noget med, at man sprayer rundt i kabinen, lige inder kunden kommer. Jeg tog hurtigt beslutningen. 40000 kr. ville jeg give i bytte.

Men han vidste nøjagtigt, hvor han havde mig. De 42000 kr. kunne ikke ændres. Og så kom hele historien om den syge moster:

- Allerede til den pris har jeg sat penge til på den. Tænk på, hvor mange udgifter jeg står tilbage med på den gamle bil. Den skal synes, og hvor længe tror du ikke, jeg kan komme til at have den stående, inden der overhovedet kommer nogen og kigger på den. Tiderne med at handle med biler er slet ikke, hvad de har været. Og min familie skal da også have smør på brødet engang imellem.

Knud Børge stod og fik våde øjne. Og hvis ikke, det var fordi, jeg kendte ham, ville jeg have fået ondt af ham. Jeg vidste også, at han kunne blive ved længe endnu, så jeg tog en hurtig beslutning:

- 42000 kr. er da også en fin pris.

Hvorefter der blev knuppet 2 øl op!

Efter et par dage blev jeg mere og mere opmærksom på, at den var anderledes at køre med end de biler, jeg ellers kendte. Den kørte godt, var kvik og det hele. Det var ikke det, men den skulle køres længere ud i gearene, end jeg var vant til.

Så åbnede jeg motorhjelmen, og stor var min forfærdelse. Den havde kun 3 cylindre! I alle de år jeg har haft med biler at gøre, har en ordentlig bilmotor haft 4 cylindre.

Og nu var jeg ejer af en bil med kun 3. Jeg ringede selvfølgelig straks til brugtvoensforhandleren, fik fat i chefen for det hele, og sagde det, som det var:

- Jeg er blevet snydt.
- Er du blevet snydt?
- Ja, der mangler en cylinder.
- Mangler der en cylinder?
- Ja, jeg forlanger, at handlen skal gå tilbage.
- Nej, det kan den ikke. Jeg har allerede solgt den gamle.
- Det gik da godt nok hurtigt, faldt det ud af mig.
- Ja, der kom lige en mand forbi, der stod og manglede sådan en.

Nu er Knud Børge cirka samme årgang som mig, så han kunne heller ikke forstå det med de 3 cylindre. Så han sagde:

- Nu knapper jeg 2 bajere op, så prøv lige at komme forbi.

Da jeg kom, sad han ved computeren og smågrinte:

- Ja, der er rigtig nok, der er kun 3 cylindre i de nye Alto'er. Men prøv og se, kunderne er da rimelig godt tilfredse med dem.

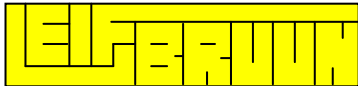
Det kunne nu ikke helt berolige mig. Først da han knappede 2 øl mere op og fandt en artikel om, at BMW var i fuld gang med at udvikle deres nye 3 cylindrede motor, satte det ligesom lidt mere perspektiv på det hele. Det er fremtiden, blev vi enige om. Alto og BMW er på forkanten. Man er nødt til at følge med udviklingen.

Men så kom brugtvoensforhandleren op i ham igen:

- Prøv at komme med over i værkstedet. Jeg har lige fået en næsten ny bil hjem - med 4 cylindre. Den kører som en drøm!

Ja, der er sgu kun 3 cylindre!

Den falske bror

Onkel Viggo er død - 94 år gammel. Efter begravelsen var der kaffebord i forsamlingshuset. Jeg sad ved familiebordet sammen med blandt andet Viggos 3 lidt yngre brødre.

Ved et af nabobordene sad en mand pænt klædt i sort helt for sig selv. Det blev der hvisket en del om, for ingen kendte ham. Men det fandt vi ud af, da han rejste sig og slog på glasset:

- Vores kære bror er død, forkyndte han med myndig røst. Der gik en chokbølge gennem familiebordet, og alle kiggede undrende på ham. Senere hen i talen viste det sig, at han var fra Odd Fellow logen, hvor Viggo åbenbart havde været medlem. Han afslørede også i talen, at han slet ikke havde kendt Viggo, men blot var sendt ud som repræsentant for logen.

Men det afholdt ham ikke fra at bruge ordene 'vores kære bror' adskillige gange. Og hver gang lagde jeg mærke til, at Viggos ægte brødre rørte på sig med tydeligt ubehag.

Mig bekendt er ovennævnte ikke noget, der er blevet snakket om efterfølgende. Men inde i mit hoved har det rumsteret lige siden. For jeg fatter ikke, hvordan man kan være så selvhøjtidelig - helt uden hverken situationsfornemmelse eller indlevelsesevne!

Overspringstanker

Når jeg lider i fitnesscentrets maskiner, har jeg masser af tid til at gøre betragtninger:

- Lidt for buttet!
- Ingen udstråling!
- Dårlig holdning!
- Ingen former!
- Stor røv!
- Mager!

Pludselig får jeg øje på mig selv i et af spejlene og tænker:

- Nu skal jeg huske at købe mælk på vejen hjem!

Solskin

Hun kom fra Sjælenes Land
til Rude Strand Højskole
og strålede om kap med solen.
Jeg åbnede mit vindue,
og lukkede dem begge ind.
Med bølgebrus i strandkanten
udviklede det sig varmt og
inspirerende dagen igennem.

De følgende dage
gentog scenariet sig
hele tiden med nye facetter.
Igen og igen.

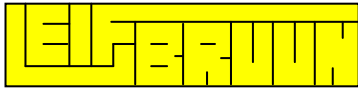
Igen og igen
lod jeg mig begejstre,
kunne slet ikke få nok,
og inviterede dem begge med
på min videre færd.

Uretfærdigt mod alle andre,
men sådan er livets lod.

Vis dom tænder

Min tandlæge var gået på pension, så jeg måtte kontakte en ny, da det blev på tide med et eftersyn. Det plejede at være en hurtig overstået proces, men den nye var meget ihærdig og grundig, og jeg sank længere og længere ned i stolen, efterhånden som hun sagde flere og flere grimme ting om mine tænder. Slutteligt gik jeg hjem i nedtrykt sindstilstand med en opfordring til at få isat 6 porcelænskroner til en samlet pris af mindst 35.000.

Da jeg havde sundet mig lidt, valgte jeg at prøve endnu en tandlæge. Hun havde en helt anden indstilling. Den knækkede kindtand skulle selvfølgelig repareres, men de andre tænder så hun ingen grund til at gøre noget ved, så længe de fungerede tilfredsstillende. Og fornuftigvis forklarede hun, at det var jo begrænset, hvor længe jeg skulle bruge dem endnu!

Tour de Cirkus

Jeg er spærret inde.
Der er Tour de France i byen.
Al privattrafik er bandlyst.

Jeg hader cykelløb.
Det er direkte usportsligt.
Vandbærere og stjerner.
Den rytter, der har arbejdet mindst,
træder frem til sidst - og vinder!

Det er den lille mikrofon i øret,
der afgør, hvem der må hvad.
Det kan være doping, der afgør,
hvem der kan hvad.

Vanvittige nedkørsler.
Ryttere der slår sig halvt fordærvet.
Andre får bare asfaltekssem.
Det er en kontaktsport, siger de i tv.

De kan forklare alt.
De snakker i timevis uden at sige en skid.
Det er så kommercielt.
Penge, penge, penge.

Touren kører forbi 200 meter fra, hvor jeg bor.
Jeg keder mig og kan ikke modstå fristelsen
og lusker op og kigger.

Der står mine ellers så sindige naboer
med dannebrogssflag og øl.
De råber mærkelige ting ud på en tom vej.

Du kommer for sent, siger de.
De kørte forbi på et øjeblik.
De er helt hæse.
Har du ingen bajere med, spørger de.
De har stået sådan i 3 timer.

Det begynder at regne.
Jeg forsvinder hjem til mit fængsel igen.
Bekræftet i, hvor idiotisk det er!

Det sorte hul

Ja, der er min gennem mange år højt elskede 0,75 liters stål termokande, jeg taler om. Et par gange dagligt har jeg fyldt den med varm kaffe, som jeg så kunne småskænke af, når jeg følte behov. Men på det sidste kunne jeg ikke undlade at opdage, at den rummede mindre og mindre. Faktisk under 0,5 liter havde jeg målt mig frem til. Så var det, jeg lyste ned i den og kunne ikke se andet end et sort hul.

Med skaftet af en grydeske kunne jeg skrabe nogle sorte klumper af, som jeg fordelte rundt 8 steder på en tallerken. Så fandt jeg alt frem, hvad jeg havde af kemikalier og dryppede et par dråber på hver af disse klumper. Herved fandt jeg frem til, at afløbsrens var det eneste, der kunne opløse det sorte stads. Jeg lavede en god kraftig blanding af dette, fyldte termokanden, og lod det stå natten over.

Jeg skal da lige love for, da jeg næste morgen hældte det ud igen, at der kom noget sort, klumpet ildelugtende noget ud af den. Og uanset hvor meget jeg skyllede efter, blev der ved med at komme sort slam ud af kanden. Først da jeg havde gentaget processen med afløbsrens 3 gange, var termokanden blank og fin, når jeg lyste ned i den.

Nu går jeg så og tænker på, hvordan jeg selv set ud nede i maven. Måske skulle jeg også prøve med noget afløbsrens, lige inden jeg går i seng!

En skabelsesberetning

Jeg har været på et spændende og kreativt ophold på Løgumkloster Højskole. Desværre måtte jeg rejse hjem før tid og var derfor ikke med til den afsluttende fernisering. Det forsøgte jeg at rette op på ved at kigge på alle de billeder, der er lagt ind på Facebook af mine kammeraters flotte kunstværker.

Je' vil os' være med, faldt det ud af munden på mig - og fik tanken om, at jeg kan tage billeder af mine værker og lægge ind samme sted. Jeg fandt alt det frem, jeg havde lavet. Hvilket viste sig at være 6 billeder, hvoraf de 4 af dem dårligt nok kan kaldes skitser. 2 billeder - af nøgne træer - er, altså, hvad jeg har præsteret - sådan rent håndgribeligt.

Ja, ja, tænkte jeg - og besluttede straks, at det da også vil være fint, hvis jeg beskriver skabelsesprocessen. Som sagt, som gjort - i autentisk form, selvfølgelig. Overskriften gav næsten sig selv: 'Mit livs træ'. Teksten sådan set også: 4 linjer blev det til.

Det er sgu for magert, faldt det ud af munden på mig - og kom i tanke om, at der er noget, der hedder kunstnerisk frihed. Det satte straks gang i skriveriet. Men 'kunstnere' og 'frihed' er nogle farlige størrelser at lege

med, og de overtog mere og mere af processen, og skubbede mig ud på et sidespor. Jeg havde simpelthen mistet kontrollen.

Jeg blev rent ud sagt bange for, hvad det kunne føre til - og lagde det hele ind på Facebook. Så måtte de bære ansvaret. De har i forvejen så mange andre ulykker på samvittigheden.

Så kære kammerater, der har været mange bump på vejen, men jeg kæmpede kampen og gjorde mit bedste:

Mit livs træ

En vigtig del af programmet på Løgumkloster Højskole var at komme på tur i skoven med tilhørende små opgaver og tilbage på skolen igen for at tegne det, vi havde sanset. Og det kom der rigtig meget spændende ud af.

På førstedagen skulle vi udvælge hver vores træ. Og det er altså sin sag, når der er så mange at vælge imellem. Men jeg fandt med nogen tøven mit. Det skulle jeg så kramme i 5 minutter, mens jeg lyttede til, hvad det havde at fortælle. Jeg kunne mærke, at træet var koldt og spurgte derfor om det frøs. Det gjorde det ikke, men det ville gerne vide, om det snart blev sommer. Jeg svarede lidt fejlt ved at sige, at det bestemte det selv, for når det satte knopper og der kom blade på, var det forår, og så var sommeren lige om hjørnet. Bagefter skulle jeg tage et billede af træet, skære en halvanden meter lang gren af og tage den med hjem til skolen.

Nået så vidt skulle vi tegne vores træ. Det foregik ved at bruge grenen som pensel. Det er noget af en opgave, kan jeg hilse og sige, for den tuschdryppede spids laver bare nogle store klatter på papiret, som kun kan ændres ved at gnubbe grenen frem og tilbage. Men som vist, er det umulige, det muliges kunst, og pludselig stod det der: Mit livs træ - med åbne arme:

Det originale træ står stadig ude i skoven. Man kan ikke sige, at det er uberørt af processen, for jeg har krammet det. Heller ikke at det er uændret, for jeg har skåret en gren af. Og jeg er slet ikke i tvivl om, at det er mig, der er en original. For træet står solidt, hvor det hele tiden har stået. Det gør jeg ikke!

To dage senere var vi ude at hilse på vores træer igen. Gensynsglæden var stor, og jeg gav det igen et kram. Det skulle jeg ikke have gjort, for vi blev faktisk lidt uvenner. For det første afsatte træet en sort plamage på min jakke, og for det andet, var det trist og tvær. Det frøs og ville med mig hjem til skolen for at få varmen.

Ha, sagde jeg, og tænkte på, hvad forstanderen ville sige, hvis jeg kom slæbende med et 25 meter langt træ. Så jeg bad træet om at tage sig sammen og tænke lidt over, hvor meget besvær vi mennesker har haft med at lave alle skovene, og at det selvfølgelig er noget, vi har gjort for at træerne skal have et sted at bo.

Hermed var det sat på plads. Vi skiltes da også som gode venner, og jeg fik lov til at tage et billede af dets krone. Den havde vi nemlig fået besked på, at vi skulle tegne. Som en afsluttende gestus satte jeg mig på træets rod og drak kaffe med kokkens hjemmebagte kage til. Det har vi nemlig også lært, er en vigtig del af processen, at når man går fra ét til noget andet, drikker man kaffe og spiser kage.

Mens vi tegnede hjemme på skolen, lyttede vi til sangen [Livstræets krone](#). Den fortæller også historien meget mere autentisk end mig – eller i hvert fald smukkere:

Høsegårdspanik

Fjernvarmerøret var sprunget læk i området, hvor jeg bor. Kort efter blev radiatorerne kolde, 3 timer senere var temperaturen nede på 19 grader. Panikken bredte sig. Varmecentralens vagttelefon sagde bare, at jeg var nummer 15 i køen.

Ude på gaden var der gået ren høsegård i den. Jeg gik ud og blandede mig. De fleste af naboerne, havde jeg aldrig talt med før. Alligevel talte vi i kor med store bogstaver. Det er fandeme typisk med det boligselskab ... De gør aldrig noget ... De skulle have sørget for, at sådan noget ikke sker ... Der bliver frost i nat ... Det går helt galt ...

Det var koldt derude, så jeg gik hurtigt ind igen. Radiatorerne klukkede af varme. En halv time senere var der igen varmt og hyggeligt i stuen. Men jeg hyggede mig ikke. Jeg skammede mig over at have deltaget i hønsegårdsplanik.

Tænk, hvis vi havde boet i Ukraine!

Rosentræs overgreb

Det på billedet viste rækværk er lavet af rosentræ, og det er selvfølgelig opført, for at turister og andre godtfolk ikke skal dratte ned i dybet. Billedet er taget på Porto Santo, som er en lille portugisisk vulkanø, der ligger nord for Madeira. Der har jeg været på golf ferie. Efter 3 dages golf havde vi en fridag, hvor vi var en busfuld golfspillere, der var rundt for at opleve øen.

Som billedet også viser, gjorde vi holdt på et sted med en fantastisk udsigt, og der gik da heller ikke længe, inden vi stod på række langs rækværket og nød skuet. Guiden var bag os og benyttede lejligheden til at holde et foredrag om øen og dens historie. Da golfspillere altid har trætte fødder, fandt de i hurtig rækkefølge hvile ved at vende rundt og løfte bagdelen op mod rækværket.

Alle sammen - undtagen mig! Jeg var åbenbart den eneste, der var nervøs for, hvor mange hovedsageligt velvoksne bagdele rosentræet kunne modstå. Jeg turde ikke råbe "Pas på!", for så ville de alle sætte fra på en gang - med uhyggelige perspektiver til følge. I stedet tog jeg fat fra en ende af, og med et myndigt greb trak jeg dem enkeltvis væk fra rækværket.

Det var meget grænseoverskridende og ubehageligt for mig at gøre det, og jeg undrer mig stadig over, hvor forskelligt de opførte sig. Der var dem, der som den naturligste sag af verden lod sig flytte, mens de fortsatte med at lytte til guiden. Andre sendte mig dræberblikket og lod det uvilligt ske. Og endelig var der dem, der direkte strittede imod og kom med ret så ubehagelige kommentarer.

Men tavst og beslutsomt lykkedes det mig at gennemføre projektet. Guiden var så opslugt af sin talen, at hun ikke bemærkede noget, og

bagefter var der ingen, der kommenterede det. Og selv fandt jeg ingen lejlighed til at forklare, hvad hensigten var.

Det har jeg så gjort nu, og det føles dejligt befriende!

A bløw nommer two

- te æ Kommuns' mesterskav i år i Give. De and'er vår ell's no'nen grumme kal'e, men a rendt fra dem mæ de wons, å så var et bar Niels fra Vejle, der hit mi igen. Hir, hir.

- Hvorfor taler du jysk?

Jam'n så'n snak' dem i Give.

- Du siger, du 'rendt fra dem', hvad lavede I?

Wi spil'dt da gålf sæ'følign.

- Vil det så sige, at du er kåret som den anden bedste golfspiller i Vejle Kommune?

Hvis do vil sæ'e et å den måde, ska' a et sæ'e dig imod. Råner åp, sag'e de, det hed'.

- Hvad så med de to andre på billedet, var de ikke bedre end dig?

De spil'et jo ik' i æ Superræk', det har dem et æ kvalifi'sjoner te'. Dem er jo bare et par sture knægt'.

- Hedder det ikke Super Veteran rækken?

Nå, men a ren'r nu, a ska' hjem å pust' grise åp!

-- o --

Hvornår har du sidst talt med din kanelsnegl?